1928

KOMÜNİST ENTERNASYONAL PROGRAMI

inter
yayınları

KOMÜNİST ENTERNASYONAL PROGRAMI

Bu kitap; **Komünist Enternasyonal 6. Dünya Kongresi** belgelerinin bulunduğu **"Komünist Enternasyonal Cilt 17 'Protokol'"** özgün adıyla VTK–Verlag Frankfurt am Main'ın yayımladığı Almanca baskısından alınarak Türkçeye çevrilmiştir.

Birinci Basım : Ekim 2001

Dizgi : Dönüşüm (0212) 244 29 97
Baskı : Özyılmaz Matbaası, İstanbul
Kapak: İnter Grafik-Tasarım

ISBN 975-7349-86-0

İNTER YAYINLARI
Ankara Cad. 31
Fahrettin Kerim Gökay Vakfı İşhanı
Kat: 4 Daire: 51
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel: (0212) 519 16 16

KOMÜNİST ENTERNASYONAL PROGRAMI

Çeviren: İsmail Yarkın

İÇİNDEKİLER

Giriş 7

I– Dünya Kapitalist Sistemi, Gelişmesi ve Kaçmılmaz Çöküşü 13-20
1) Kapitalizmin Genel Hareket Yasaları ve Sanayi Sermayesi Çağı 13
2) Mali Sermaye (Emperyalizm) Çağı 16
3) Emperyalizmin Güçleri ve Devrimin Güçleri 18
4) Emperyalizm ve Kapitalizmin Çöküşü 20

II– Kapitalizmin Genel Krizi ve Dünya Devriminin İlk Aşaması 23-29
1) Dünya Savaşı ve Devrimci Krizin Seyri 23
2) Devrimci Kriz ve Karşı-Devrimci Sosyaldemokrasi 25
3) Kapitalist Kriz ve Faşizm 27
4) Kapitalist İstikrarın Çelişkileri ve Kapitalizmin Devrimci Çöküşünün Kaçınılmazlığı 29

III– Komünist Enternasyonal'in Nihai Hedefi: Dünya Komünizmi 35

IV– Kapitalizmden Sosyalizme Geçiş Dönemi ve Proletarya Diktatörlüğü 39-64
1) Geçiş Dönemi ve İktidarın Proletarya Tarafından Ele Geçirilmesi 39
2) Proletarya Diktatörlüğü ve Biçimi: Sovyetler 42
3) Proletarya Diktatörlüğü ve Mülksüzleştirenlerin Mülksüzleştirilmesi 45

A - Sanayi, Ulaştırma ve Haberleşme 45
B - Tarım 46
C - Ticaret ve Kredi 47
D - Emeğin Korunması, Toplumsal Yasalar vb. 48
E - Konut Sorunu 49
F - Ulusal ve Sömürgesel Sorun 49
G - İdeolojik Etkileme Araçları 50
4) Proletarya Diktatörlüğünün Ekonomik Siyasetinin Ana Hatları 51
5) Proletarya Diktatörlüğü ve Sınıflar 52
6) Proletarya Diktatörlüğü Sisteminde Kitle Örgütleri 56
7) Proletarya Diktatörlüğü ve Kültür Devrimi 58
8) Dünya Proletarya Diktatörlüğü İçin Mücadele ve Başlıca Devrim Tipleri 61
9) Dünya Proletarya Diktatörlüğü İçin Mücadele ve Sömürge Devrimleri 64

V– Sovyetler Birliği'ndeki Proletarya Diktatörlüğü ve Uluslararası Sosyalist Devrim 67-73
1) Sovyetler Birliği'nde Sosyalizmin İnşası ve Sınıf Mücadelesi 67
2) Sovyetler Birliği ve Uluslararası Devrime Karşı Yükümlülükleri 71
3) Uluslararası Proletaryanın Sovyetler Birliği'ne Karşı Görevleri 73

VI– Proletarya Diktatörlüğü Uğruna Mücadelede Komünist Enternasyonal'in Stratejisi ve Taktiği ..75-84
1) İşçi Sınıfı İçinde Komünizme Düşman İdeolojiler 75
2) Komünist Strateji ve Taktiğin Ana Görevleri 84

EKLER

Komintern Programı Üzerine. Stalin (5 Temmuz 1928) 97
Komintern Programı. Stalin (13 Temmuz 1928) 113

Giriş

Emperyalizm çağı, can çekişen kapitalizm çağıdır. Dünya ekonomisinin gelişen üretici güçleri ile devlet sınırları arasındaki derin çelişkinin dolaysız sonuçları olan 1914–1918 dünya savaşı ve bu savaşın başlattığı kapitalizmin genel krizi, kapitalist toplumun bağrında sosyalizmin maddi önkoşullarının artık olgunlaşmış olduğunu kanıtlıyor; kapitalist kabuğun, insanlığın gelişmesinin önünde çekilmez bir engel haline geldiğini ve tarihin kapitalist boyunduruğun devrimle yıkılmasını gündeme getirmiş olduğunu kanıtlıyor.

Kapitalist gücün merkezlerinden sömürge dünyasının en ücra köşelerine kadar emperyalizm, tüm ülkelerin proleterlerinin muazzam kütlesini mali sermaye plütokrasisinin diktatörlüğüne tabi kılıyor. Emperyalizm bir doğal afetin gücüyle kapitalist toplumun tüm çelişkilerini açığa çıkarıp derinleştiriyor, sömürülen sınıfların ezilmesini alabildiğine ağırlaştırıyor ve kapitalist devletlerin mücadelesini iyice keskinleştiriyor. Böylece, önüne geçilmez bir şekilde tüm egemen sistemi temellerine kadar sarsan dünya çapında emperyalist savaşlara neden oluyor ve şaşmaz bir zorunlulukla *proleter dünya devrimine* yol açıyor.

Emperyalizm tüm dünyayı mali kapitalizmin zincirine vuruyor, açlık, kan ve ateşle tüm ülkelerin, halkların ve ırkların proleterlerini boyunduruğu altına almakta ve proletaryanın sömürülmesini, ezilmesini ve köleleştirilmesini görülmemiş derecede ağırlaştırıyor. Böylece emperyalizm, proletaryanın önüne dolaysız olarak iktidarı ele geçirme görevini koyup, sınır direklerine, ulus, kültür, dil, ırk, cinsiyet ve meslek farklarına bakmaksızın, işçileri tüm ülkelerin proletaryasının yekpare uluslararası ordusunda sımsıkı birleşmeye zorluyor. Böylece, sosyalizmin maddi önkoşullarını yaratma sürecini geliştirir ve tamamlarken emperyalizm, aynı zamanda proletaryayı *işçilerin uluslararası mücadele birliğinde* örgütlenmeye zorlayarak, kendi mezar kazıcılarının ordusunu seferber ediyor.

Öte yandan emperyalizm, işçi sınıfının maddi durumu en iyi olan kesimini, işçi sınıfının geniş kitlelerinden koparıyor. Sosyaldemokrat partilerin yönetici kadrolarını oluşturan işçi sınıfının emperyalizm tarafmdan satın alınıp yozlaştırılan bu üst katmanının, sömürgelerin emperyalist sömürüsünde çıkarı vardır; «kendi» burjuvazisine ve «kendi» emperyalist devletine sadıktır ve sınıf mücadelesinin tayin edici anlarında proletaryanın sınıf düşmanlarının safında yer alır. Bu ihanetin 1914 yılında sosyalist harekette yol açtığı bölünme ve burjuva işçi partileri haline gelen sosyaldemokrat partilerin daha sonraki ihaneti, uluslararası proletaryanın, emperyalizmin boyunduruğunu kırma ve proletarya diktatörlüğünü kurma tarihi misyonunu ancak sosyaldemokrasiye karşı amansız bir mücadele içinde yerine getirebileceğini açıkça göstermiştir. Dolayısıyla, dünya devriminin güçlerini örgütlemek ancak komünizm platformu üzerinde mümkündür. İşçi sınıfı içinde emperyalizmin acentası haline gelmiş olan sosyaldemokrasinin oportünist İkinci Enternasyonal'ine karşı, kaçınılmaz olarak *Üçüncü, Komünist Enternasyonal,* işçi sınıfının uluslararası örgütü, tüm dünyanın devrimci işçilerinin gerçek birliğini cisimleştiren örgüt ortaya çıktı.

1914–1918 savaşı, sosyal-şoven İkinci Enternasyonal'e karşı bir odak ve savaşçı emperyalizme karşı koymak için bir silah olarak yeni, devrimci bir Enternasyonal kurma yolunda ilk girişimlerin yapılmasına yol açtı (Zimmerwald, Kienthal). Rusya'daki proleter devrimin zaferi kapitalist merkezlerde ve sömürgelerde Komünist Partilerin kurulmasına hız kazandırdı. 1919 yılında, dünya tarihinde ilk kez devrimci mücadelenin pratiğinde Avrupa ve Amerika proletaryasının öncüsüyle Çin ve Hindistan'ın proleterlerini ve Afrika ve Amerika'nın zenci ??? emek kölelerini sımsıkı birleştiren Komünist Enternasyonal kuruldu.

Proletaryanın birleşik ve merkezileşmiş uluslararası partisi olan Komünist Enternasyonal, devrimci proleter kitle hareketinin yeni koşullarında *Birinci Enternasyonal*'in ilkelerini savunan tek örgüttür. Birinci emperyalist savaşın ve onu izleyen kapitalizmin devrimci krizi döneminin deneyimleri —Avrupa'daki ve sömürge ülkelerdeki devrimler dizisi; Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğünün ve sosyalizmin inşasının deneyimleri; Komünist Enternasyonal kongrelerinin kararlarında saptanan Komünist Enternasyonal'in tüm seksiyonlarının deneyimleri; son olarak, emperyalist burjuvazi ile proletarya arasındaki mücadelenin gittikçe enternasyonalleşmesi— tüm bunlar, tüm seksiyonların tek ve ortak bir Komünist Enternasyonal *Programına* sahip olmasını zorunlu kılıyor. Uluslararası devrimci proletarya hareketinin tüm tarihi deneyiminin en kapsamlı eleştirel genellemesi olarak Komünist Enternasyonal'in programı, *dünya proletarya diktatörlüğü uğruna mücadelenin programı, dünya komünizmi uğruna mücadelenin programı*dır.

Komünist Enternasyonal, burjuvaziye ve onun «sosyalist» ajanlarına karşı köleleştirilmiş ve sömürülen milyonlara önderlik eden devrimci işçileri bayrağı altında toplar. Kendisini, Marx tarafından doğrudan yönetilen Komünistler Birliği'nin ve Birin-

ci Enternasyonal'in tarihi vasiyetinin uygulayıcısı ve savaştan önceki İkinci Enternasyonal'in en iyi geleneklerinin mirasçısı sayar. *Birinci* Enternasyonal, uluslararası proletaryanın sosyalizm uğruna mücadelesinin düşünsel öncüllerini yarattı. *İkinci* Enternasyonal, en iyi dönemlerinde, işçi hareketinin kitleler arasında enine boyuna yayılmasının zeminini hazırladı. *Üçüncü*, Komünist Enternasyonal, Birinci Enternasyonal'in eserini sürdürür, İkinci Enternasyonal'in oportünizmini ve sosyal-şovenizmini ve sosyalizmin burjuva tahrifatını kararlılıkla reddederken, onun çalışmasının meyvalarını toplamıştır ve proletarya diktatörlüğünü bir gerçeklik haline getirmeye başlamıştır. Komünist Enternasyonal, uluslararası işçi hareketinin tüm şanlı ve yiğit geleneklerini: İngiliz Çartistlerinin ve 1831 Fransız isyancılarının; 1848 Almanya ve Fransa'sının devrimci işçilerinin; Paris Komünü'nün ölümsüz savaşçılarının ve şehitlerinin; Alman, Macar ve Fin devrimlerinin kahraman askerlerinin; eski Çarlık istibdadının işçilerinin ve proletarya diktatörlüğünün muzaffer bayraktarlarının; Çin proleterlerinin, Kanton ve Şanghay kahramanlarının geleneklerini sürdürür.

Tüm kıtaların ve tüm halkların devrimci işçi hareketinin tarihi deneyimlerine dayanan Komünist Enternasyonal, teorik ve pratik faaliyetinde kayıtsız şartsız *devrimci Marksizmin* ve onun daha sonraki biçiminin, yani emperyalizm ve proleter devrimleri çağının Marksizminden başka bir şey olmayan *Leninizmin* zemini üzerinde durur.

Komünist Enternasyonal *Marx ve Engels'in diyalektik materyalizmini* savunur, yayar ve gerçekliğin devrimci dönüşümünü sağlamak üzere gerçekliği kavramanın devrimci yöntemi olarak kullanır; burjuva dünya görüşünün [felsefesinin] her türüne karşı, teorik ve pratik oportünizme karşı aktif şekilde mücadele eder. Tutarlı proleter sınıf mücadelesi zemini üzerinde, proletaryanın geçici, grupçu, ulusal ve kısmi çıkarlarını, onun kalıcı, ge-

nel, uluslararası çıkarlarına tabi kılar. Reformistlerin burjuvaziden ödünç aldıkları «sınıf barışı» öğretisini tüm biçimleriyle amansızca teşhir eder. Devrimci proleterlerin uluslararası örgütü, kapitalist sistemin mezar kazıcısı olma tarihi talebini yerine getiren Komünist Enternasyonal, programı proletarya diktatörlüğü ve komünizm olan ve açıkça *uluslararası proleter devrimin* örgütleyicisi olarak ortaya çıkan tek uluslararası güçtür.

I

Dünya Kapitalist Sistemi, Gelişmesi ve Kaçımlmaz Çöküşü

1) Kapitalizmin Genel Hareket Yasaları ve Sanayi Sermayesi Çağı

Meta üretiminin gelişmesi temelinde ortaya çıkan kapitalist toplum, en önemli ve tayin edici üretim araçlarının kapitalistler ve büyük toprak sahipleri sınıfının tekelinde olması, üretim araçlarından yoksun olduğu için işgücünü satmaya zorlanan proleterler sınıfının ücretli emeğinin sömürülmesiyle karakterizedir; kâr için meta üretimiyle ve tüm bunların beraberinde getirdiği, bir bütün olarak üretim sürecindeki plansızlık ve anarşiyle karakterizedir. Sömürü ilişkisi ve burjuvazinin iktisadi hakimiyeti, siyasi ifadesini, proletaryayı ezmenin aracı olarak sermayenin devlet örgütünde bulur.

Kapitalizmin tarihi, Marx'ın kapitalist toplumun gelişme yasalarına ve tüm kapitalist sistemin yıkılmasına yol açacak çelişkilerine dair teorisini tamamen doğrulamıştır.

Kâr peşinde koşan burjuvazi, üretici güçleri durmadan büyüyen ölçüde genişletmek ve kapitalist üretim ilişkilerinin hakimi-

yetini pekiştirmek ve yaygınlaştırmak zorunda kaldı. Böylece kapitalizmin gelişmesi, kapitalist sistemin tüm iç çelişkilerini, en başta da, emeğin toplumsal karakteri ile mülk edinmenin özel karakteri arasındaki, üretici güçlerin gelişmesi ile kapitalizmin mülkiyet ilişkileri arasındaki temel çelişkiyi daha yüksek bir düzeyde durmadan yeniden üretti. Üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin egemenliği ve bu üretimin anarşik-unsursal seyri, üretimin sınırsız gelişme eğilimi ile proleter kitlelerin sınırlı tüketimi (genel aşırı üretim) arasındaki karşıtlığın gelişmesiyle bağ içinde, üretimin farklı kolları arasındaki iktisadi dengenin bozulmasına yol açtı; bu, periyodik olarak tekrarlanan, mahvedici krizleri ve kitlesel işsizliği beraberinde getirdi. Özel mülkiyetin hakimiyeti ifadesini ayrıca, tek tek kapitalist ülkelerdeki ve sürekli olarak genişleyen dünya pazarındaki rekabette buluyordu. Bu kapitalist rekabet biçimi, kapitalist gelişmenin ayrılmaz ilinekleri olan bir dizi savaşa yol açtı.

Büyük işletmenin teknik ve iktisadi üstünlüğü, rekabet mücadelesi içinde kapitalizm öncesi iktisadi biçimlerin sürülüp atılmasına ve yok edilmesine ve *sermayenin* gittikçe *yoğunlaşması ve merkezileşmesine* yol açtı. Yoğunlaşma ve merkezileşme yasası sanayide ifadesini herşeyden önce küçük işletmelerin doğrudan batmasmda ve kısmen de büyük işletmelerin yardımcı birimleri durumuna düşmesinde buluyordu. Toprak tekelinin ve mutlak rantın varlığından dolayı zorunlu olarak genel gelişme hızının gerisinde kalan tarımda, yoğunlaşma ve merkezileşme yasası, ifadesini yalnızca köylülüğün farklılaşmasında ve geniş köylü katmanlarının proleterleşmesinde değil, aynı zamanda herşeyden önce küçük-köylü işletmelerinin büyük sermayenin diktatörlüğü altına girmesinin açık ve gizli biçimlerinde de buluyordu. Küçük işletme ancak gücünün son kertesinde bir emek harcayarak ve sistematik olarak normalin altmda tüketerek bağımsızlık görüntüsünü kurtarabiliyordu.

Artan makine kullanımı, sürekli gelişen teknik ve bu temelde sermayenin organik bileşimindeki kesintisiz yükseliş, işbölümünün daha da gelişmesine, emek üretkenliğinin ve yoğunluğunun artmasına yol açtı. Bu, kadın ve çocuk emeğinin daha fazla kullanılmasına yol açtı ve proleterleşmiş ve köylerini terk etmeye zorlanan köylülerle, kentlerin yoksullaşan küçük ve orta burjuvazisi tarafından sürekli olarak beslenen muazzam yedek sanayi orduları yarattı. Toplumun, bir ucunda bir avuç kapitalist parababasının, diğer ucunda muazzam proleter kitlelerinin yer aldığı iki kampa bölünmesi; işçi sınıfının sömürülme oranının sürekli artması; kapitalizmin temel çelişkilerinin ve bunların sonuçlarının (krizler, savaşlar vb.) daha yüksek düzeyde yeniden üretilmesi; durmadan büyüyen toplumsal eşitsizlik; bizzat kapitalist üretim mekanizmasının bir araya getirip eğittiği proletaryanın artan hoşnutsuzluğu — tüm bunlar kapitalizmin temellerini sarsıyor ve yıkılış anım yakınlaştırıyordu.

Aym zamanda, kapitalist toplumun toplumsal ve kültürel yaşamında köklü bir değişiklik meydana geldi: Burjuva rantiyelerin asalak yozlaşması; kadınların toplumsal üretime kitlesel katılımı ile, büyük ölçüde daha önceki iktisadi dönemlerden miras kalan ev ve aile hayatı biçimleri arasındaki artan çelişki sonucunda ailenin genel yıkımı; emeğin en küçük ayrıntıya kadar uzmanlaşması, kent yaşamının yozlaşması ve kır yaşamının kısıtlılığı sonucu düşünce ve kültür hayatının giderek sığlaşması ve yozlaşması; doğa bilimlerindeki muazzam ilerlemelere rağmen, burjuvazinin bilimsel bir dünya görüşü sentezine varamaması; idealist, mistik ve dinsel batıl inançların artması — tüm bu olgular, kapitalist sistemin tarihi sonunun yaklaşmakta olduğunu ilan ediyordu.

2) Mali Sermaye (Emperyalizm) Çağı

Sanayi sermayesinin hakimiyet dönemi, esas olarak bir «serbest rekabet» dönemi, hâlâ özgür olan sömürgelerin paylaşılıp silah zoruyla işgal edilerek kapitalizmin tüm dünya üzerinde nispeten düzgün bir şekilde geliştiği ve yayıldığı bir dönemdi. Tüm bunlar olurken kapitalizmin iç çelişkileri sürekli derinleşiyor ve bunların ağırlığı en çok, sistematik olarak yağmalanan, gözdağı verilen ve köleleştirilen sömürgesel çeperi etkiliyordu.

Bu dönemi, 20. yüzyılın başlarında *emperyalizm,* serbest rekabetin yerini hızla tekelciliğe bırakmaya başladığı kapitalizmin sıçramalı, çatışmalarla dolu bir gelişme dönemi izledi. Eskiden «özgür» tüm sömürgelerin artık paylaşılmış bulunduğu bu dönemde, sömürgelerin ve nüfuz alanlarının yeniden paylaşılması konusundaki çatışmalar giderek daha fazla silahlı mücadele karakteri kazanmaya başladı.

Böylece, kapitalizmin tüm dünyayı kucaklayan çelişkileri en açık ifadesini *emperyalizm* (mali sermaye) *çağında* buldu. Emperyalizm, kapitalizmin tarihi olarak yeni bir biçimi, kapitalist dünya ekonomisinin çeşitli parçaları arasında yeni bir ilişki, kapitalist toplumun temel sınıfları arasındaki ilişkilerde bir biçim değişikliğidir.

Bu yeni tarihi dönem, kapitalist toplumun en önemli hareket yasaları temelinde gelişti. Sanayi kapitalizminin gelişmesinden, onun tarihi devamı olarak doğdu. Emperyalizm, kapitalizmin temel eğilimlerini ve hareket yasalarını, tüm temel çelişkilerini ve antagonizmalarını daha sert ortaya çıkardı. Sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi yasası, güçlü tekelci birliklerin (kartel ler, sendikalar, tröstler) kurulmasına, bankalar aracılığıyla birbirine bağlanmış dev girişimlerin yeni kombine bir biçimine yol açtı. Sanayi sermayesinin banka sermayesiyle iç içe geçmesi, büyük toprak sahipliğinin kapitalist örgütlenmenin genel sis-

temi içine çekilmesi ve kapitalizmin bu biçiminin tekelci karakteri, sanayi sermayesi çağını mali sermaye çağına dönüştürdü. Feodal tekelin ve ticaret sermayesi tekelinin yerini almış olan sanayi sermayesi döneminin «serbest rekabet»i *mali sermaye tekeline* dönüştü. Ne var ki kapitalist tekeller, içinden çıkmış oldukları serbest rekabeti ortadan kaldırmazlar, bilakis onun üzerinde ve yanı sıra varlıklarını sürdürürler. Bu, özellikle vahim ve derin bir dizi çelişkiler, sürtüşmeler ve çatışmalar yaratır.

Karmaşık makinaların, kimyasal süreçlerin ve elektrik enerjisinin gittikçe artan kullanımı, sermayenin organik bileşiminin bu temelde yükselmesi ve bundan çıkan, en büyük tekeller yararına yüksek kartel fiyatları siyasetiyle ancak geçici olarak durdurulabilen kâr oranındaki düşüş, sömürgelerde ekstra kârlar peşinde koşmayı ve dünyanın yeniden paylaşımı uğruna mücadeleyi kamçılıyor. Standardize seri üretim yeni dış pazarlar gerektiriyor. Artan hammadde ve yakıt talebi, bunların kaynakları uğruna hummalı bir arayışa yol açıyor. Meta ihracını güçleştiren ve ihraç edilen sermayeye ekstra kârlar sağlayan koruyucu yüksek gümrük vergileri sistemi, sermaye ihracını daha da hızlandırıyor. Bu şekilde sermaye ihracı, kapitalist dünya ekonomisinin çeşitli parçaları arasındaki iktisadi ilişkinin özsel, özgül biçimi haline geliyor. Son olarak, sömürge pazarlarının, hammadde kaynaklarının ve sermaye yatırım alanlarının tekelci hakimiyeti, kapitalist gelişmenin genel eşitsizliğini uç noktaya kadar şiddetlendirip, mali sermayenin «Büyük Devletler»i arasında sömürgelerin ve nüfuz alanlarının yeniden paylaşımı uğruna çatışmaları doruğuna çıkarıyor.

Böylece, dünya ekonomisinin üretici güçlerinin gelişmesi, iktisadi hayatın daha da uluslararasılaşmasına, ama aynı zamanda da en güçlü mali sermaye devletleri arasında zaten paylaşılmış olan dünyanın yeniden paylaşımı uğruna mücadeleye yol açıyor. Bunlar arasındaki dalaşın yöntemleri değişip sertleşiyor,

damping fiyatlarının yerini gittikçe zorlayıcı baskı yöntemleri (boykotlar, yüksek gümrük tarifeleri siyaseti, gümrük savaşları, kelimenin asıl anlamında savaşlar vb.) alıyor. Böylece, kapitalizmin tekelci biçimi zorunlu olarak, kapsamı ve tekniğinin yıkıcı gücü bakımdan tarihte eşi görülmemiş emperyalist savaşları beraberinde getiriyor.

3. Emperyalizmin Güçleri ve Devrimin Güçleri

Kapitalizmin emperyalist biçimi, hakim sınıfın çeşitli fraksiyonlarını birleştirme ve geniş proletarya kitlesini tek tek girişimcilerin değil, bilakis giderek tüm kapitalistler sınıfının ve onların devletinin karşısına çıkarma eğilimindedir. Kapitalizmin bu biçimi, çok dar hale gelmiş olan ulusal devletin sınırlarını yıkar ve kapitalist büyük devletlerin hakim ulusunun hakimiyet alanını genişletir. Milli baskı altında ezilen halkların milyonlarını, küçük uluslar diye adlandırılan ulusları ve sömürge halklarını bu devlete karşı çıkarır. Son olarak, kapitalizmin bu biçimi, emperyalist devletler arasındaki karşıtlıkları doruğuna çıkarır.

Mali sermaye oligarşisinin diktatörlüğü ve onun yoğunlaşmış gücünün ifadesi haline gelen *devlet erki*, bu şekilde burjuvazi için özel bir önem kazanıyor. Bu çokuluslu emperyalist devletin görevleri tüm yönlerde genişliyor. Hem dış pazardaki mücadeleyi (ekonominin savaş için seferber edilmesi), hem de işçi sınıfına karşı mücadeleyi kolaylaştıran devlet kapitalisti biçimler gelişiyor; militarizm (kara, hava ve deniz kuvvetleri, kimyasal ve bakteriyolojik silahlar) dev boyutlara alıyor: emperyalist devletin işçi sınıfı üzerindeki baskısı (sömürünün ve doğrudan baskının artması yanında bürokrat-reformist üst katmanların satın alınması sistematik siyaset) artırılıyor — tüm bunlar, devlet erkinin özgül ağırlığının muazzam artmasının ifadesidir. Bu ko-

şullar altında proletaryanın azçok önemli her eylemi, devlete karşı bir eylem, yani bir siyasi eylem haline geliyor.

Böylece, kapitalizmin gelişmesi, özellikle de emperyalist aşaması, kapitalizmin temel çelişkilerini hep daha büyük ölçekte yeniden üretiyor. Küçük kapitalistler arasmdaki rekabet, salt, yerini büyük kapitalistler arasmdaki rekabete bırakmak üzere sona eriyor; büyük kapitalistler arasmdaki rekabetin tavsadığı yerde, kapitalist parababalarının güçlü şirketleri ile onların devletleri arasmdaki rekabet alevleniyor: yerel ve ulusal krizler, birçok ülkeyi saran krizler ve sonunda dünya krizleri haline geliyor: yerel karakterli savaşların yerini koalisyon savaşları ve dünya savaşları alıyor: sınıf mücadelesi tek tek işçi gruplarının yalıtık eylemi olma biçiminden sıyrılıp, ülke çapında sınıf mücadelesi ve sonunda dünya proletaryasının dünya burjuvazisine karşı uluslararası mücadelesi haline geliyor. Son olarak, malî sermayenin bir araya toplanmış güçlü kuvvetlerine karşı iki devrimci ana güç birleşiyor — *kapitalist ülkelerin işçileri* ve yabancı sermayenin baskısı altında ezilen *sömürgelerin* uluslararası devrimci proletarya hareketinin önderliği ve hegemonyası altında ilerleyen *halk kitleleri*.

Bu devrimci temel eğilim ama Avrupa, Kuzey Amerika ve Japonya proletaryasının belli kesimlerinin satın alınması ve sömürge ve yarısömürge ülkelerin devrimci hareketten korkuya kapılan milli burjuvazisinin ihaneti sonucu geçici olarak sekteye uğramıştır. Gerek genelde dünya pazarındaki konumları (daha gelişmiş teknik, daha yüksek kâr oranı olan ülkelere sermaye ihracı vb.) gerekse sömürgelerin ve yarısömürgelerin talanı emperyalist güçlerin burjuvazisine ekstra kârlar sağlar. O bunu «kendi» işçilerinin bir kesiminin iş ücretini yükseltmek için kullanarak, böylece onları «kendi» anavatanında kapitalizmin gelişmesine, sömürgelerin talan edilmesine ve emperyalist devlete bağlılığa ilgi duyar hale getirir. Bu sistematik satın almaya, en

güçlü emperyalist ülkelerde özellikle geniş ölçüde başvuruldu ve başvuruluyor; o en kaba ifadesini, işçi aristokrasisinin ve işçi sınıfının bürokrat katmanlarının, yani proletarya içinde burjuva etkisinin doğrudan taşıyıcıları ve kapitalist sistemin en sağlam dayanakları olduklarını kanıtlamış olan sosyaldemokrasinin ve işçi sendikalarının yönetici kadrolarının ideolojisinde ve pratiğinde bulur.

Fakat emperyalizm, işçi sınıfı içinde satın alınmış bir üst katmanın büyümesine yol açsa da, yine de son tahlilde bu üst katmanın işçi sınıfı üzerindeki etkisini zayıflatır. Çünkü emperyalizmin çelişkilerinin keskinleşmesi, geniş işçi kitlelerinin durumunun kötüleşmesi ve proletaryanın kitlesel işsizliği, askeri çatışmaların muazzam maliyeti, belli güçlerin dünya pazarındaki tekelci konumlarını kaybetmeleri, son olarak, sömürgelerin kaybedilmesi vb. kitleler içinde sosyal-emperyalizmin temellerini sarsar. Aynı şekilde, sömürge ve yarısömürgelerdeki burjuvazinin çeşitli katmanlarının sistematik olarak satın alınması, ulusal devrimci harekete ihaneti ve emperyalist büyük güçlere yakınlaşması devrimci krizin gelişmesini ancak geçici bir süre durdurabilir. Bu gelişme son tahlilde emperyalist baskının ağırlaşmasına, milli burjuvazinin halk kitleleri üzerindeki etkisinin azalmasına, devrimci krizin derinleşmesine, en geniş köylü kitlelerinin tarım devriminin başlamasına yol açarak sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde halk kitlelerinin bağımsızlık ve tam ulusal kurtuluş uğruna mücadelesinde proletaryanın hegemonyasının önkoşullarını yaratır.

4) Emperyalizm ve Kapitalizmin Çöküşü

Emperyalizm, dünya kapitalizminin üretici güçlerini yüksek düzeyde geliştirmiştir. Toplumun sosyalist örgütlenmesi için tüm maddi önkoşulların yaratılmasını tamamlamıştır. Emperya-

list savaşlar, dünya ekonomisinin üretici güçlerinin emperyalist devletlerin sınırlarını aştığını ve ekonominin tüm dünyayı kucaklayan uluslararası örgütlenmesini gerektirdiğini gösteriyor. Emperyalizm bu çelişkiyi, kan ve ateşle tüm dünya ekonomisini örgütleyecek devlet kapitalisti yekpare bir dünya tröstünün yolunu açarak çözmeye çalışıyor. Sosyaldemokrat ideologlar bu kanlı ütopyayı yeni, «örgütlü» kapitalizmin barışçı bir yöntemi olarak göklere çıkarıyorlar. Gerçekte ise bu ütopya öyle büyük, aşılmaz nesnel engellere çarpıyor ki, kapitalizm kendi çelişkilerinin ağırlığı altında kaçınılmaz olarak çökmek zorunda. Emperyalist aşamada daha da şiddetlenen kapitalizmin eşit olmayan gelişme yasası, emperyalist güçlerin kalıcı ve sağlam uluslararası birliklerini olanaksız kılıyor. Sermayenin merkezileşmesinin üç noktasına —dünya tröstüne— giden yolu işaretleyen, dünya savaşlarına dönüşen emperyalist savaşlar beraberlerinde öyle yıkım getiriyor, işçi sınıfının ve sömürgelerdeki milyonlarca proleter ve köylünün omuzlarına öyle ağır yükler bindiriyorlar ki, kapitalizm proleter devrimin darbeleri altında kaçınılmaz olarak ve çok daha önce çökmek zorundadır.

Emperyalizm, kapitalist gelişmenin en yüksek aşaması, dünya ekonomisinin üretici güçlerini devasa artırıyor, tüm dünyayı kendi imajına göre biçimlendiriyor ve tüm sömürgeleri, tüm ırkları ve tüm halkları mali sermayenin sömürü girdabına çekiyor. Sermayenin tekelci biçimi, aynı zamanda, artan ölçüde, kapitalizmin asalak yozlaşma, çürüme ve çöküş etkenlerini geliştiriyor. Tekelci sermaye belli bir ölçüde rekabetin itici gücünü ortadan kaldırıyor, yüksek kartel fiyatları siyaseti izliyor ve pazarlara sınırsız egemen, böylece üretici güçlerin daha da gelişmesini engelleme eğiliminde. Emperyalizm, sömürgelerdeki milyonlarca işçi ve köylüden sızdırdığı muazzam ekstra kârlarla dile gelmez zenginlikler yığıyor. Bu suretle, çürüyen, asalakça yozlaşan rantiye devletler tipini ve kupon keserek yaşayan koskoca

asalak katmanları yaratıyor. Sosyalizmin maddi önkoşullarının (üretim araçlarının yoğunlaşması, emeğin devasa toplumsallaştırılması, işçi örgütlerinin güçlenmesi) yaratılması sürecini tamamlayan emperyalizm çağı, aynı zamanda "Büyük Güçler" arasındaki çelişkileri de keskinleştiriyor ve yekpare dünya ekonomisinin yıkılmasıyla sonuçlanan savaşlara yol açıyor. Dolayısıyla emperyalizm *çürüyen, can çekişen kapitalizm*dir. Bir bütün olarak kapitalizmin gelişmesinin son aşamasıdır, *sosyalist dünya devriminin başlangıcıdır.*

Uluslararası proleter devrim böylece genelde kapitalist gelişmenin koşullarından ve özelde onun emperyalist aşamasından doğar. Bir bütün olarak kapitalist sistem nihai çöküşüne yaklaşıyor. Mali sermayenin diktatörlüğü yıkılıyor ve proletarya diktatörlüğüne yer açıyor.

II

Kapitalizmin Genel Krizi ve Dünya Devriminin İlk Aşaması

1) Dünya Savaşı ve Devrimci Krizin Seyri

En büyük kapitalist devletlerin dünyanın yeniden paylaşımı uğruna emperyalist mücadelesi ilk emperyalist dünya savaşına (1914–1918) yol açtı. Bu savaş dünya kapitalizminin tüm sistemini sarstı ve böylece onun *genel krizi* dönemini başlattı. Savaş, savaşan ülkelerin tüm ulusal ekonomisini kendi hizmetine koştu, devlet kapitalizminin zırhlı yumruğunu yarattı, üretici olmayan harcamaları baş döndürücü yüksekliklere çıkardı, korkunç miktarda üretim aracını ve canlı işgücünü yok etmiş, geniş halk katmanlarını felakete sürükledi ve sanayi işçilerinin, köylülerin ve sömürge halklarının sırtına ölçüsüz yükler bindirdi. Açık devrimci kitle eylemlerine ve *içsavaşa* dönüşen sınıf mücadelesini keskinleştirdi. Emperyalist cephe en zayıf noktasında, Çarlık Rusya'sında yarıldı. 1917 yılındaki *Şubat Devrimi* feodal mutlakiyeti, *Ekim Devrimi* ise burjuvaziyi devirdi. Bu muzaffer proleter devrim mülksüzleştirenleri mülksüzleştirdi, üretim araçlarını burjuvazinin ve toprak sahiplerinin elinden söküp aldı, insanlık tarihinde ilk kez dev bir ülkede proletarya diktatör-

lüğünü kurdu ve sağlamlaştırdı, yeni bir devlet tipini, *Sovyet Devletini* yarattı ve böylece *uluslararası proleter devrimi* başlattı.

Tüm dünya kapitalizminin geçirdiği şiddetli sarsıntı, sınıf mücadelesinin keskinleşmesi ve Ekim proleter devriminin dolaysız etkisi, hem Avrupa'da hem de sömürge ve yarısömürge ülkelerde bir dizi devrime ve devrimci eyleme yol açtı: Ocak 1918 – Finlandiya'da işçi devrimi; Ağustos 1918 – Japonya'da «pirinç ayaklanmaları»; Kasım 1918 – Avusturya ve Almanya'da yarı-feodal monarşileri yıkan devrimler; Mart 1919 – Macaristan'da proleter devrim, Kore'de ayaklanma; Nisan 1919 – Bavyera'da Sovyet iktidarı; Ocak 1920 – Türkiye'de burjuva-milli devrim; Eylül 1920 – İtalya'da işçilerin fabrikaları işgali; Mart 1921 – Almanya'da proleter öncünün ayaklanması; Eylül 1923 – Bulgaristan'da ayaklanma; sonbahar 1923 – Almanya'da devrimci kriz; Aralık 1924 – Estonya'da ayaklanma; Nisan 1925 – Fas'ta ayaklanma; Ağustos 1925 – Suriye'de ayaklanma; Mayıs 1926 – İngiltere'de genel grev; Temmuz 1927 – Viyana'da işçi ayaklanması. Tüm bunlar, Endonezya'daki ayaklanma, Hindistan'daki derin karışıklık, tüm Asya'yı sarsan güçlü Çin devrimi gibi olaylarla birlikte uluslararası devrim zincirinin halkaları, kapitalizmin derin genel krizinin parçalarıdır. Bu uluslararası devrimci süreç, hem proletarya diktatörlüğü için mücadeleyi, hem de milyonlarca köylü kitlelerinin tarım devrimine kopmaz bağlarla bağlı olan emperyalizme karşı ulusal kurtuluş savaşlarını ve sömürge ayaklanmalarını kapsar. Böylece, muazzam halk kitleleri devrim seline sürüklenmiştir. Dünya tarihi yeni bir gelişme aşamasına, kapitalist sistemin uzun süreli genel krizi aşamasına girmiştir. Dünya ekonomisinin birliği, ifadesini devrimin uluslararası karakterinde, dünya ekonomisinin çeşitli parçalarının gelişmesindeki eşitsizlik ise, devrimin farklı ülkelerde farklı zamanlarda meydana gelmesinde bulmuştur.

Kapitalizmin had sahfadaki krizinden (1918–1921) doğan ilk devrim girişimleri, Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğünün zaferi ve sağlamlaştırılmasıyla, fakat diğer bir dizi ülkede proletaryanın yenilgisiyle sonuçlandı. Bu yenilgiler, ilk planda, sosyaldemokrat önderlerin ve sendikal hareketin reformist donuklarının hain taktiğinin sonucudur, fakat işçi sınıfının çoğunluğunun henüz komünistleri desteklememesinin ve en önemli bir dizi devlette henüz hiçbir komünist partisinin bulunmamasının da sonucudur. Bu yenilgiler burjuvazinin proleter kitlelerin ve sömürge halkların sömürüsünü artırarak ve yaşam standardını iyice düşürerek kapitalizmi kısmen istikrara kavuşturmasını mümkün kıldı.

2) Devrimci Kriz ve Karşı-Devrimci Sosyaldemokrasi

Uluslararası devrimin seyri içinde, ona karşı aktif mücadele ederek ve kapitalizmin kısmi istikrarını teşvik ederek, sosyaldemokrat partilerin ve reformist sendikaların yönetici kadroları ile faşist türden kapitalist mücadele birlikleri karşı-devrimin en kuvvetli gücü olduklarını kanıtladılar.

1914–1918 savaş krizine *sosyaldemokrat İkinci Enternasyonal'in* utanç verici *çöküşü* eşlik etti. Marx ve Engels'in "Komünist Manifesto"sunun, kapitalizm koşullarında proletaryanın anavatanının olmadığı teziyle kesin karşıtlık içinde, Stuttgart ve Basel Kongrelerinin savaş aleyhtarı kararlarıyla kesin karşıtlık içinde, sosyaldemokrat partilerin birkaç istisna dışındaki liderleri savaş kredileri lehine oy kullandılar ve kesin bir şekilde emperyalist «anavatanların» (yani emperyalist burjuvazinin devlet örgütlerinin) savunulmasından yana çıktılar; emperyalist savaşla savaşacak yerde, bu savaşın sadık askerleri, vaizleri ve methi-

yecileri haline geldiler (sosyal-yurtseverlik sosyal-emperyalizme dönüştü). Bir sonraki aşamada, sosyaldemokrasi yağmacı barış antlaşmalarını (Brest, Versay) destekledi; generallerle omuz omuza proleter ayaklanmaların kanla bastırılmasmda aktif bir güç oldu (Noske); ilk proleter cumhuriyete karşı silah elde mücadele etti (Sovyet Rusya); iktidarı ele geçiren proletaryaya ihanet ve onu düşmana teslim etti (Macaristan); emperyalist Milletler Cemiyeti'ne katıldı (Thomas, Paul-Boncour, Vandervelde); sömürgelerdeki kölelere karşı açıkça emperyalist köle sahiplerinin yanında yer aldı (İngiliz İşçi Partisi); işçi sınıfının en gerici cellatlarını aktif şekilde destekledi (Bulgaristan, Polonya); emperyalist savunma yasalarının çıkarılmasına önayak oldu (Fransa); İngiltere'de maden işçilerinin grevini boğmaya yardım etti, Çin ve Hindistan'ın boyunduruk altmda tutulmasma yardım etti ve ediyor (MacDonald hükümeti); o, emperyalist Milletler Cemiyeti'nin çığırtkanı, sermayenin borazancısı ve Sovyetler Birliği'ndeki proletarya diktatörlüğüne karşı mücadelede örgütleyici güçtür (Kautsky, Hilferding).

Bu karşı-devrimci siyaseti sistematik olarak uygularken sosyaldemokrasi her iki kanattan da yararlanmaktadır: Açıktan karşı-devrimci olan *sağ* kanat, burjuvaziyle görüşmeler ve doğrudan temas için zorunluyken, *«sol»* kanadın görevi işçi sınıfını aldatmak için özellikle incelik isteyen manevraları yürütmektir. Pasifist ve hatta bazen devrimci laflar bile kullanan «sol» sosyaldemokrasi, özellikle kritik anlarda işçi sınıfına karşı çıkar (1926 genel grevi sırasında İngiliz "Bağımsız İşçi Partisi" ve İngiliz İşçi Sendikaları Genel Konseyi'nin «solcu» önderleri, Viyana Ayaklanması sırasmda Otto Bauer ve şürekâsı vb.): dolayısıyla sosyaldemokrat partilerin en tehlikeli fraksiyonudur. Sosyaldemokrasi işçi sınıfı içinde burjuvazinin çıkarlarının hizmetçisi olarak tamamen burjuvaziyle sınıf işbirliği ve koalisyon zemininde dursa da, yine de belli dönemlerde bir muhalefet parti-

si konumuna girmek zorunda kalır: ekonomik mücadelesinde işçi sınıfının çıkarlarını savunuyormuş gibi yapar ki işçi sınıfının bir kesiminin güvenini kazansın ve sonra, işçi sınıfının kalıcı çıkarlarına, her şeyden önce tayin edici sınıf mücadeleleri zamanlarında, bir o kadar alçakça ihanet etsin.

Bugün sosyaldemokrasinin esas işlevi, proletaryanın emperyalizme karşı mücadelede zorunlu olan birliğini baltalamaktır. Sermayeye karşı proleter mücadelenin birleşik cephesini bölen ve yok eden sosyaldemokrasi, emperyalizmin işçi sınıfı içindeki temel direği haline geliyor. Her renkten uluslararası sosyaldemokrasi, İkinci Enternasyonal ve onun sendikal kolu olan Amsterdam Uluslararası Sendikalar Federasyonu, böylece burjuva toplumun yedek güçleri, onun en güvenilir dayanakları haline gelmişlerdir.

3) Kapitalist Kriz ve Faşizm

İşçi sınıfını ezmek ve proleterlerin uyanıklığını köreltmekte burjuvaziye yardım eden sosyaldemokrasinin yanında faşizm durur.

Emperyalizm çağında sınıf mücadelesinin keskinleşmesi ve içsavaş etkenlerinin —özellikle emperyalist dünya savaşından sonra— artması, parlamentarizmin iflasına yol açmıştır. «Yeni» yönetim yöntemleri ve biçimleri bundandır (örneğin, «iç kabineler» sistemi, oligarşik grupların perde arkasındaki faaliyetleri, «temsili meclisler»in yozlaşması ve işlevinin çarpıtılması, «demokratik özgürlükler»in kısıtlanması ve ortadan kaldırılması vb.). Burjuva emperyalist gericiliğin bu saldırı süreci özel tarihi koşullar altında faşizm biçimini alır. Bu şartlar şunlardır: Kapitalist ilişkilerin istikrarsızlığı; toplumsal bakımdan sınıfından kopmuş çok sayıda unsurun varlığı; kent küçük-burjuvazisinin

ve aydınların geniş katmanlarının yoksullaşması; kır küçük-burjuvazisinin hoşnutsuzluğu; nihayet, sürekli olarak proleter kitle eylemleri tehlikesi. Burjuvazi, iktidarına daha büyük devamlılık, sağlamlık ve istikrar kazandırmak için, artan oranda, parlamenter sistemden, partiler arasındaki ilişkilerden ve bileşimlerden bağımsız olan faşist yönteme geçmek zorundadır. Faşizm, ideolojik bakımdan «milli topluluk» ve mesleğe göre temsil (yani aslında egemen sınıfın çeşitli gruplarının temsil edilmesi) fikrinin ardına gizlenmiş olan burjuva diktatörlüğünü doğrudan uygulamanın bir yöntemidir. Bu, kendine özgü bir sosyal demagojiyle (Yahudi düşmanlığı, arada sırada tefeci sermayeye yönelik saldırılar, parlamenter «laklakhane»ye kızgınlık) küçük-burjuva kitlelerinin, aydınların vb. hoşnutsuzluğundan yararlanan bir yöntemdir. Derli toplu, paralı bir faşist savaş birlikleri, faşist parti aygıtı ve faşist bürokrasi hiyerarşisi yaratarak, bu unsurları satın almanın bir yöntemidir. Faşizm aynı zamanda, işçi sınıfının hoşnutsuzluğundan ve sosyaldemokrasinin pasifliğinden yararlanıp işçi sınıfının en geri kesimlerini kazanarak onun saflarına da sızmaya çahşır. Faşizmin baş görevi, işçi sınıfımn devrimci öncüsünü, yani proletaryanın komünist katmanlarını ve önder kadrolarını yok etmektir. Sosyal demagoji ve satın almayla, aktif beyaz terörün iç içe geçmesi ve dış siyasette son haddine vardırılmış emperyalist saldırganlık, faşizmin karakteristik özellikleridir. Burjuvazi için özellikle kritik zamanlarda, faşizm antikapitalist bir söyleme başvurur, fakat iktidarım sağlamlaştırdığından emin olur olmaz, büyük sermayenin terörcü diktatörlüğü olduğunu gittikçe daha açık bir şekilde gözler önüne serer ve antikapitalist gevezelikten vazgeçer.

Andaki siyasi konjonktüre göre, burjuvazi hem faşist yöntemlere hem de sosyaldemokrasiyle koalisyonlara başvururken, sosyaldemokrasi de özellikle kapitalizm için kritik anlarda sık sık faşist bir rol oynar. Sosyaldemokrasi gelişmenin seyri içinde

faşist eğilimler gösterir, ancak bu onun, siyasi konjonktür değiştiğinde, burjuva hükümetine karşı bir muhalefet partisi olarak ortaya çıkmasını önlemez. Faşizm ve sosyaldemokrasiyle koalisyon, normal kapitalizm için olağanüstü yöntemlerdir. Bunlar kapitalizmin genel krizinin varlığının göstergeleridir ve burjuvazi tarafından devrimin ilerlemesini önlemek için kullanılırlar.

4) Kapitalist İstikrarın Çelişkileri ve Kapitalizmin Devrimci Çöküşünün Kaçınılmazlığı

Tüm savaş sonrası dönemin deneyimi, işçi sınıfının yenilgisi ve yaşam koşullarının sistematik olarak kötüleştirilmesiyle elde edilen kapitalizmin istikrarının, ancak kısmi, geçici, çürük bir istikrar olabileceğini gösteriyor.

Bazı ülkelerde yeni bir teknolojik devrime yaklaşan teknikteki sıçramalı, hummalı gelişme, sermayenin merkezileşmesi ve yoğunlaşması sürecinin hızlanması, dev tröstlerin, «ulusal» ve «uluslararası» tekellerin kurulması, tröstlerin devletle içiçe geçmesi, kapitalist dünya ekonomisinin büyümesi — tüm bunlar, kapitalist sistemin genel krizini altedemez. Dünya ekonomisinin bir kapitalist ve bir sosyalist kesime bölünmesi, pazarların daralması ve sömürgelerdeki antiemperyalist hareket, savaştan sonra ortaya çıkan yeni temeller üzerinde gelişen kapitalizmin tüm çelişkilerini son derece keskinleştiriyor. Teknolojik ilerlemenin ve sanayinin rasyonelleştirilmesinin diğer yüzü ise bir dizi işletmenin kapanması ve tasfiye olması, üretimin kısıtlanması, işgücünün amansızca sömürülmesi ve tüm bunların muazzam, eşi görülmedik bir müzmin işsizliğe yol açmasıdır. İşçi sınıfının durumundaki mutlak kötüleşme, bir dizi gelişmiş kapitalist ülkede bile olgu haline geliyor. Emperyalist devletler arasındaki rekabetin büyümesi ve sürekli savaş tehlikesi, sınıf çatışmalarının yarattığı gerginliğin gittikçe artması, kapitalizmin genel krizinin

ve proleter dünya devriminin yeni, daha yüksek bir gelişme aşamasının önkoşullarını yaratıyor.

Emperyalist savaşlar dizisinin birinci savaşının (1914–1918 dünya savaşı) ve işçi sınıfının eski Çarlık imparatorluğundaki Ekim zaferinin sonucu, dünyanın birbirine temelden düşman iki kampa bölünmesi oldu: *emperyalist devletlerin kampı ve Sovyetler Birliği'ndeki proletarya diktatörlüğünün kampı.* Devlet iktidarının sınıf yapısındaki ve sınıf karakterindeki farklılıklar, iç ve dış siyasetin, iktisadi ve kültürel siyasetin hedeflerindeki ilkesel farklılık, temelden farklı gelişme yönü — tüm bunlar, kapitalist dünyayı muzaffer proletaryanın devletiyle keskin bir karşıtlık içine sokmaktadır. Vaktiyle yekpare olan dünya ekonomisi içinde şimdi iki antagonist sistem birbiriyle çatışıyor: kapitalizm ve sosyalizm. Bugüne kadar biçimleri, hiçbir yerde devlet iktidarının proletaryanın elinde olmamasıyla belirlenen sınıf mücadelesi, tüm dünya işçi sınıfı artık kendi devletine, uluslararası proletaryanın biricik anavatanına sahip olduğu için, şimdi muazzam, gerçekten tüm dünyayı kapsayan boyutlarda kendini yeniden üretmektedir. Tüm dünyanın emekçi ve ezilen kitleleri üzerindeki etkisiyle Sovyetler Birliği'nin varlığı, haddizatında dünya kapitalist sisteminin derin krizinin ve sınıf mücadelesinin tarihte hiç eşi görülmedik biçimde yaygınlaşmasının ve keskinleşmesinin en açık ifadesidir.

İç çelişkilerinin üstesinden gelemeyen kapitalist dünya, esas amacı, devrimci krizin durdurulamaz gelişmesini durdurmak ve Proleter Cumhuriyetler Birliği'ni abluka veya savaş yoluyla boğmak olan uluslararası bir örgüt (Milletler Cemiyeti) kurarak bir çıkış yolu arıyor. Bununla beraber, devrimci proletaryanın ve ezilen sömürge halklarının tüm güçleri Sovyetler Birliği'nin etrafında toplanıyor: *sermayenin* istikrarsız, içten çürümüş fakat dişine kadar silahlı dünya koalisyonu, *emeğin* birleşik ve kararlı dünya koalisyonu ile karşı karşıyadır. Böylece emperyalist sa-

vaşların birinci raundundan yeni bir temel çelişki, kapsamı ve önemi bakımmdan çağ açan, *Sovyetler Birliği ile kapitalist dünya arasındaki çelişki* ortaya çıktı.

Dünya ekonomisinin kapitalist kesiminin iç çelişkileri de keskinleşti. Dünya ekonomisinin ağırlık merkezinin Amerika Birleşik Devletleri'ne kayması ve «Dolar Cumhuriyeti»nin evrensel bir sömürücüye dönüşmesi, Birleşik Devletler ile Avrupa kapitalizmi, özellikle de İngiliz kapitalizmi arasındaki gerginliği artırdı. Eski tutucu emperyalist devletlerin en güçlüsü olan İngiltere ile, daha şimdiden dünya hegemonyasını ele geçirmiş bulunan genç emperyalizmin en güçlü ülkesi Birleşik Amerika arasındaki çatışma, mali sermaye devletleri arasındaki tüm dünyayı kapsayan çatışmaların ekseni haline geliyor. Versay barış antlaşmasıyla yağmalandıktan sonra iktisaden yeniden güçlenen ve tekrar emperyalist bir siyaset izleyen Almanya, dünya pazarında ciddi bir rakip haline geliyor. Merkezinde ABD ile Japonya arasındaki çatışmanm durduğu Pasifikteki çelişkiler çetrefilleşiyor. Bu ana çelişkilerin yanında, değişen, istikrarsız güç gruplaşmalarının çıkarları arasındaki zıtlıklar da artıyor, burada ikinci dereceden devletler emperyalist devlerin ve ittifaklarının aletleri rolünü oynuyorlar.

Avrupa iç pazarları savaşla daraldığı için, Sovyetler Birliği salt kapitalist iktisadi alandan çekildiği için, en önemli hammadde ve yakıt kaynakları tamamen tekelleştirildiği için, dünya kapitalizminin sınai aygıtının üretim kapasitesinin artması, kapitalist devletler arasında çatışmaların keskinleşmesine yol açıyor. Petrol, lastik, pamuk, kömür, demir uğruna, pazarların ve sermaye yatırım alanlarının yeniden paylaşımı uğruna «barışçıl» mücadele, kaçınılmaz olarak, hummalı bir şekilde gelişen savaş teknolojisindeki ilerlemeler ne kadar büyük olursa, bu savaşın da o kadar yıkıcı olacağı *yeni bir dünya savaşma* doğru gelişiyor.

Aynı zamanda *metropol ülkelerle sömürge ve yarısömürge ülkeler* arasındaki çelişkiler de keskinleşiyor. Avrupa emperyalizminin savaşla bir ölçüde zayıflaması, sömürgelerde kapitalizmin gelişmesi, Rus devriminin etkisi, dünyanın bir numaralı deniz gücü ve sömürge gücü olan İngiliz imparatorluğundaki merkezkaç eğilimleri (Kanada, Avustralya, Güney Afrika), sömürgelerde ve yarısömürge ülkelerde ayaklanmaların patlak vermesini kolaylaştırıyor. Yüz milyonlarca Çin halkını ayağa kaldıran büyük Çin devrimi, emperyalizmin duvarında muazzam bir gedik açıyor. Milyonlarca ve onmilyonlarca Hintli işçi ve köylü arasında süregiden devrimci mayalanma, dünya emperyalizminin kalesi İngiltere'nin hakimiyetini yıkmakla tehdit ediyor. Latin Amerika ülkelerinde, güçlü ABD emperyalizmine karşı eğilimlerin gelişip büyümesi, Kuzey Amerikan sermayesinin yayılmasını engelleyen bir güçtür. Böylece, dünya nüfusunun birkaç «büyük gücün» mali sermaye oligarşisinin boyunduruğu altında yaşayan ezici çoğunluğunu emperyalizme karşı mücadelenin içine çeken sömürgelerdeki devrimci süreç de kapitalizmin derin genel krizinin bir sonucudur. Emperyalizmin bir dizi küçük ulusu boyunduruk altına aldığı Avrupa'da da ulusal sorun, kapitalizmin iç çelişkilerini keskinleştiren bir etkendir.

Son olarak, *bizzat emperyalizmin merkezlerinde* de devrimci kriz karşı konulmaz bir biçimde olgunlaşıyor. Burjuvazinin işçi sınıfına, onun yaşam standardına, örgütlerine ve siyasi haklarına karşı giriştiği saldırı ve artan beyaz terör, proletaryanın geniş kitlelerinin artan direnişine yol açıyor ve işçi sınıfıyla tröst sermayesi arasındaki sınıf mücadelesini keskinleştiriyor. Sermaye ile emek arasındaki dev çatışmalar, kitlelerin ilerleyen radikalleşme süreci, komünist partilerin etkisinin ve saygınlığının artması, en geniş işçi kitlelerinin proletarya diktatörlüğü ülkesine duydukları sempatinin muazzam artması — tüm bunlar emperyalist merkezlerde yeni bir devrimci dalganın yaklaşmakta olduğunun açık belirtileridir.

Böylece dünya emperyalizminin binası ve onunla birlikte kapitalizmin kısmi istikrarı çeşitli yönlerden: emperyalist güçler arasmdaki çelişkiler ve çatışmalar, sömürgelerdeki milyonların ayaklanması, metropol ülkelerdeki devrimci proletaryanın mücadelesi, son olarak, dünya devrimci hareketinin önder gücü olan Sovyetler Birliği'ndeki proletarya diktatörlüğü tarafından sarsılıyor. Uluslararası devrim ilerliyor.

Emperyalizm bu devrime karşı tüm güçlerini seferber ediyor: Sömürgelere düzenlenen seferler, yeni bir dünya savaşı ve Sovyetler Birliği'ne karşı sefer emperyalizmin gündemindedir. Bu, kaçınılmaz olarak *uluslararası devrimin tüm güçlerini boşandıracak ve karşı konulmaz bir zorunlulukla kapitalizmin çöküşüne* yol açacaktır.

III

Komünist Enternasyonal'in Nihai Hedefi: Dünya Komünizmi

Komünist Enternasyonal'in nihai hedefi, kapitalist dünya ekonomisinin yerine *komünizmin dünya sistemini* getirmektir. Tarihi gelişmenin tüm seyri tarafından hazırlanan komünist toplum düzeni, insanlık için tek umuttur, çünkü sadece bu toplum insanlığı yozlaşmak ve felakete sürüklenmekle tehdit eden kapitalist sistemin temel çelişkilerini ortadan kaldırabilir.

Komünist rejim, toplumun sınıflara bölünmesini ortadan kaldırır, yani üretim anarşisiyle birlikte insanın insan tarafından ezilmesinin ve sömürülmesinin her türünü ve biçimini ortadan kaldırır. Savaşan sınıfların yerini, yekpare dünya emek birliğinin üyeleri alır. Tarihte ilk kez insanlık, kendi kaderini kendi eline alır. Sınıf savaşlarında ve ulusal savaşlarda sayısız insan yaşamını ve paha biçilmez zenginlikleri yok etmek yerine, insanlık tüm enerjisini doğa güçleriyle mücadelede, kendi kolektif gücünü geliştirme ve artırmada kullanır.

Dünya komünizm sistemi üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kaldırıp, bunları kamu mülkiyetine dönüştürünce, dünya pazarının unsursal güçlerinin ve rekabetin plansız haki-

miyetinin, toplumsal üretimin kör seyrinin yerini, toplumun hızla artan ihtiyaçlarına uygun olarak üretimin toplumsal-planlı düzenlenmesi alır. Üretim anarşisinin ve rekabetin yok edilmesiyle birlikte, yıkıcı krizler ve daha da yıkıcı savaşlar da ortadan kalkar. Üretici güçlerin muazzam israfı ve toplumun sancılı gelişmesinin yerini, tüm maddi zenginlikler üzerinde düzenli tasarruf ve üretici güçlerin engellenmeden, uyumlu ve hızla gelişmesi yoluyla ekonominin pürüzsüzce gelişmesi alır.

Özel mülkiyetin kaldırılması, sınıfların sönüp gitmesi insanın insan tarafmdan sömürülmesini ortadan kaldırır. Çalışmak, sınıf düşmanı için çalışmak olmaktan çıkar. Salt yaşamını kazanma aracı olmaktan çıkıp, ilk yaşam ihtiyacı haline gelir. Yoksulluk yok olur, insanlar arasındaki ekonomik eşitsizlik, ezilen sınıfların yoksulluğu, genel olarak maddi varlığının sefaleti yok olur; insanların işbölümündeki hiyerarşisi ve onunla birlikte kafa emeği ile kol emeği arasındaki karşıtlık yok olur; son olarak, cinsler arasındaki toplumsal eşitsizliğin tüm izleri yok olur. Tüm bunlarla birlikte, sınıf egemenliğinin tüm kurumları da yok olur, en başta da devlet; sınıf egemenliğinin somutlaşması olarak o, sınıflar yok olduğu ölçüde sönüp gider. Böylelikle giderek her türlü baskı ortadan kalkar.

Sınıfların yok olması, eğitimde her türlü tekeli yok eder. Kültür herkesin ortak malı haline gelir ve geçmişin sınıf ideolojilerinin yerini, bilimsel-materyalist dünya görüşü alır. Bununla insanın insan üzerindeki her türlü egemenliği imkânsız hale gelir ve toplumsal ayıklanma ve insanlığın bağrında yatan tüm yeteneklerin uyumlu gelişmesi için akla gelmedik olanaklar ortaya çıkar.

Üretici güçlerin gelişmesi hiçbir toplumsal kısıtlamayla engellenmez. Komünist toplum üretim araçları üzerinde özel mülkiyet nedir bilmez, bencil kâr hevesi bilmez, kitlelerin kapitalist toplumda tekniğin ilerlemesini engelleyen ne yapay olarak bes-

lenen cehaletini ne yoksulluğunu ve ne de üretici olmayan muazzam harcamaları bilir. Dünyanın çeşitli kıtalarındaki doğal güçlerden ve doğal üretim koşullarından en amaca uygun biçimde yararlanma; tarımın daima geri kalmasının ve düşük teknik düzeyinin sonucu olan kentle kır karşıtlığını ortadan kaldırma; bilim ve tekniği, araştırmaları en kapsamlı şekilde birleştirme ve bunların sonuçlarını toplumun yararına uygulama; bilimsel çalışmayı planlı bir şekilde örgütleme; ekonominin istatistiki tahlili ve planlı düzenlenmesi için en mükemmel yöntemleri kullanma; son olarak, tüm sistemin en güçlü itici gücü olan toplumsal ihtiyaçların hızla büyümesi — tüm bunlar, toplumsal emeğin azami üretkenliğini sağlar ve sanat ve bilimin güçlü bir şekilde gelişmesi için sonsuz insan enerjisini serbest bırakır.

Komünist dünya toplumunun üretici güçlerinin gelişmesi, tüm insanlığın refah düzeyini yükseltmeyi ve maddi üretime ayrılan zamanın en aza indirilmesini mümkün kılar ve böylelikle kültürün tarihte eşi görülmedik bir altın çağını başlatır. Tüm devlet sınırlarını yıkmış olan ilk kez birleşmiş insanlığın bu yeni kültürü, kapitalizmin tersine, açık ve tertemiz insan ilişkilerine dayanacaktır. Bu nedenle gizemciliği ve dini, önyargıları ve batıl inançları ilelebet mezara gömecek ve böylece muzaffer bilimsel bilginin gelişmesine güçlü bir atılım kazandıracaktır.

Komünist toplumun artık kendi temelleri üzerinde gelişmiş olduğu, insanların çok yönlü gelişmesiyle el ele toplumsal üretici güçlerin de muazzam bir ilerleme kaydetmiş olduğu ve toplumun bayrağına: «Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre» sloganını yazmış olduğu komünizmin bu *en yüksek* aşaması, tarihi önşart olarak daha düşük bir gelişme aşamasını, *sosyalizm aşamasını* gerektirir. Bu aşamada komünist toplum kapitalist kabuğu atmaya daha yeni başlamıştır; hâlâ, her bakımdan, —iktisadi, ahlaki ve entelektüel olarak— bağrından çıkmış olduğu eski toplumun doğum izlerini taşır. Sosyalizmin üretici

güçleri henüz emeğin ürünlerinin ihtiyaca göre paylaşılması mümkün olacak düzeyde gelişmemiştir. Paylaşım daha çok, yapılan işe göre olur. İşbölümü, yani belli emek işlevlerinin belli insan gruplarına verilmesi, henüz aşılmamıştır, özellikle de kafa ve kol emeği karşıtlığı varlığını sürdürür. Sınıflar kaldırılmasına rağmen, toplumun eski sınıf bölünmelerinin kalıntıları, dolayısıyla proleter devlet erkinin, zorun ve hukukun kalıntıları da hâlâ mevcuttur. Böylelikle, henüz sönüp gidememiş olan eşitsizliğin bazı kalıntıları da hâlâ varlığını sürdürür. Kent–kır çelişkisi de hâlâ ortadan kaldırılmadan ve aşılmadan kalır. Ne var ki, eski toplumun tüm bu kalıntıları artık hiçbir toplumsal güç tarafından korunmaz ve savunulmaz. Bunlar, üretici güçlerin belli bir gelişme aşamasına bağlı oldukları için, kapitalist düzenin zincirlerinden kurtulan insanlık doğa güçlerini hızla denetim altına aldığı, kendini komünizm ruhuyla yeniden eğittiği ve sosyalizmden *tam komünizme* doğru ilerlediği ölçüde ortadan kalkar.

IV

Kapitalizmden Sosyalizme Geçiş Dönemi ve Proletarya Diktatörlüğü

1) Geçiş Dönemi ve İktidarın Proletarya Tarafından Ele Geçirilmesi

Kapitalist toplum ile komünist toplum arasında, birinin diğerine devrimci dönüşümü dönemi yatar. Buna bir de bir siyasi geçiş dönemi tekabül eder ki, bu dönemin devleti *proletaryanın devrimci diktatörlüğünden* başka bir şey olamaz. Emperyalizmin dünya diktatörlüğünden proletaryanın dünya diktatörlüğüne geçiş, proletaryanın mücadeleleri, yenilgileri ve zaferleriyle dolu uzun bir dönemi; kapitalist sistemin genel krizinin sürdüğü ve sosyalist devrimlerin olgunlaştığı, yani proletaryanın burjuvaziye karşı içsavaşlar verdiği bir dönemi; devrimci proletaryanın sosyalist hareketleri olmamakla birlikte, emperyalizmin hakimiyetini sarstıkları ölçüde, nesnel olarak proleter dünya devriminin bir bileşeni haline gelen bir ulusal savaşlar ve sömürge isyanları dönemini; kapitalist ve sosyalist sosyo-ekonomik sistemlerin dünya ekonomisi içinde hem «barışçıl» ilişkiler hem de silahlı çatışmalarla yan yana var oldukları bir dönemi; sosyalist Sovyet Devletleri birliğinin kurulduğu bir dönemi, emperyalist

devletlerin onlara karşı savaşları dönemini, bu devletlerin sömürge halklarıyla gittikçe daha sıkı bir birliği dönemini kapsar.

İktisadi ve siyasi gelişmenin eşitsizliği, kapitalizmin mutlak bir yasasıdır. Bu eşitsizlik emperyalizm çağında daha da şiddetlenir. Bundan dolayı, proletaryanın uluslararası devrimi bir defaya mahsus, her yerde eşzamanlı bir eylem olarak görülemez. Dolayısıyla sosyalizmin zaferi ilkönce birkaç kapitalist ülkede ve hatta tek bir ülkede bile mümkündür. Fakat proletaryanın bu tür her zaferi dünya devriminin temelini genişletir ve kapitalizmin genel krizini daha da derinleştirir. Kapitalist sistem bu şekilde nihai çöküşüne doğru ilerler. Mali sermayenin diktatörlüğü çöker ve yerini proletarya diktatörlüğüne bırakır.

Burjuva devrimleri sadece, zaten kurulmuş ve iktisaden hakim durumdaki bir üretim ilişkileri sisteminin siyasi bakımdan da özgürlüğe kavuşması ve iktidarın bir sömürücü sınıftan diğerine geçmesi anlamına gelirken, *proleter* devrim, proletaryanın burjuva toplumun mülkiyet ilişkilerine zorla müdahale etmesi, sömürücü sınıfları mülksüzleştirmesi ve iktidarın, önüne toplumun iktisadi temelini köklü bir şekilde yeniden biçimlendirmek ve insanın insan tarafından her türlü sömürüsünü ortadan kaldırmak görevini koyan sınıfın eline geçmesidir. Feodal soyluların ancak bir dizi devrimle yıkılabilen siyasi hakimiyetini dünya çapında sona erdirmek için burjuva devrimlerine yüzyıllar gerekirken, proletaryanın uluslararası devrimi, keza o da kesinlikle bir defaya mahsus bir olay olmamasına; bilakis tüm bir döneme yayılmasına rağmen, ülkelerin birbirleriyle daha sıkı bir şekilde bağlı olması sonucu görevini daha kısa bir sürede çözebilir. Sosyalist dünya ekonomisinin uzun yoğun inşa dönemi, ancak proletaryanın tüm dünyada tam zaferi ve iktidarını sağlamlaştırmasıyla başlayacaktır.

İktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi, sosyalist ekonomi biçimlerinin gelişmesinin ve proletaryanın kültürel büyü-

mesinin zorunlu önkoşuludur. Proletarya kendi doğasını yeniden biçimlendirir, insan faaliyetinin her alanında topluma rehberlik edecek kadar olgunlaşır, diğer sınıfları da bu dönüşüm sürecine katar ve böylece bir bütün olarak sınıfların tamamen ortadan kaldırılmasının temelini yaratır.

Proletarya diktatörlüğü ve ardından toplumun yeniden şekillendirilmesi uğruna mücadele sürecinde, toprak sahipleri ve kapitalistlerin blokuna karşı işçi sınıfının düşünsel ve siyasi hegemonyası altında proletarya diktatörlüğünün temeli olarak *işçi köylü ittifakı* yaratılır.

Bir bütün olarak geçiş dönemi, sömürücülerin direnişinin acımasızca bastırılması, sosyalizmin inşasının örgütlenmesi, halk kitlelerinin sosyalizm ruhuyla yeniden eğitilmesi ve sınıf ayrılıklarının adım adım yok edilmesiyle karakterizedir. Geçiş döneminin toplumu ancak bu büyük tarihi görevleri yerine getirdiği ölçüde komünist topluma dönüşmeye başlar.

Bu nedenle *dünya proletaryasının diktatörlüğü,* kapitalist dünya ekonomisinden sosyalist dünya ekonomisine geçişin en temel ve tayin edici önkoşuludur. Bu diktatörlük ise ancak sosyalizmin tek tek ülkelerde veya ülke gruplarında zaferiyle kurulabilir. Yeni kurulan proleter cumhuriyetlerin halihazırda var olanlarla ittifak kurmasını, bu federasyonlar ağının —emperyalizmin boyunduruğunu kıran sömürgeleri de yanlarına alarak— durmadan büyümesini ve bu federasyonların sonunda insanlığın devlet olarak örgütlenmiş dünya proletaryasının hegemonyası altında birliğini gerçekleştiren Dünya Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği haline gelmesini gerektirir.

İktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi, parlamentoda çoğunluğu kazanarak hazır burjuva devlet aygıtını barışçıl yoldan «ele geçirmek» değildir. Burjuvazi, haydut mülkiyetini korumak ve siyasi hakimiyetini sağlamlaştırmak için her türlü zo-

ra ve teröre başvurur. Kendinden önceki feodal soyluluk gibi burjuvazi de tarihteki yerini en sert ve amansız mücadeleye girişmeden yeni sınıfa terk etmeyecektir. Bu nedenle burjuvazinin şiddeti ancak proletaryanın şiddetinin en kararlı kullanımıyla kırılabilir. İktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi, burjuva iktidarın şiddet yoluyla yok edilmesi, kapitalist devlet aygıtının (burjuva ordusu, polisi, devlet memurları hiyerarşisi, mahkemeleri, parlamentoları vb.) *parçalanması* ve yerine, herşeyden önce sömürücüleri bastırmanın aletleri olan proleter iktidarın *yeni* organlarının geçirilmesidir.

2) Proletarya Diktatörlüğü ve Biçimi: Sovyetler

1871 Paris Komünü'nün deneyimlerini muazzam genişleten 1917 Ekim Devrimi ve Macar devrimi, proleter devlet erkinin amaca en uygun biçiminin, burjuva devletinden sadece sınıf içeriğiyle değil, aynı zamanda iç yapısıyla da ilkede ayrılan *yeni tipte bir devlet*: *Sovyet devleti* tipi olduğunu göstermiştir. Tam da doğrudan emekçilerin en geniş kitle hareketinden doğan devlet erki biçimi, kitlelerin en büyük eylemliliğinin garantisi ve böylelikle onların nihai zaferinin en iyi güvencesidir.

Demokrasinin en yüksek ifadesi olarak, proleter *demokrasi* olarak Sovyet devleti, *burjuva* demokrasisinin, burjuvazinin diktatörlüğünün bu maskeli biçiminin tam karşıtıdır. Sovyet devleti proletarya diktatörlüğüdür, onun tekil sınıf iktidarıdır. Burjuva demokrasisinin tersine, Sovyet devleti kendi sınıf karakterini açıkça kabul eder ve dobra dobra önüne halkın ezici çoğunluğu yararına sömürücüleri bastırma görevini koyar. Sınıf düşmanlarının siyasi haklarını ellerinden alır ve belli tarihi şartlarda, proletaryanın önder rolünü güçlendirmek amacıyla, dağınık küçük-burjuva köylülük karşısında ona birtakım geçici ayrıcalıklar tanıyabilir. Proleter devlet, sınıf düşmanlarını silahsız-

landırıp bastırırken, aynı zamanda bu siyasi hakları onların elinden almayı ve özgürlüklerini belli ölçüde kısıtlamayı, sömürücülerin ayrıcalıklarını savunma veya yeniden tesis etme çabalarına karşı mücadelede geçici önlemler olarak görür. Proleter devlet, bayrağına, proletaryanın iktidarı ebedileştirmek için elinde tutmadığını, kendi lonca veya zümre çıkarlarmdan hareket etmediğini, bilakis kır proleterlerinin, yarı-proleterlerin ve emekçi köylülerin geri ve dağınık kitlelerini işçilerin en ileri katmanlarıyla gittikçe daha sıkı birleştirip, böylece yavaş yavaş ve sistematik olarak bir bütün olarak sınıflara bölünmeyi ortadan kaldırmayı hedeflediğini yazar. Kitlelerin proletarya önderliğinde birleşmesinin ve örgütlenmesinin en kapsamlı ifadesi olarak Sovyetler, aslında işçilerin, köylülerin ve tüm emekçilerin en geniş katmanlarını mücadeleye ve sosyalist inşa çalışmasına seferber edip, onları pratikte devleti yönetmeye çekerler. Tüm faaliyetlerinde işçi sınıfının kitle örgütlerine dayanır, emekçiler arasında en geniş demokrasiyi gerçekleştirir ve diğer tüm devlet biçimlerinden sonsuz sıkı ölçüde kitlelerle bağlıdırlar. Seçilmiş temsilcilerini yeniden seçme ve görevden alma hakkı, yürütme ve yasama erkinin birleşmesi, teritoryal seçim yerine işyeri (fabrika, imalathane vb.) temelinde seçimin getirilmesi — tüm bunlar, işçi sınıfının ve onun hegemonyası altında yürüyen geniş emekçi kitlelerinin, iktisadi, siyasi, askeri ve kültürel nitelikli tüm kamusal meselelerin çözümüne sistematik, kesintisiz ve aktif bir şekilde katılmasını sağlar. Proletaryanın Sovyet diktatörlüğü bu noktada burjuva-parlamenter cumhuriyetten kesin şekilde ayrılır.

Yasalar önünde yurttaşların biçimsel eşitliğiyle burjuva demokrasisi, sınıfların bas bas bağıran iktisadi eşitsizliği üzerine inşa edilmiştir. Burjuva demokrasisi, kapitalistler sınıfının ve büyük toprak sahiplerinin tayin edici üretim araçları üzerindeki tekeline hiç dokunmaz, daha da pekiştirir; bu suretle, sömürülen

sınıflar ve en başta da proletarya için —üstelik pratikte zaten sistematik olarak kısıtlanan— yasalar önündeki biçimsel eşitliği, demokratik hakları ve özgürlükleri bir hukuki sahtekârlığa, kitleleri aldatma ve köleleştirmenin bir aracına dönüştürür. Burjuvazinin siyasi egemenliğinin ifadesi olarak onun demokrasisi diye adlandırılan şey, kapitalist demokrasidir. Buna karşılık üretim araçlarını sömürücü sınıfların elinden alıp egemen sınıf olarak proletaryanın elinde tekelleştirin Sovyet devleti, kamu binalarını, basımevlerini, ulaşım araçlarını vb. işçi sınıfının tasarrufuna sunarak, işçi sınıfının ve genel olarak emekçilerin *haklarını kullanabilmelerinin maddi temelini* yaratır.

Siyasi haklar alanında, sömürücüleri ve halk düşmanlarını bu haklardan yoksun bırakan Sovyet devleti, tarihte ilk kez, sömürü egemenliği altında cinsiyet, din ve milliyet farklılıklarına dayanan yurttaşlar arasındaki eşitsizlikleri tamamen ortadan kaldırır. Bu bakımdan, burjuva dünyanın hiçbir ülkesinde olmayan bir eşitlik gerçekleştirir. Aynı zamanda proletarya diktatörlüğü burada da bu eşitliğin pratikte gerçekleşmesini mümkün kılan maddi temeli yaratır: kadınların kurtuluşuna ilişkin, eski sömürgelerin sanayileştirilmesine ilişkin vb. önlemler bunlar arasındadır.

Böylelikle Sovyet demokrasisi, proleter demokrasidir, emekçi kitlelerin demokrasisidir, sömürücülere karşı olan demokrasidir.

Sovyet devleti burjuvaziyi tamamen silahsızlandırır ve silahları proletaryanın elinde toplar. O, *silahlı proletaryanın* devletidir. Silahlı güç burada —tüm proletarya diktatörlüğü sistemine uygun olarak—, sanayi proletaryasına önderlik rolünü sağlayan sınıf ilkesi üzerine inşa edilmiştir. Devrimci disipline dayanan bu sistem, Kızıl Ordu ve Filo savaşçılarının emekçi kitlelerle en sıkı, daimi temasını ve ülkenin yönetilmesine ve sosyalizmin inşasına katılmalarını sağlar.

3) Proletarya Diktatörlüğü ve Mülksüzleştirenlerin Mülksüzleştirilmesi

Muzaffer proletarya, ele geçirdiği iktidarı, *iktisadi devrim için*, yani kapitalist mülkiyet ilişkilerini devrimci yoldan sosyalist üretim tarzının ilişkilerine dönüştürmek için bir *kaldıraç* olarak kullanır. Büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin mülksüzleştirilmesi, yani *burjuvazinin tekelci mülkiyetinin proleter devletin mülkiyetine* dönüştürülmesi, bu muazzam iktisadi devrimin çıkış noktasını oluşturur.

Bu alanda Komünist Enternasyonal, proletarya diktatörlüğünün en önemli görevleri olarak şunları saptar:

A– Sanayi, Ulaştırma ve Haberleşme

a) Özel sermayenin tüm sınai büyük işletmelerinin (fabrikalar, madenler, elektrik santralleri) zoralımı (tazminatsız mülksüzleştirilmesi) ve proletarya tarafından devletleştirilmesi ve tüm devlet ve belediye işletmelerinin Sovyetlere devredilmesi.

b) Özel kapitalist demir, kara, deniz ve hava yolu ulaşımının (havayoluyla yük ve yolcu taşımacılığı) zoralımı ve proletarya tarafından devletleştirilmesi ve devletin ve belediyelerin mülkiyetindeki her türlü ulaşım araçlarının Sovyetlere devredilmesi.

c) Haberleşme alanındaki (telgraf, telefon ve radyo) özel kapitalist işletmelerin zoralımı ve proletarya tarafından devletleştirilmesi ve devletin ve belediyelerin elindeki haberleşme hizmetlerinin Sovyetlere devredilmesi.

d) Sanayinin işçiler tarafından yönetilmesinin örgütlenmesi, sendikalarının en sıkı katılımıyla devlet yönetim organlarının

kurulması. Fabrika konseylerinin ilgili işlevlerinin güvence altına alınması.

e) Sanayinin geniş emekçi kitlelerin ihtiyaçlarına göre yeniden örgütlenmesi; eski hakim sınıfların ihtiyaçlarına hizmet eden sanayi dallarının (lüks eşya vb.) yeniden örgütlenmesi; köylü tarımı ile bağları güçlendirmek amacıyla, tarımın gelişmesini ilerleten sanayi dallarının güçlendirilmesi; iktisadi devlet işletmelerini geliştirme ve tüm ulusal ekonominin gelişme hızını artırmanın güvence altına alınması.

B– Tarım

a) Kentte ve kırda tüm büyük toprak mülkiyetinin (özel, kilise ve manastır vb. mülkiyetinin) zoralımı ve proletarya tarafından devletleştirilmesi ve ormanlar, madenler, sular vb. dahil, devlete ve belediyelere ait tüm toprak mülkiyetinin Sovyetlere devredilmesi ve sonra tüm toprak ve arazinin devletleştirilmesi.

b) Büyük mülklere ait bina, makine ve diğer teçhizat, büyükbaş hayvan, tarımsal ürünleri işleme tesisleri (değirmen, mandıra, kireç ocağı vb.) gibi tüm üretim aygıtının zoralımı.

c) Büyük çiftliklerin, özellikle de örnek çiftliklerin ve büyük iktisadi öneme sahip olan çiftliklerin, yönetmek ve Sovyet çiftlikleri kurmak üzere proletarya diktatörlüğünün organlarına devredilmesi.

d) Büyük toprak sahiplerinin ve diğer toprak sahiplerinin zoralınan topraklarının bir kısmının, özellikle bu toprakların önceleri kiracı çiftçiler tarafından işlendiği ve onların iktisadi bakımdan boyunduruk altmda tutulmasına hizmet ettiği yerlerde köylülere (yoksul köylülere ve kısmen de orta köylülere) devredilmesi. Toprağın ne kadarının köylülere dağıtılacağı iktisadi amaca uygunluk ve köylüleri tarafsızlaştırma ve proletaryanın dava-

sına kazanma ihtiyacı tarafından belirlenecektir; bu nedenle, dağıtılacak parçanın büyüklüğü farklı yerel koşullara göre değişecektir.

e) Toprağı köylülerin elinde tutmak ve kapitalistlerin, arazi spekülatörlerinin vb. eline geçmesini engellemek üzere toprak alım-satımının yasaklanması. Bu yasağın çiğnenmesine karşı enerjik mücadele.

f) Tefecilikle mücadele, tefeci borç senetlerinin iptali, köylülüğün sömürülen katmanlarının borçlarının sıfırlanması, yoksul köylülere vergi muafiyeti vb.

g) Tarımın üretici güçlerini geliştirmek için devlet tarafından büyük çaplı önlemlerin alınması; tarımın elektrifikasyonu, traktör üretimi, kimyasal gübre üretimi, Sovyet çiftliklerinde iyi tohumluk ve cins hayvan yetiştirme, büyük çaplı tarımsal iyileştirme kredilerinin örgütlenmesi.

h) Köyde tarım kooperatiflerinin ve kolektif üretimin tüm biçimlerinin (üretici kooperatifleri, komünler vb.) teşvik ve finanse edilmesi. Bizzat köylü kitlelerinin bağımsız eylemlilikleri temelinde köylülerin kooperatif birliği (pazarlama, satın alma ve kredinin kooperatif örgütlenmesi) için sistematik propaganda; tartışmasız teknik ve iktisadi üstünlüğünden dolayı hemen büyük yararlar sağlayacak olan ve emekçi köylülerin en geniş kitlelerinin sosyalizme geçişini sağlamanın en iyi yöntemi olan tarımsal büyük üretiminin propagandasını yapmak.

C– Ticaret ve Kredi

a) Özel bankaların proletarya tarafından devletleştirilmesi (tüm altın stoklarının, tüm tahvillerin, mevduatların vb. proleter devlete devredilmesi) ve devlete, belediyelere ait bankaların ve benzeri bankalarm proletarya devletine devredilmesi.

b) Tüm bankacılık sisteminin merkezileştirilmesi; devletleştirilmiş tüm büyük bankaların tek bir merkezi devlet bankasına bağlanması.

c) Toptan ticaretin ve büyük perakende ticaret işletmelerinin (depolar, tahıl ambarları, büyük mağazalar, ürün stokları vb.) devletleştirilmesi ve Sovyet devletinin organlarına devredilmesi.

d) Dağıtım mekanizmasının en önemli parçası olarak tüketici kooperatiflerine her türlü teşvikin sağlanması; çalışmalarının birleştirilmesi ve kuruluşlarına kitlelerin bağımsız katılımının sağlanması.

e) Dış ticaret tekeli.

f) Yerli ve yabancı kapitalistlere ödenecek devlet borçlarının iptali.

D– Emeğin Korunması, Toplumsal Yasalar vb.

a) İşgününün yedi saate ve sağlığa özellikle zararlı sanayi dallarında altı saate indirilmesi. Hayli gelişmiş üretici güçlere sahip ülkelerde işgününün daha da kısaltılması ve haftada beş günlük çalışmaya geçilmesi. İşgününün emek üretkenliğindeki artışa göre ayarlanması.

b) Dişi cinsiyetten tüm kişiler için kural olarak gece çalışmanın ve sağlığa özellikle zararlı sanayi dallarında çalışmanın yasaklanması, çocuk emeğinin yasaklanması, fazla mesainin yasaklanması.

c) Gençlerin işgününün özel olarak kısaltılması (on sekiz yaşma kadar gençler için en fazla altı saat). Maddi üretimin genel ve siyasi eğitimle birleştirilerek gençlerin emeğinin sosyalist reorganizasyonu.

d) Bizzat sigortalılar tarafından yönetilen, bedeli devlet tarafından ödenen (özel işletmeler hâlâ var olduğu ölçüde, özel işveren tarafından ödenen) her türlü sosyal sigorta (sağlık, ihtiyarlık, kaza, işsizlik vb.).

e) Kapsamlı bir kamu sağlığı sisteminin ve parasız sağlık hizmetlerinin kurulması; toplumsal hastalıklarla savaş (alkolizm, zührevi hastalıklar, verem).

f) Yasalar önünde ve yaşamda kadın ve erkeğin toplumsal eşitliği, evlilik ve aile hukukunda köklü bir reform. Anneliğin toplumsal bir işlev olarak kabul edilmesi; anne ve çocuğun korunması; çocukların ve gençlerin toplum tarafından bakımı ve yetiştirilmesinin gerçekleştirilmesine başlanması (yuvalar, ana okulları, çocuk bakımevleri vb.). Giderek ev işlerinin yükünü azaltan kurumların açılması (kamu mutfakları ve çamaşırhaneleri); kadınları köleleştiren ideolojilere ve geleneklere karşı planlı kültürel mücadele.

E– Konut Sorunu

a) Büyük emlak sahiplerinin mülklerine el konulması.

b) El konulan evlerin yerel Sovyetlere devredilmesi.

c) Burjuva mahallelerine işçilerin yerleştirilmesi.

d) Sarayların, kamuya ve özel kişilere ait büyük binaların işçi örgütlerine devredilmesi.

e) Büyük çaplı bir konut inşa programının uygulamaya konması.

F– Ulusal ve Sömürgesel Sorun

a) Irk ayrımı gözetmeksizin tüm ulusların tam kendi kaderi-

ni tayin —yani devlet olarak ayrılmaya varana kadar kendi kaderini tayin— hakkının tanınması.

b) Kapitalizmden kurtulan tüm halkların askeri ve iktisadi güçlerinin, emperyalizme karşı mücadele ve sosyalist ekonomiyi inşa amacıyla gönüllü olarak birleştirilmesi ve merkezileştirilmesi.

c) Herhangi bir halk, ulus ya da ırka yönelen tüm sınırlama ve kısıtlamalarla sert, kararlı mücadele. Tüm ulusların ve ırkların tam hak eşitliği.

d) Kapitalizmden kurtulan ulusların ulusal kültürlerini geliştirmesinin Sovyet devletinin tüm güçleri ve araçlarıyla güvence altına alınması ve desteklenmesi, bu kültürlerin içeriğinin tutarlı proleter biçimlendirilmesi.

e) Gerçek, tam bir ulusal eşitlik için sağlam bir temel yaratmak üzere, eskiden ezilen «bölgelerin», «kenar bölgelerin» ve «sömürgelerin» iktisadi, siyasi ve kültürel ilerlemesinin çok yönlü teşviki.

f) Şovenizmin, ulusal nefretin, ırkçı önyargıların ve feodal ve kapitalist barbarlığın diğer tüm ideolojik kalıntılarına karşı mücadele.

G– İdeolojik Etkileme Araçları

a) Basımevlerinin devletleştirilmesi.

b) Gazetecilik ve yayımcılık tekeli.

c) Büyük sinema ve tiyatro işletmelerinin devletleştirilmesi.

d) Düşünsel üretimin devletleştirilmiş araçlarından, emekçilerin büyük çaplı siyasi ve genel eğitimi ve proleter sınıf temelleri üzerinde yeni bir sosyalist kültürün inşası için yararlanılması.

4) Proletarya Diktatörlüğünün Ekonomik Siyasetinin Ana Hatları

Tüm bu önlemlerin uygulanmasında proletarya diktatörlüğüne şu ilkeler yol göstermelidir:

1. Özel toprak mülkiyetinin tamamen ortadan kaldırılması ve tüm toprak ve arazinin devletleştirilmesi, geniş köylü katmanları arasında özel mülkiyet ilkesinin çok derin köklere sahip olduğu en gelişmiş kapitalist devletlerde bir çırpıda gerçekleştirilemez. Bu ülkelerde tüm toprak ve arazinin devletleştirilmesi ancak adım adım bir dizi geçiş önlemiyle gerçekleştirilebilir.

2. Aşağıdaki nedenlerden dolayı, üretimin devletleştirilmesi kural olarak küçük ve orta işletmeleri (köylüler, esnaf, bağımsız zanaatkârlar, küçük ve orta tüccarlar, küçük sanayiciler vb.) kapsamamalıdır:

Birincisi, proletarya, sosyalist inşaya adım adım dahil edilebilecek olan ve dahil edilmesi gereken küçük üreticinin [basit meta üreticisinin] emeğinin sonucu olan mülkiyetle, ortadan kaldırılması sosyalizmin inşasının zorunlu bir önkoşulu olan kapitalistlerin sömürüden elde ettikleri mülkiyet arasında sıkı bir ayrım yapmalıdır. İkincisi, iktidara gelen proletarya, özellikle de diktatörlüğün ilk aşamalarında, sadece kapitalizmi ortadan kaldırmak değil, aynı zamanda orta ve küçük bireysel üretim birimlerini derhal sosyalist bir temelde örgütlemek için de yeterli sayıda örgütçü güce sahip olmayacaktır. Bu küçük bireysel iktisatlar (herşeyden önce köylü iktisatları), üretimin ve dağıtımın genel sosyalist örgütlenmesine ancak adım adım ve proleter devletin bunların her yoldan kolektifleştirilmesini sistemli ve kapsamlı bir şekilde desteklemesiyle çekilecektir. Bunların iktisat tarzının zorla yok edilmesi ve her türlü mecburi kolektifleştirme ancak olumsuz sonuçlar verecektir.

3. Sadece, küçük-burjuva kitlelerin nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturduğu sömürgelerde, yarısömürgelerde ve iktisaden geri ülkelerde değil, aynı zamanda kapitalist dünya ekonomisinin merkezlerinde (Amerika Birleşik Devletleri, Almanya ve hatta bir yere kadar İngiltere) de önemli sayıda küçük üretim biriminin (herşeyden önce köylü ve çiftçi iktisatları, zanaatkârlar, küçük esnaf vb.) var olması, gelişmenin ilk aşamalarında, *pazar ilişkilerinin,* para sisteminin vb. şu ya da bu ölçüde ayakta tutulmasını gerektirir. Zorunlu olarak bu iktisat biçimleri arasındaki (toplumsallaştırılmış büyük sanayiden, küçük köylü ve zanaatkâr iktisadma kadar) mücadelenin eşlik ettiği bu iktisat biçimlerinin çeşitliliği; buna bağlı olarak, farklı iktisadi saiklere sahip smıfların ve sınıf gruplarmın çeşitliliği; farklı iktisadi çıkarlarm mücadelesi; son olarak, iktisadi hayatın tüm alanlarında, burjuva toplumsal düzenin mirası olan birden aşılamayacak alışkanlık ve geleneklerin varlığı — tüm bunlar, proletaryanın, ekonomiyi yönetirken sosyalist büyük sanayi ile basit meta üreticilerinin küçük iktisatlarını pazar ilişkileri temelinde doğru bir şekilde birleştirmesini, yani sosyalist sanayinin önder rolünü ve aym zamanda köylü iktisatlarının büyük kütlesinin en hızlı şekilde ilerlemesini güvence altına alan bir birleştirmeyi gerektirir. Dolayısıyla, dağınık küçük köylü emeğinin ülke ekonomisindeki özgül ağırlığı ne kadar büyükse, pazar ilişkileri de o kadar yaygın, doğrudan planlı yönetimin önemi o kadar az olur ve genel iktisadi plan da o ölçüde kendiliğinden iktisadi ilişkilerin tahminine dayanır. Ve tersine: küçük iktisatların özgül ağırlığı ne kadar az, toplumsallaştırılmış emeğin payı ne kadar büyük, merkezileşmiş ve toplumsallaşmış üretim araçlarının tüm ekonomi içindeki miktarı ne kadar fazla ise, pazar ilişkilerinin kapsamı da o kadar kısıtlı, iktisadi anarşiyle karşılaştırıldığında planlı iktisadi gelişmenin önemi o kadar büyük, üretimin ve dağıtımın planlı yönetimi o kadar geniş ve kapsamlı olur.

Toplumsallaştırılmış büyük sanayinin teknik ve iktisadi üstünlüğü; iktisadi bakımdan tayin edici tüm «kumanda tepelerinin» (sanayi, ulaşım, bankacılık, büyük tarım vb.) proleter devletin elinde toplanması; ekonominin planlı yönetimi; bir bütün olarak devlet aygıtının gücü (bütçe, vergiler, idari yasama ve genelde yasama), proletarya diktatörlüğü doğru bir sınıf siyaseti izlediği, yani sınıf ilişkilerinin doğru bir değerlendirmesini yaptığı takdirde, hem özel sermayenin kalıntılarını, hem de az çok serbest ticaret ve pazar ilişkileri koşulları altmda basit meta üreticisi iktisadının canlanmasıyla kentte ve kırda ortaya çıkan yeni kapitalist nüvelerin (zengin köylüler, «Kulaklar») sürekli ve sistemli geriletilmesine yol açacaktır. Aynı zamanda, köylülüğün kooperatiflerde örgütlenmesi ve kolektif ekonomi biçimlerinin yaygınlaşmasıyla, köylü işletmelerinin büyük çoğunluğu (yani küçük ve orta büyüklükteki köylü iktisatları) gelişmekte olan sosyalizmin genel sistemi içine çekilecektir. Pazar ilişkileri ile bağlı olan görünüşte kapitalist iktisadi faaliyet biçimleri ve yöntemleri (fiyat hesabı, parayla ödenen ücretler, alım ve satım, kredi ve bankalar vs.), artan ölçüde, tutarlı sosyalist tipte işletmelerin gelişmesini teşvik ettikleri, yani ekonominin sosyalist kesiminin hizmetine girdikleri ölçüde sosyalist dönüşümün kaldıraçları rolünü oynarlar.

Böylece proletarya diktatörlüğünde pazar ilişkileri —Sovyet devleti doğru bir siyaset izlediği takdirde— kendi kendilerini ortadan kaldırmanın tohumlarını içlerinde taşırlar. Özel sermayenin geriletilmesine, köylü ekonomisinin dönüştürülmesine, üretim araçlarının proleter devletin elinde daha da merkezileşmesine ve yoğunlaşmasına katkıda bulunmakla, *bir bütün olarak pazar ilişkilerinin aşılması* sürecini ilerletirler.

Kapitalistlerin muhtemel silahlı müdahalesi veya proletarya diktatörlüğüne karşı uzun süreli bir karşı-devrimci savaş durumunda, ekonomi yönetimi herşeyden önce proletarya diktatörlü-

günü savunmanın çıkarlarından yola çıkmalıdır. Burada savaş komünisti bir iktisadi siyaset *(«savaş komünizmi»)* zorunlu olabilir. Bu, rasyonel tüketimin askeri savunmanın çıkarlarına hizmet eder şekilde örgütlenmesinin, kapitalist gruplar üzerinde daha güçlü bir baskı sistemiyle (zoralım, el koyma vb.) birleştirilmesinden başka bir şey değildir. Burada serbest ticaret ve pazar ilişkileri azçok tasfiye edilir ve küçük üreticilerin bireyci iktisadi saikleri büyük ölçüde yok edilir, bunun sonucunda ülkenin üretim gücü düşer. Bu "savaş komünizmi" siyaseti, tarihi haklılığını, ülke içinde işçi sınıfına düşman katmanların maddi temelini zayıflatması, mevcut stokların rasyonel dağıtımını güvence altına alması ve proletarya diktatörlüğünün silahlı mücadelesini kolaylaştırmasında bulur. Yine de o, proletarya diktatörlüğünün «normal» bir iktisadi siyaseti olarak görülmemelidir.

5) Proletarya Diktatörlüğü ve Sınıflar

Proletarya diktatörlüğü, *onun sınıf mücadelesinin yeni koşullar altında sürdürülmesidir.* Proletarya diktatörlüğü, eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı, ülke dışındaki kapitalist düşmanlara ve ülke içindeki sömürücü sınıfların kalıntılarına karşı ve henüz aşılmamış olan meta üretimi zemininde gelişen yeni bir burjuvazinin nüvelerine karşı kanlı ve kansız, şiddete dayalı ve barışçıl, askeri ve iktisadi, eğitsel ve yönetsel inatçı bir mücadeledir.

İçsavaşın sona ermesinden sonra inatçı sınıf mücadelesi yeni biçimlere, herşeyden önce sosyalist iktisat biçimlerinin eski iktisat tarzlarının kalıntılarına ve bunların yeni nüvelerine karşı mücadelesi biçimine bürünür. Bu mücadelenin biçimleri, sosyalist gelişmenin farklı aşamalarına göre zorunlu olarak değişir; ilk aşamalarında bu mücadele belli koşullar altında keskinleşebilir.

Proletarya diktatörlüğünün ilk aşamasında, proletaryanın diğer sınıflara ve toplumsal gruplara karşı siyaseti şu ilkeler tarafından belirlenir:

1. *Büyük burjuvazi ve büyük toprak sahipleri,* subayların bunlara sadık kesimleri, generaller ve yüksek devlet memurları işçi sınıfının azılı düşmanlarıdır ve amansızca bastırılmalıdır. Ancak, bu unsurların belli bir kesiminin örgütleme yeteneklerinden yararlanmak mümkündür, fakat kural olarak ancak proletarya diktatörlüğünün sağlamlaştırılmasından ve sömürücülerin tüm isyan ve tertiplerinin kesin yenilgiye uğratılmasından sonra.

2. Burjuva gelenekleri ile yetiştirilen ve üst kademeleri sermayenin kumanda aygıtına sımsıkı bağlı olan *teknik aydınlara* karşı tavrında proletarya, kendine düşman aydın katmanlarının tüm karşı-devrimci faaliyetlerini amansızca bastırırken, bu kalifiye toplumsal gücü sosyalist inşa çalışmasına çekme ve onun içindeki tarafsız, özellikle de ama işçi devrimine dostça duygular besleyen grupları her bakımdan teşvik etme gerekliliğini akıldan çıkarmamalıdır. Proletarya, sosyalizmin iktisadi, teknik ve kültürel inşasının resmini tüm toplumsal önemiyle gözler önüne sererek teknik aydınları sistematik olarak kendi tarafına çekmeli, onları kendi ideolojik etkisi altına almalı ve dönüşüm çalışmasında onların faal işbirliğini sağlamalıdır.

3. *Köylülükle* ilişkide komünist partilerin görevi, kır proletaryasına dayanarak, köyün tüm sömürülen ve emekçi katmanlarını kendi tarafına çekmektir. Muzaffer proletarya köylülük içindeki çeşitli grupları açık seçik ayırmalı ve bunların önemini titizlikle tartmalıdır; çiftlikbeyi arazilerinin bir kısmını köylülüğün mülksüz, yarı-proleter katmanlarına bırakarak, tefeci sermayeye karşı mücadelelerini kolaylaştırarak vb. onları her biçimde desteklemelidir. Ayrıca proletarya, köylülüğün orta katmanlarını tarafsızlaştırmalı ve büyük toprak sahipleriyle ittifak

halinde olan köy burjuvazisinin tüm direnişini amansızca bastırmalıdır. Diktatörlüğü sağlamlaştığı ve sosyalizmin inşası ilerlediği ölçüde, proletarya orta köylüleri tarafsızlaştırma siyasetinden, onlarla sağlam ittifak siyasetine geçmeli, ancak bunu yaparken orta köylülerle iktidarı paylaşma düşüncesinin ortaya çıkmasına dahi izin vermemelidir. Çünkü proletarya diktatörlüğü, sadece sanayi işçilerinin tüm emekçiler kitlesine önderlik edebileceği olgusunun bir ifadesidir; ama o, proletaryanın tekil iktidarı olarak, aym zamanda, emekçilerin öncüsü olarak proletarya ile onların proleter olmayan sayısız katmanları veya onların çoğunluğu arasındaki sınıf ittifakının özel bir biçimidir; sermayeyi nihai olarak yıkmaya, burjuvazinin direnişini ve eski düzeni geri getirme çabalarını tamamen bastırmaya — sosyalizmi nihai olarak kurmaya ve sağlamlaştırmaya yönelik bir ittifaktır.

4. Sürekli olarak aşırı gericilik ile proletaryaya yakınlık arasında yalpalayan *şehir küçük burjuvazisi* de keza tarafsızlaştırılmalı ve mümkün mertebe proletaryanın davasına kazanılmalıdır. Bu, küçük mülkünü elde tutmasına, belli ölçüde ticaret yapma özgürlüğüne sahip olmasına izin vererek, tefeci kredisini ortadan kaldırarak ve kapitalist baskının tüm ve her türlü biçimine karşı proletarya ona her türlü yardımı sunarak gerçekleştirilebilir.

6) Proletarya Diktatörlüğü Sisteminde Kitle Örgütleri

Proletarya diktatörlüğünün tüm bu görevleri yerine getirilirken, *kitle örgütlerinin* ve ilk planda *işçi örgütlerinin görev ve işlevlerinde* köklü değişiklikler meydana gelir. Proletaryanm geniş katmanlarının örgütsel olarak içinde birleştiği ve eğitim gördüğü ilk işçi kitle örgütleri olan *sendikalar (sanayi birlikleri),* kapitalizmin egemenliği altında, yoğunlaşmış sermayeye ve onun devletine karşı sınai mücadelelerin ve kitle mücadeleleri-

nin başlıca silahlarıdır. Proletarya diktatörlüğü altında onlar onun en güçlü kaldıracı haline, proletaryanın muazzam kitlelerini üretimin sosyalist yönetimine katan birer komünizm okulu haline gelirler; devlet aygıtının tüm parçalarıyla doğrudan temas içinde olan, çalışmasının tüm alanlarını etkileyen, işçi sınıfının gerek kalıcı gerek günlük çıkarlarını koruyan ve Sovyet devletinin organlarının bürokratik yozlaşmalarıyla mücadele eden bir örgüt haline gelirler. Sendikalar böylece proletaryanın kendi safları arasından inşa çalışması için önder kadrolar çıkaran, proletaryanın geniş kitlelerini bu çalışmaya çeken ve önüne özel olarak kitlelerin düşük kültürel düzeyinin ve proletaryaya düşman sınıfların etkisinin sonucu olarak gelişmesi kaçınılmaz olan bürokratik urlarla mücadele görevini koyan proletaryanın iktisadi ve siyasi örgütlerinin belkemiği haline gelirler.

İşçi sınıfının kooperatif örgütleri, kapitalizmin egemenliği şartlarında —reformist hayallere rağmen— son derece mütevazı bir rol oynamaya mahkûmdurlar. Kapitalizmin genel şartları ve önderlerinin reformist siyaseti sonucunda bunlar çoğu zaman yozlaşırlar ve kapitalist sistemin uzantılarına dönüşürler. Proletarya diktatörlüğü altında kooperatifler paylaşım aygıtının en önemli bileşenleri haline gelebilirler ve gelmelidirler.

Son olarak, *köylü tarım kooperatifleri* (pazarlama, satın alma, kredi ve üretici kooperatifleri) —uygun biçimde yönetildikleri, kapitalist unsurlara karşı sistemli bir mücadele yürüttükleri ve proletaryayı izleyen emekçilerin geniş kitlelerinin faal katılımını sağladıkları takdirde— kent ve kırı bağlayan temel örgütlenme biçimlerinden biri haline gelebilir ve gelmelidir. Kapitalizm şartlarında köy kooperatifleri, bir bütün olarak hayatiyet sahibi oldukları ölçüde, kaçınılmaz olarak genellikle kapitalist işletmeler haline gelirler, çünkü kapitalist sanayiye, kapitalist bankalara ve bir bütün olarak kapitalist çevreye bağımlıdırlar ve reformistler, köy burjuvazisi ve hatta bazen çiftlik sahipleri tara-

fından yönetilirler. Proletarya diktatörlüğü altında bu kooperatifler başka türlü bir ilişkiler sistemi haline gelirler ve proletaryanın sanayiine, proletaryanın bankalarına vb. bağımlı olurlar. Bu şekilde, tarım kooperatifleri —proletaryanın doğru sınıf siyaseti, yani kooperatif örgütler içindeki ve dışındaki kapitalist unsurlara karşı sistematik sınıf mücadelesi koşuluyla—, sosyalist sanayinin rehberliği altında, köyün sosyalist dönüşümü için, kolektifleştirilmesi için en önemli kaldıraçlardan biri haline gelirler. Ancak bu, bazı ülkelerde tüketici kooperatiflerinin, özellikle de ama tarım kooperatiflerinin, ilk zamanlarda, burjuvazinin ve onun sosyaldemokrat ajanlarının önderliği altmda karşıdevrimci faaliyetin ve işçi devriminin iktisadi inşasını sabote etmenin dayanakları olma olasılığmı dışlamaz.

Proletarya tüm bu mücadele ve inşa görevlerini, Sovyet devletinin gerçek itici güçleri haline gelmesi gereken ve onun işçi sınıfının tüm katmanlarının en geniş kitleleriyle bağını sağlayan çok çeşitli örgütler aracılığıyla yerine getirir; *komünist partisinin önder rolü* aracılığıyla proletarya diktatörlüğü sisteminde irade ve eylem birliğini sağlar.

Proletarya partisi doğrudan sendikalara ve işçi kitlelerini ve onlar aracılığıyla köylüleri de kucaklayan bir dizi diğer örgüte dayanır (Sovyetler, Kooperatifler, Genç Komünistler Birliği vb.) ve bunlar aracılığıyla tüm Sovyet sistemini yönlendirir. Proletaryanın yeni toplumun örgütleyicisi olma görevini yerine getirmesi ancak tüm kitle örgütlerinin Sovyet iktidarını sadakatle desteklemesi, sınıf iradesinin sarsılmaz birliği ve partinin önderliği ile mümkündür.

7) Proletarya Diktatörlüğü ve Kültür Devrimi

Bu yeni insan toplumunun örgütleyicisi olma rolü, proletaryanın *kültürel bakımdan olgunlaşmasını,* kendi doğasını yeni-

den biçimlendirmesini ve kendi safları arasından sürekli olarak, sosyalizmi ve yeni sosyalist kültürü inşa etmek için teknik, bilim ve yönetimin tüm kazanımlarını özümleyebilecek yeni proleter kadrolar çıkarmasını engörür.

Feodalizme karşı *burjuva* devrimi, feodal toplum düzeninin bağrında kültürel olgunluğu itibariyle hakim sınıftan daha üstün ve daha feodalizm koşullarında iktisadi hayatın hegemonu olan yeni bir sınıfın mevcudiyetini öngörür, *proleter* devrim tamamen farklı koşullar altında gelişir. İşçi sınıfı kapitalist toplumda iktisadi bakımdan sömürülür, siyasi bakımdan ezilir ve *kültürel bakımdan baskı altmda tutulurken,* ancak geçiş döneminde, ancak *iktidarı ele geçirdikten sonra* burjuvazinin eğitim tekelini kırabilir, tüm bilgileri edinebilir ve muazzam inşa çalışmasındaki deneyimlerinin yardımıyla kendi doğasını yeniden biçimlendirebilir. Kitlelerde komünist bilinç geliştirmek ve bizzat sosyalizm davasını gerçekleştirmek için ancak pratik harekette, devrim içinde gerçekleşebilecek olan *insanların kitleleri kapsayan bir değişimi* zorunludur. Yani devrim, sadece, *hakim* sınıf başka türlü devrilemeyeceği için değil, aynı zamanda onu *deviren* sınıf ancak bir devrim içinde kendini eski toplumun tüm pisliklerinden temizleyebileceği ve böylece yeni bir toplum kurabilecek hale gelebileceği için de zorunludur.

Üretim araçları üzerindeki kapitalist tekeli yok etmekle, işçi sınıfı *burjuva eğitim tekelini* de ortadan kaldırmalı, yani üniversiteler de dahil, tüm eğitim sistemini eline geçirmelidir. Proletaryanın özellikle acil bir görevi de, hem üretim (mühendisler, teknisyenler. örgütleyiciler vb.) hem de askeri konular, sanat ve bilim için işçi sınıfı içinden kendi *uzmanlarını* yetiştirmesidir. Ayrıca, *geniş proleter kitlelerin genel kültür düzeyini yükseltmek,* siyasi eğitimini ilerletmek, bilgisini ve teknik kalifikasyonunu iyileştirmek, kamu faaliyeti ve yönetim çalış-

ması pratiğine alıştırmak, burjuva ve küçük-burjuva önyargıların kalıntılarına karşı mücadele etmek vb. zorunludur.

Ancak proletarya en ileri katmanlarını tüm toplumsal «kumanda mevkilerine» getirdiği ölçüde, ancak bu katmanlar proleter sınıfın yeni yeni üyelerini kültürel dönüşüm sürecine katıp, proletaryanın «ileri» ve «geri» katmanları ayrımını ortadan kaldırmcaya kadar gittikçe genişledikleri ölçüde, proletarya sosyalizmin muzaffer inşasını güvence altına alabilir ve bürokratik çürümeye ve sınıfsal yozlaşmaya set çekebilir.

Proletarya devrimin seyri içinde sadece kendi doğasını değil, aynı zamanda *diğer sınıfların,* herşeyden önce kent ve kırdaki sayısız küçük-burjuva katmanların ve özellikle köylülüğün emekçi katmanlarının doğasını da yeniden biçimlendirir. İşçi sınıfı en geniş kitlelere kültür devrimine katılma fırsatı verir, onları sosyalizmin inşasına katar, emrindeki tüm araçlarla onları örgütleyip komünizm ruhuyla eğitir ve tüm anti-proleter ve loncasal ideolojilere karşı amansızca mücadele eder. Proletarya köyün genel ve kültürel geriliğini ortadan kaldırmak için sistemli bir şekilde çalışır ve buna özel bir önem verir. Böylece, gelişen kolektif ekonomi biçimleri temelinde, *toplumun sınıflara bölünmesini aşmanın* önşartlarını yaratır.

Geniş kitleleri kapsayan kültür devriminin görevleri arasında «halkın afyonu»na, *dine* karşı mücadele, özel bir yer tutar. Bu mücadele inatçı ve sistematik bir şekilde yürütülmelidir. Proleter iktidar, eski hakim sınıfların bir kurumu olan kiliseye her türlü devlet yardımını kaldırmalı, devletçe örgütlenen eğitim ve öğretim sistemine kilisenin her türlü müdahalesinin önünü almalı ve dinci örgütlerin karşı-devrimci faaliyetlerini amansızca bastırmalıdır. Proleter iktidar inanç özgürlüğüne izin verir, fakat aynı zamanda elindeki tüm imkânlarla dine karşı propaganda yapar, eski devlet kilisesinin ayrıcalığına son verir ve tüm eği-

tim ve öğretim sistemini bilimsel-materyalist dünya görüşü temelinde yeniden biçimlendirir.

8) Dünya Proletarya Diktatörlüğü İçin Mücadele ve Başlıca Devrim Tipleri

Proletaryanın uluslararası devrimi, eşzamanlı olmayan ve gayritürdeş bir dizi süreçten oluşur: saf proleter devrimler; proleter devrimlere dönüşen burjuva-demokratik tipte devrimler; ulusal kurtuluş savaşları, sömürge devrimleri. Bu devrimci süreç ancak *gelişmesinin sonunda dünya proletarya diktatörlüğüne* varır.

Emperyalizm aşamasında daha da belirginleşen kapitalizmin eşitsiz gelişmesi, kapitalizmin çok çeşitli tiplerini, olgunluk derecesinde farklılıkları ve tek tek ülkelerde devrim sürecinin çok çeşitli, özel koşullarını ortaya çıkarmıştır. Bu koşulların tarihi olarak mutlak zorunlu bir sonucu, proletaryanın iktidarı ele geçirme yollarındaki çeşitlilik ve hızındaki farklar ve keza bir dizi ülkede proletarya diktatörlüğüne belirli geçiş aşamalarının kaçınılmazlığıdır. Bunun sonucunda, *tek tek ülkelerde sosyalizmin inşası da farklı biçimlere bürünür.*

Tek tek ülkelerde proletarya diktatörlüğüne geçişin çeşitli koşulları ve yolları şematik olarak şu üç tipe indirgenebilir:

Hayli gelişmiş kapitalist ülkeler (Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, İngiltere vb.): Güçlü üretici güçlere, büyük ölçüde merkezileşmiş üretime, görece önemsiz özgül ağırlıklı küçük işletmelere, eski ve iyice yerleşmiş bir burjuva-demokratik siyasi sisteme sahip bu ülkelerde programın baş siyasi talebi proletarya diktatörlüğüne doğrudan geçiştir. İktisadi alanda özsel talepler: tüm büyük işletmelerin mülksüzleştirilmesi, çok sayıda Sovyet devlet çiftliğinin kurulması, toprağın ancak görece küçük bir

bölümünün köylülere verilmesi; kendiliğinden pazar ilişkilerinin görece dar kapsamı; genelde hızlı sosyalist gelişme ve özellikle köylü iktisadının hızla kolektifleştirilmesidir.

Orta düzeyde gelişmiş kapitalist ülkeler (İspanya, Portekiz, Polonya, Macaristan, Balkanlar vb.): Tarımda yarı-feodal ilişkilerin önemli kalıntılarının olduğu, sosyalizmin inşası için belirli asgari maddi önkoşulların bulunduğu, burjuva-demokratik devrimin henüz tamamlanmamış olduğu bu ülkelerden *bazılarında,* burjuva-demokratik devrimin azçok hızlı bir şekilde sosyalist devrime dönüşmesi, *diğerlerinde* burjuva-demokratik nitelikli kapsamlı görevlere sahip proleter devrim tipleri mümkündür. Bu nedenle birinci durumda proletarya diktatörlüğünün hemen değil, ancak proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünden proletaryanın sosyalist diktatörlüğüne geçiş süreci içinde kurulması mümkündür, devrimin doğrudan proleter devrim olarak geliştiği diğer durumda, proletarya önderliğinde geniş bir tarım ve köylü hareketini öngörür; tarım devrimi muazzam, bazen tayin edici bir rol oynar; büyük toprak mülkiyetinin mülksüzleştirilmesi sürecinde, mülksüzleştirilen toprak ve arazinin önemli bir kısmı köylülüğe devredilir; proletaryanın zaferinden sonra da önemli boyutta pazar ilişkileri mevcuttur; köylülüğü kooperatiflerde birleştirmek ve büyük üretim birimlerinde örgütlemek, sosyalist inşanın çeşitli görevleri çerçevesinde büyük önem kazanır. Sosyalizmi inşa hızı görece yavaştır.

Sömürge ve yarısömürge ülkeler (Çin, Hindistan vb.) ve *bağımsız ülkeler* (Arjantin, Brezilya vb.): Sanayinin belirli, hatta bazen oldukça gelişmiş, fakat sosyalizmin bağımsız inşası için çoğunlukla yeterince gelişmemiş olduğu; hem ekonomide hem de siyasi üstyapıda ortaçağın feodal ilişkilerinin veya «Asya üretim tarzı»nın hüküm sürdüğü; son olarak, tayin edici sanayi, ticaret, bankacılık işletmelerinin ve en önemli ulaşım araçlarının, latifundiyaların, plantasyonların vb. yabancı emperyalist

grupların elinde toplanmış olduğu bu ülkelerde, feodalizme karşı, kapitalizm öncesi sömürü biçimlerine karşı mücadele, keza yabancı emperyalizme karşı ve ulusal bağımsızlık için mücadele ve köylülüğün tutarlı tarım devrimi tayin edici öneme sahiptir. Proletarya diktatörlüğüne geçiş burada kural olarak ancak bir dizi hazırlık aşaması üzerinden, ancak burjuva-demokratik devrimin sosyalist devrime dönüştüğü tüm bir dönemin sonucunda mümkündür. Bu ülkelerin çoğunda sosyalizmin başarıyla inşası ancak proletarya diktatörlüğü ülkelerinin doğrudan desteğiyle mümkündür.

Daha da geri ülkeler (örneğin Afrika'nın bazı kısımları): Ücretli sanayi işçilerinin hemen hemen ya da hiç bulunmadığı, nüfusun çoğunluğunun hâlâ kabile koşullarında yaşadığı ve eski gens toplumunun kalıntılarının hâlâ varlığını sürdürdüğü, milli burjuvazinin hemen hemen hiç bulunmadığı ve yabancı emperyalizmin ilk planda toprağı yağmalayan silahlı işgalci biçiminde ortaya çıktığı bu ülkelerde ulusal kurtuluş mücadelesi esas meseledir. Bu gibi ülkelerde ulusal ayaklanma ve onun zaferi, proletarya diktatörlüğü ülkeleri onları enerjik şekilde desteklediği takdirde, kapitalizm aşamasını atlayarak sosyalizmin yolunu açabilir.

İleri kapitalist ülkelerde iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesinin gündeme girdiği ve Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğünün halihazırda mevcut ve dünya çapında öneme sahip bir etken olduğu bir dönemde, dünya kapitalizminin sömürge ve yarısömürge ülkelere girmesinin yol açtığı kurtuluş hareketleri —tek tek bakıldığında bu ülkelerin toplumsal şartları olgunlaşmamış olmasına rağmen— *proletarya diktatörlüğünün ve genel olarak uluslararası proleter hareketin desteği ve yardımıyla sosyalist gelişme yoluna girebilirler.*

9) Dünya Proletarya Diktatörlüğü İçin Mücadele ve Sömürge Devrimleri

Sömürge ve yarısömürge ülkelerde devrimci mücadelenin kendine özgü koşulları, proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğü uğruna uzun süren bir mücadele döneminin ve bu diktatörlüğün proletarya diktatörlüğüne dönüşmesinin kaçınılmazlığı, son olarak, ulusal etkenin bu mücadeledeki tayin edici önemi, bu ülkelerin komünist partilerinin önüne, çözümü proletarya diktatörlüğünün genel görevlerini yerine getirmenin bir önkoşulunu oluşturan bir dizi *özel* görev koyar. Komünist Enternasyonal, aşağıdakileri, bu özel görevlerin en önemlileri olarak görür:

1. Yabancı emperyalizmin, feodalizmin ve toprak sahipleri bürokrasinin yıkılması.

2. Sovyetler temelinde proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünün kurulması.

3. Tam ulusal bağımsızlık ve devlet birliği.

4. Devlet borçlarının iptali.

5. Emperyalistlere ait büyük işletmelerin (sanayi, ulaştırma, bankacılık vb. alanlarında) millileştirilmesi.

6. Büyük toprak sahiplerinin, kilise ve manastır arazilerinin mülksüzleştirilmesi, tüm toprak ve arazinin devletleştirilmesi.

7. Sekiz saatlik işgününün uygulamaya konması.

8. Bir devrimci işçi-köylü ordusunun kurulması.

Mücadele geliştikçe ve keskinleştikçe (burjuvazinin sabotajları, burjuvazinin sabotajcı kesimlerine ait işletmelerin zoralımı, bunun kaçınılmaz olarak büyük sanayinin devletleştirilmesiyle

sonuçlanması), proletaryanın önder ve hegemon rolünü oynadığı sömürge ve yarısömürge ülkelerde, tutarlı burjuva-demokratik devrim proleter devrime dönüşecektir. Proletaryanın hiç bulunmadığı sömürgelerde, emperyalist iktidarın yıkılmasıyla birlikte, bir halk (köylü) Sovyetleri iktidarı kurulmalı, yabancılara ait işletmelere ve topraklara el konulmalı ve bunlar devlet mülkiyetine geçirilmelidir.

Emperyalizme karşı mücadele ve iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesi bakış açısından, sömürge devrimleri ve ulusal kurtuluş hareketleri en büyük rolü oynar. Geçiş döneminde sömürge ve yarısömürgeler, dünya ekonomisi içinde *dünya kenti* rolünü oynayan sanayi ülkeleri karşısında *dünya köyünü* temsil ettikleri için de önemlidirler. Dolayısıyla, dünya sosyalist ekonomisini örgütleme, sanayi ile tarımı doğru bir şekilde birleştirme sorunu, büyük ölçüde, emperyalizmin eski sömürgeleriyle ilişki sorununa indirgenir. Bu nedenle *sömürgelerin emekçi kitleleriyle kardeşçe ve militan bir ittifak kurmak, emperyalizme karşı mücadelenin önderi ve hegemonu olarak dünya sanayi proletaryasının baş görevlerinden biridir.*

Dünya devriminin seyri, emperyalist devletlerin işçilerini proletarya diktatörlüğü için mücadeleye yöneltiyor ve aynı zamanda yüz milyonlarca sömürge işçi ve köylüyü yabancı emperyalizme karşı mücadeleye sevkediyor. Artan iktisadi güce sahip sosyalist Sovyet cumhuriyetleri biçimindeki sosyalist merkezler var olduğu zaman, emperyalizmden kopan sömürgeler iktisadi bakımdan dünya sosyalizminin sanayi merkezlerine yaklaşır ve giderek onlarla birleşirler. Böylelikle sosyalizmin inşası içine çekilir, egemen sistem olarak kapitalizmin gelişme aşamasını atlar ve hızlı iktisadi ve kültürel ilerleme olanağım elde ederler. Geri eski sömürgelerin köylü Sovyetleri ve daha ileri olanların işçi ve köylü Sovyetleri, siyasi olarak proletarya diktatörlüğü-

nün merkezleri etrafında toplanır ve böylece sürekli olarak genişleyen Sovvet Cumhuriyetleri federasyonunun ve dünya proletarya diktatörlüğünün genel sistemi içine girerler.

Böylece, yeni üretim tarzı olarak sosyalizmin gelişmesi dünya boyutuna ulaşır.

V

Sovyetler Birliği'ndeki Proletarya Diktatörlüğü ve Uluslararası Sosyalist Devrim

1) Sovyetler Birliği'nde Sosyalizmin İnşası ve Sınıf Mücadelesi

Kapitalist sistemin derin krizinin en açık ifadesi, dünya ekonomisinin kapitalist ülkeler ve sosyalist inşa ülkelerine bölünmüş olmasıdır. Bu nedenle, Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğünün sağlamlaşması, sosyalist inşanın başarıları ve Sovyetler Birliği'nin proleter kitleler ve ezilen sömürge halklar üzerindeki artan etkisi ve saygınlığı, uluslararası sosyalist devrimin sürdürülmesi, güçlenmesi ve yaygmlaşması anlamına geliyor.

Sovyet Cumhuriyetlerinin işçileri, ülkelerinde sadece büyük toprak sahiplerini ve burjuvaziyi devirmek için değil, aynı zamanda tam sosyalizmi inşa etmek için de gerekli ve yeterli maddi önşartlarına sahiptir. Uluslararası proletaryanın yardımıyla, iç ve dış karşı-devrimin silahlı güçlerinin saldırısını yiğitçe geri püskürttüler. Köylülüğün ana kütlesiyle ittifakı güçlendirdiler ve sosyalist inşa alanında büyük başarılar kazandılar.

Tarımın üretici güçlerini geliştirmesini sağlayan ve sosyalist sanayinin önder rolünü güvence altına alan proleter sosyalist sanayinin küçük köylü iktisadıyla bağları; asalak sınıfların üretici olmayan tüketimini tatmin etmek için yapılan kapitalist üretimin yerini alan sanayi ve tarımın birleşmesi; kapitalist kâr uğruna değil, kitlelerin hızla büyüyen ihtiyaçlarını karşılamak için üretim, uzun vadede tüm üretim sürecinin genişlemesini büyük ölçüde hızlandıran bir gelişme; son olarak, ekonominin kilit mevkilerinin proletarya devletinin elinde toplanması, planlı iktisadi sevk ve idare unsurlarının genişlemesi ve bunun getirdiği, üretici güçlerin daha tutumlu kullanılması ve amaca en uygun biçimde dağıtılması — tüm bunlar, proletaryaya sosyalist inşa yolunda hızla ilerleme olanağı sağlar.

Tüm ulusal ekonominin üretici güçlerini geliştirerek, hızlı temposu uluslararası ve iç durum tarafından dikte edilen sağlam bir sanayileşme siyaseti izleyen Sovyetler Birliği proletaryası, kapitalist güçlerin planlı olarak yinelenen tüm mali ve iktisadi boykot girişimlerine rağmen, ulusal ekonominin toplumsallaştırılmış (sosyalist) kesiminin hem üretim araçları içindeki, hem de toplam üretim içindeki ve ticaret hacmindeki özgül ağırlığını artırıyor. Topraklar devletleştirildiği ve sanayileşme ilerlediği için, devlet ticareti ve hızla gelişen kooperatif sistem aracılığıyla sosyalist devlet sanayii, devlet ulaşımı ve bankacılığı, küçük ve çok küçük köylü iktisatlarını gittikçe daha fazla peşlerine takıyorlar.

Tarımda üretici güçlerin gelişmesi, köylülük içindeki farklılaşmayı sınırlayan koşullar altında meydana geliyor (toprakların devletleştirilmesi ve böylelikle toprak ve arazi alım ve satımının yasaklanması, hızla yükselen müterakki vergilendirme, yoksul ve orta köylüler kütlesinin kooperatif ve üretici birliklerinin finanse edilmesi, ücretli emek kullanımının yasayla düzenlenmesi, zengin köylülerin siyasi ve toplumsal haklarının kısıtlanması, köy yoksullarının özel örgütleri vb.). Fakat sosyalist sanayi-

nin üretici güçleri henüz tarımın yeni tarımsal teknik temelinde kapsamlı reorganizasyonunu ve böylece köylü iktisatlarının hızla büyük komünlerde (kolektif çiftliklerde) yoğunlaştırılmasını mümkün kılacak gelişme düzeyine erişmediği ölçüde, belirli bir dereceye kadar zengin köylüler de gelişiyor ve iktisadi bakımdan, yavaş yavaş aynı zamanda siyasi bakımdan da «yeni burjuvazi» denen sınıfla birleşiyor.

Sovyetler Birliği proletaryası ekonominin tüm tayin edici kumanda mevkilerini elinde bulunduruyor; kent özel sermayesinin kalıntılarını sistematik olarak geriletiyor, bunların toplam ekonomi içindeki payı Yeni Ekonomik Politika'nın son döneminde büyük bir hızla düştü; meta ve para ekonomisinin gelişmesinden doğan kırdaki sömürücü katmanların büyümesini her türlü şekilde engelliyor; köyde var olan Sovyet çiftliklerini destekliyor ve yenilerinin kurulmasını teşvik ediyor; basit meta üreticisi köylülerinin ana kütlesini proleter ekonomi genel sistemine ve böylelikle de proletarya diktatörlüğü altında sosyalizmin gelişmesiyle aynı şey demek olan hızla ilerleyen kooperatif örgütlenme yoluyla sosyalist inşaya katıyor. Sovyetler Birliği proletaryası yeniden inşa sürecinden ülkenin üretiminin tüm teknik temelinin genişletilmiş yeniden üretimine geçilmesiyle birlikte, önüne daha şimdiden yerine getirmeye başladığı yeni görevler koymaktadır: Yeni üretim tesislerinin yaratılması (genelde üretim araçları üretimi, ağır sanayinin, özellikle elektrifikasyonun genişletilmesi) ve pazarlama, satın alma ve kredi kooperatiflerini teşvik etmeye devam etmenin yanı sıra köylülüğün kolektivizm temelinde doğrudan ve gittikçe daha geniş kitleleri kucaklayan üretici kooperatiflerinde örgütlenmesi — proletarya devletinin kapsamlı maddi yardımını gerektiren bir görev.

Sovyetler Birliği'nde şimdiden tayin edici iktisadi güç haline gelen ve tüm ekonominin gelişmesine damgasını vuran sosyalizm, ülkenin küçük-burjuva karakterinden doğan ve sınıf çeliş-

kilerinin bir süre için daha da keskinleştiği dönemlerde doğal olan güçlükleri sistematik olarak aşarak, günden güne tamamlanmaya doğru ilerliyor.

Sanayiyi yeniden donatma ve büyük yeni yatırımlar yapma zorunluluğu sosyalist gelişmenin yoluna, son tahlilde ülkenin teknik ve iktisadi geriliğinden, dünya savaşının ve içsavaşın yol açtığı yıkımdan doğan bir dizi ciddi güçlük çıkarıyor. Buna rağmen işçi sınıfının ve geniş emekçi halk kitlelerinin yaşam standardı sürekli olarak düzeliyor. Sanayinin ilerleyen sosyalist rasyonalizasyonu ve bilimsel örgütlenmesiyle elele, yavaş yavaş yedi saatlik işgünü yerleştiriliyor ve bu da proletaryanın çalışma ve yaşam şartlarının iyileştirilmesi için yeni ufuklar açıyor.

Sovyetler Birliği'nin büyüyen iktisadi gücüne ve ekonominin sosyalist kesiminin sürekli genişlemesine dayanarak işçi sınıfı, devrimci mücadelede çelikleşmiş Komünist Partisi'nin önderliğinde, yeni yeni milyonlarca emekçi kitlelerini sosyalist inşa çalışmasına çekiyor. Bunu yaparken köyde köy yoksullarına dayanıyor ve zengin köylülere karşı mücadeleyi bir an için bile durdurmadan köylülüğün ana kütlesiyle, orta köylülerle güçlü bağlar kuruyor. Bunun esas araçları şunlardır: geniş kitle örgütleri geliştirmek (önder güç olarak parti, tüm proletarya diktatörlüğü sisteminin belkemiği olarak işçi sendikaları, Komünist Gençlik Birliği, her türden kooperatifler, emekçi kadınların, işçi ve köylü kadınların örgütleri, çeşitli dernekler, işçi ve köylü muhabirleri, spor örgütleri, bilim dernekleri, kültür ve eğitim örgütleri) ve kitlelerin inisiyatifini kapsamlı şekilde teşvik etmek, yeni yeni işgüçlerini ekonominin ve yönetimin tüm dallarında yönetici görevlere çekmek ve ilerletmek. Kitleleri sürekli olarak sosyalist inşa çalışmasına katmak; tüm devlet, ekonomi, sendika ve parti aygıtını, proletaryanın saflarından gelen yeni fonksiyonerlerle takviye ederek durmadan yenilemek; inşa çalışmasının tüm dalları için, yüksekokullarda, özel kurslarda vb. siste-

matik bir şekilde işçi sınıfının, özellikle de işçi gençliğin saflarından gelen yeni sosyalist kadrolar yetiştirmek — bunlar, proletaryanın yönetici kadrolarının bürokratik kemikleşmesine ve toplumsal yozlaşmasına karşı en önemli güvencelerdir.

2) Sovyetler Birliği ve Uluslararası Devrime Karşı Yükümlülükleri

Sovyetler Birliği'ndeki proletarya diktatörlüğü Rus emperyalizmini yıktı, çarlık imparatorluğunun tüm eski sömürgelerini ve ezilen uluslarını kurtardı ve bu bölgeleri sanayileştirerek, onların kültürel ve siyasi gelişmesi için sağlam bir temel yarattı, özerk bölgelerin, özerk cumhuriyetlerin ve birlik cumhuriyetlerinin hukuki konumunu Birlik anayasasında güvence altına aldı ve ulusların kendi kaderini tayin hakkını tüm kapsamıyla gerçekleştirdi. Böylelikle Birlik'in çeşitli milliyetlerine sadece biçimsel değil, gerçek eşitlik de sağladı.

Proletarya diktatörlüğünün ve sosyalist inşanın ülkesi olarak, işçi sınıfının muazzam kazanımlarının ülkesi, proletaryanın köylülükle ittifakının ülkesi, Marksizın bayrağı altında ilerleyen yeni bir uygarlığm ülkesi olarak Sovyetler Birliği, tüm ezilen sınıfların uluslararası hareketinin üssü, uluslararası devrimin merkezi, dünya tarihinin en önemli faktörü haline gelmek zorundaydı. Sovyetler Birliği'nde proletarya, tarihte ilk kez kendi anavatanı için savaşıyor. Sovyetler Birliği, sömürge halkların kurtuluş mücadelesi için en güçlü çekim merkezi haline geliyor.

Böylece Sovyetler Birliği, sadece yeni, sosyalist iktisadi sistemin temellerini yarattığı ve böylelikle dünya kapitalist sisteminden koptuğu için değil, aym zamanda eşi görülmedik devrimci bir rol: tüm ülkelerin proletaryasım iktidarı ele geçirmeye teşvik eden uluslararası proleter devrimin itici gücü rolünü; işçi

sınıfının sadece kapitalizmi yıkmaya değil, bilakis aynı zamanda sosyalizmi kurmaya da yetenekli olduğunun canlı örneği rolünü; bir Dünya Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Birliği'nde tüm dünya halkları arasında kardeşçe ilişkilerin ve tüm ülkelerin emekçilerinin dünya proletaryasının iktidarı ele geçirdikten sonra kurmak zorunda olduğu yekpare sosyalist dünya ekonomisi içindeki iktisadi birliğinin örneği rolünü oynadığı için de genel kapitalist krizde önemli bir faktör haline geliyor.

İki iktisadi sistemin —Sovyetler Birliği'nde sosyalist ve diğer ülkelerde kapitalist sistem— yan yana varlığını sürdürmesinden, işçi devleti için, kapitalist dünyanın saldırılarını (boykot, abluka vb.) geri püskürtme görevi çıkıyor. Fakat aynı zamanda, ekonomi alanında manevralar yapma, kapitalist ülkelerle iktisadi ilişkilerinden (sosyalist inşanın başarıya ulaşmasının temel önkoşullarından biri olan dış ticaret üzerindeki devlet tekelinin yardımıyla ve krediler, borçlar, konsesyonlar vb. biçiminde) yararlanma görevi de var. Burada yol gösterici çizgi, sadece, Sovyetler Birliği'ne yararlı oldukları, yani ağır sanayi, elektrifikasyon ve son olarak sosyalist makine sanayii için temel yaratarak bizzat Sovyet sanayiinin güçlendirilmesine hizmet ettikleri sürece yabancı ülkelerle mümkün olduğunca geniş ilişkiler kurmak olmalıdır. Sovyetler Birliği ancak kapitalist çevre karşısında bu iktisadi bağımsızlığını güvence altına aldığı ölçüde sosyalist inşasının yok edilmesi ve kapitalist dünya sisteminin bir uzantısına dönüşmesi tehlikesine karşı sağlam bir güvence yaratabilir.

Sovyet pazarının kendileri için önemine rağmen, kapitalist devletler sürekli olarak ticari çıkarları ile, dünya devriminin gelişmesi anlamına gelen Sovyetler Birliği'nin güçlenmesinden duydukları korku arasında yalpalıyorlar. Fakat emperyalist devletlerin siyasetinde tayin edici esas eğilim, Sovyetler Birliği'ni kuşatmak ve ona karşı, hedefi Sovyetler Birliği'ni yıkmak ve

tüm dünyada burjuvazinin terör rejimini kurmak olan karşı-devrimci bir savaş kışkırtma çabasıdır.

Ne var ki, ne emperyalizmin Sovyetler Birliği'ni siyasi bakımdan kuşatma inatçı çabaları ne de büyüyen askeri saldırı tehlikesi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ni, proletarya diktatörlüğünün başında bulunan Komünist Enternasyonal seksiyonunu uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmekten ve tüm ezilenlere —kapitalist ülkelerin işçi hareketi ile, emperyalizme karşı mücadele eden, ulusal baskının her türüne karşı mücadele eden sömürge halklarına— yardım etmekten alıkoyamaz.

3) Uluslararası Proletaryanın Sovyetler Birliği'ne Karşı Görevleri

Sovyetler Birliği proletaryanın gerçek anavatanı, onun kazanımlarının en sağlam dayanağı ve uluslararası kurtuluşunun baş faktörüdür; bu, uluslararası proletaryayı, Sovyetler Birliği'nde sosyalist inşayı başarıya ulaştırmak ve proletarya diktatörlüğü ülkesini kapitalist güçlerin saldırılarına karşı tüm araçlarla savunmakla yükümlendirir.

«Dünyadaki siyasi durum şimdi proletarya diktatörlüğünü gündeme getirmiştir ve dünya siyasetindeki tüm olaylar kaçınılmaz olarak bir merkezi noktada: dünya burjuvazisinin, tüm ülkelerin ileri işçilerinin tüm Sovyet hareketlerini ve sömürgelerin ve ezilen halkların tüm ulusal kurtuluş hareketlerini kaçınılmaz olarak kendi etrafında toplayacak olan Rus Sovyet Cumhuriyetine karşı mücadelesinde yoğunlaşmıştır.» (Lenin)

Emperyalist devletlerin Sovyetler Birliği'ne saldırısı ve ona karşı bir savaş halinde uluslararası proletaryanın buna yanıtı: proletarya diktatörlüğü ve Sovyetler Birliği ile ittifak şiarı altın-

da, emperyalist hükümetleri devirmek amacıyla cesur, kararlı kitle eylemleri ve mücadele olmalıdır.

Sömürgeler, özellikle de Sovyetler Birliği'ne saldıran emperyalist devletinkiler, emperyalizmin silahlı kuvvetlerinin başka yerde meşgul olmasından yararlanarak anti-emperyalist mücadeleyi başlatmak, devrimci eylemler örgütlemek ve böylece emperyalizmin hakimiyetini yıkıp tam bağımsızlığı kazanmak için en büyük çabaları harcamalıdır.

Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin ilerlemesi ve uluslararası etkisinin artması emperyalist güçlerin ve onların sosyaldemokrat ajanlarının nefretini körüklemekle kalmıyor, aym zamanda tüm dünya emekçilerinin geniş kitlelerinin en büyük sempatisini de kazanıyor ve tüm ülkelerin ezilenlerinin, emperyalizm tarafından saldırıya uğradığında proletarya diktatörlüğü ülkesi için tüm araçlarla savaşma hazırlığını da yükseltiyor.

Böylece, günümüz dünya ekonomisinin çelişkilerinin gelişmesi, kapitalizmin genel krizinin derinleşmesi ve emperyalistlerin Sovyetler Birliği'ne silahlı saldırısı, önüne geçilmez bir zorunlulukla, muazzam bir devrimci patlamaya doğru gelişiyor. Bu patlama, bir dizi sözümona uygar ülkede kapitalizmi kendi yıkıntıları altında mezara gömecek; sömürgelerde muzaffer devrimi başlatacak, proletarya diktatörlüğünün temelini muazzam genişletecek ve böylece tüm dünyada sosyalizmin nihai zaferi yönünde dev bir adım olacaktır.

VI

Proletarya Diktatörlüğü Uğruna Mücadelede Komünist Enternasyonal'in Stratejisi ve Taktiği

1) İşçi Sınıfı İçinde Komünizme Düşman İdeolojiler

Kapitalizme karşı proletarya diktatörlüğü mücadelesinde devrimci komünizm, işçi sınıfı içinde çok sayıda eğilimle karşılaşmaktadır: bunlardan bazıları şu ya da bu ölçüde emperyalist burjuvaziye ideolojik teslimiyeti ifade ederken, diğerleri, zaman zaman mali sermayenin zincirlerine karşı ayaklanan fakat mücadelesinde tutarlı, bilimsel olarak temellendirilmiş bir strateji ve taktik izleyemeyen ve bu mücadeleyi, proletaryaya özgü sıkı disiplin temelinde örgütlü bir şekilde sürdüremeyen küçük burjuvazinin ideolojik baskısını yansıtmaktadır.

Okullar, basın, tiyatro, kilise gibi tüm yardımcı aygıtlarıyla emperyalist devletin büyük toplumsal gücü, kendini herşeyden önce, proletaryanın sosyalist devriminin yolu üzerinde en büyük

engel olan işçi sınıfı içindeki *mezhepsel ve reformist* akımlarda gösteriyor.

İşçi sınıfı içinde *mezhepsel,* dini kisveye bürünmüş akımlar, ifadelerini ilk planda, çoğu zaman burjuvazinin aynı yöndeki siyasi örgütleriyle doğrudan bağ içinde hakim sınıfın şu ya da bu dinci örgütüne yaslanan mezhepsel *sendikalarda* bulurlar (Katolik sendikalar, Genç Hıristiyan Erkekler Birliği, siyonist örgütler vb.). Bu akımlar, proletaryanın bazı katmanlarının ideolojik esaretinin en açık ifadesidir; çoğu romantik-feodal bir kisveye bürünmüştür. Kapitalist rejimin tüm alçaklığını dinin zemzem suyuyla kutsayan ve müritlerini cehennem ateşi tehdidiyle korkutan bu örgütlerin liderleri, sınıf düşmanının proletarya kampındaki *en gerici* müfrezeleridir.

Burjuvazinin ideolojik etkisine teslimiyetin adi-ticari ve dünyevi-emperyalist biçimi modern *«sosyalist» reformizmdir.* Tüm temel teorilerini emperyalist siyasetin kanunnamelerinden alır ve bugün kendine bilinçli anti-sosyalist ve açıktan karşı-devrimci «Amerikan İşçi Federasyonu»nu örnek almaktadır. Amerikan sendika ağalarının, burjuvazinin bu uşaklarının «düşünsel» diktatörlüğü, sadece doların «düşünsel» diktatörlüğünün ifadesidir; İngiliz reformizminin ve İşçi Partisi'ndeki «majestelerinin» sosyalistlerinin yardımıyla Amerikan reformizmi böylece tüm uluslararası sosyaldemokrasinin ve Amsterdam Enternasyonali önderlerinin teori ve pratiğinin baş unsuru haline gelmiştir. Alman ve Avusturya sosyaldemokrasisinin önderleri bu teorinin üstünü Marksist lafazanlıkla örtüyor ve böylece Marksizme alçakça ihanetlerini gizliyorlar. İşçi hareketi içinde devrimci komünizmin baş düşmanı olan, sosyaldemokrat partilerde ve bunlar aracılığıyla reformist sendikalarda geniş bir örgütsel tabana sahip olan «sosyalist» reformizm, tüm politikası ve teorisiyle *proleter devrime karşı koyan* bir güçtür.

Dış politikada sosyaldemokrat partiler «anavatan savunma-

sı» bayrağı altında emperyalist savaşı aktif şekilde teşvik ettiler. Emperyalist devletin yayılmasım ve «sömürge siyasetini» yürekten destekliyorlar; emperyalist devletlerin karşı-devrimci «Kutsal İttifakı»na (Milletler Cemiyeti) yönelim; «ultra-emperyalizm» vaazı; kitleleri sahte barışçı sloganlarla harekete geçirirken aynı zamanda emperyalizmin Sovyetler Birliği'ne karşı saldırılarma ve ona karşı savaş hazırlıklarına faal destek reformizmin dış politikasımn ana hatlarıdır.

İç politika alanında sosyaldemokrasi kapitalist rejimi doğrudan teşvik etmeyi ve desteklemeyi görev edinmiştir. Kapitalist rasyonalizasyona ve kapitalizmin stabilizasyonuna kayıtsız şartsız destek, smıf barışını, yani «iktisadi barış»ı güvence altına almak; işçi örgütlerini işverenlerin ve emperyalist soyguncu devletin örgütleriyle bütünleştirmek; aslında tröst sermayesine tamamen teslim olmaktan başka bir şey olmayan «iktisadi demokrasi»yi uygulamak; emperyalist devlete ve özellikle de sahte demokratik tabelasına yaltaklanmak; bu devletin organlarının, polisinin, ordusunun, jandarmasının, sınıf adaletinin inşasına aktif şekilde katılmak, bu devleti devrimci komünist proletaryanın saldırılarına karşı korumak ve devrimci kriz dönemlerinde cellat görevini üstlenmek reformizmin iç politika çizgisidir. Reformizm burjuvaziye karşı görünüşte sendikal mücadele verir, ancak bu alanda da mücadeleyi, kapitalist smıfı her türlü sarsıntıdan koruyacak ve kapitalist mülkiyetin temellerine hiçbir zarar gelmeyecek şekilde yürütmeyi baş görevi olarak görür.

Teori alanmda sosyaldemokrasi Marksizmi tamamen terketmiştir. Revizyonizm aşaması üzerinden tamamlanmış burjuva-liberal sosyal reform ve sosyal-emperyalizm aşamasma varmıştır. Marx'ın kapitalizmin çelişkileri teorisinin yerine onun uyumlu gelişmesi burjuva teorisini geçirmiştir; krizler ve proletaryanın yoksullaşması teorisini rafa kaldırmıştır; savaşkan, yakıcı sınıf mücadelesi teorisini yavan sınıf barışı vaazına dönüş-

türmüştür; sınıf çelişkilerinin keskinleşmesi teorisini, kapitalizmin «demokratikleştirilmesi» ahmak masalıyla değiştokuş etmiştir; kapitalizmde savaşların kaçınılmazlığı teorisinin karşısına burjuva pasifizm aldatmacasını ve yalancı «ultra-emperyalizm» vaazını çıkarmıştır; kapitalizmin devrimci çöküşü teorisinin yerine, barışçıl yoldan sosyalizm haline gelecek olan «sağlıklı» kapitalizm kalpazanlığını geçirmiştir; devrimin yerine evrimi; burjuva devletinin parçalanması yerine onun aktif inşasım; proletarya diktatörlüğü teorisi yerine burjuvaziyle koalisyon teorisini; uluslararası proleter dayanışma teorisi yerine emperyalist anavatanları savunma edebiyatmı; Marx'ın diyalektik materyalizmi yerine idealist felsefeyi ve burjuvazinin sofrasından dökülen dinsel artıklarla cilveleşmeyi geçirmiştir.

Bu sosyaldemokrat reformizm içinde, onun burjuvaca yozlaşması için özellikle karakteristik olan birtakım akımlar ayırt edilebilir.

*Yapıcı sosyalizm (*MacDonald ve şrk.) —adı bile proleter devrime düşmanlık fikrini ve kapitalist düzene karşı olumlu bir tutumu içeriyor—, «Fabian Derneği»nin (S. ve B. Webb, Bernard Shaw, Lord Olivier vb.) liberal-hayırsever, devrim karşıtı burjuva geleneklerini sürdürür. Proletarya diktatörlüğünü ve burjuvaziye karşı mücadelede şiddet kullanılmasını ilke olarak reddederek, proletaryaya ve sömürge halklarına karşı mücadelede şiddet kullanılmasını destekler. Kapitalist devletin savunucusu olarak, sosyalizm maskesi altında devlet kapitalizmini över ve sınıf mücadelesi teorisini «bilim öncesi» bir teori olmakla mahkûm etmekte emperyalizmin her iki yarımküredeki en bayağı ideologları ile ağız birliği içindedir. Kapitalizmi ortadan kaldırmanın aracı olarak «yapıcı sosyalizm», tazminatlı devletleştirmelerden, toprak rantının vergilendirilmesi, veraset ve kazanç vergisinden oluşan ılımlı bir program önerir. Sovyetler Birli-

ği'ndeki proletarya diktatörlüğünün kararlı karşıtı olarak «yapıcı sosyalizm», burjuvaziyle en sıkı ittifak içinde, proletaryanın komünist hareketinin ve sömürge devrimlerinin azılı bir düşmanıdır.

«Yapıcı sosyalizm»in özel bir türü, «*kooperatifçilik*» ya da «*kooperatif sosyalizmi*»dir (Charles Gide, Totomianz ve şrk.). Bu da sınıf mücadelesini kararlılıkla reddeder ve aslında tüm gücüyle sağlamlaşmasını ilerlettiği kapitalizmi barışçıl yoldan aşmanın aracı olarak tüketicilerin kooperatiflerde örgütlenmesini savunur. Tüketici kooperatiflerinin kitle örgütlerinde, geniş kitleleri günbegün sistematik olarak etkilemek için dallı budaklı bir propaganda aygıtına sahip olan «kooperatif sosyalizmi», devrimci işçi hareketine karşı acımasız bir mücadele verir. Hedeflerinin gerçekleşmesine engel olur ve şu anda reformist karşı-devrim kampındaki en aktif unsurlardan biridir.

«*Lonca sosyalizmi*» (Penty, Orage, Hobson vb.) «devrimci» sendikacılığı burjuva-liberal Fabianizm ile, anarşist ademi merkezileşmeyi («ulusal sanayi loncaları») devlet kapitalisti merkezileşmeyle, ortaçağın loncasal-zanaatçı kısıtlılığını modern kapitalizmle birleştirme yönünde eklektik bir girişimdir. Lonca sosyalizmi, lafta sanayi üzerinde işçi denetimiyle tasfiye edilecek «ahlaka aykırı» bir kurum olarak «ücret sistemi»nin ortadan kaldırılması şiarından yola çıkar ve böylece en önemli meseleyi, iktidar meselesini tamamen gözardı eder. İşçileri, aydınları ve teknisyenleri bir ulusal «sanayi loncaları» federasyonunda örgütlemek ve bu loncaları barışçıl yoldan («içerden denetim») burjuva devletinin çerçevesi içinde sanayinin yönetim organlarına dönüştürmek isteyen lonca sosyalizmi, aslında bu devleti savunur ve onun emperyalist anti-proleter sınıf karakterini gizler. Devlete, loncalarda örgütlü «üreticiler»e karşı «tüketiciler»in çıkarlarının «sınıflarüstü» temsilcisi rolünü verir. Lonca sosyalizmi, «işlevsel demokrasi» (yani, kapitalist toplumdaki sı-

mfların her biri toplumsal üretimde belli bir işleve sahip meslekler olarak temsiline dayanan bir sistem) vaazıyla faşizmin «korporatif devlet»inin yolunu açar. Lonca sosyalistlerinin çoğu hem parlamentarizmi hem «doğrudan eylem»i reddeder ve böylece işçi sınıfını tamamen hareketsizliğe ve burjuvaziye pasifçe boyun eğmeye mahkûm eder. Dolayısıyla lonca sosyalizmi özel türde sendikacı-ütopik bir oportünizmdir ve ancak devrim karşıtı bir rol oynayabilir.

Son olarak, sosyaldemokrat reformizmin özel bir biçimi de *Avusturya Marksizmidir*. Sosyaldemokrasinin «sol» kanadının ideolojik unsuru olarak Avusturya Marksizmi, işçi kitlelerini aldatmanın özellikle ince bir biçimidir. Marksist terminolojinin canına okur ve aym zamanda devrimci Marksizmin ilkelerinden kopar (felsefe alanında Kantçılık, Machçılık vb. ile); dine göz kırpar, İngiliz reformistlerinden «işlevsel demokrasi» teorisini ödünç alır ve «cumhuriyetin inşası»nı, yani burjuva devletin inşasını savunur. «Sımf güçlerinin dengede» olduğu, yani tam da devrimci bir krizin olgunlaşmakta olduğu dönemlerde, Avusturya Marksizmi «sınıf işbirliği»ni öğütler. Bu teori, gericiliğin saldırılarına karşı «demokrasi»yi savunma maskesi altında proleter devrimi yok etmek üzere burjuvaziyle ittifakın haklı gösterilmesidir. Avusturya Marksizminin, gerici saldırılar durumunda caiz diye ilan ettiği şiddet kullanımı, objektif olarak ve pratikte, gericiliğin proleter devrime karşı şiddetidir. Avusturya Marksizminin «işlevsel rolü», daha şimdiden komünizme yönelmiş olan işçileri aldatmaktır; bu nedenle de proletarya için özellikle tehlikeli, yağmacı sosyal-emperyalizmin açık yandaşlarından daha tehlikeli bir düşmandır.

«Sosyalist» reformizmin unsurları olarak tüm bu akımlar, emperyalist burjuvazinin işçi sınıfı kampı içindeki ajanlarını temsil ederken, komünizm, istikrarsız toplumsal katmanların yalpalamalarını yansıtan bir dizi küçük-burjuva akımla da karşı

karşıya gelir (çözülmekte olan kent küçükburjuvazisi, lumpen proletarya, sınıfından kopmuş aydınlar ve bohem ayaktakımı, yoksullaşmış zanaatkârlar, köylülüğün belli katmanları vb.). Bu akımlar siyasi bakımdan aşırı istikrarsızlıkla sivrilirler, sık sık sağcı siyasetlerini "sol" lafazanlıkla gizlerler ya da sınıf güçlerinin nesnel bir değerlendirmesi yerine cafcaflı siyasi tavırları geçirerek maceracılığın tuzağına düşerler; boş devrimci böbürlenmelerinin en derin karamsarlığa ve düşmana tam teslimiyete dönüşmesi nadir değildir. Bazı koşullarda —özellikle siyasi ortamın hızla değiştiği ve geçici geri çekilmelerin zorunlu olduğu durumlarda— bu akımlar proleter safların en tehlikeli bozguncuları ve böylece proletaryanın devrimci hareketinin ayakbağı haline gelebilirler.

Anarşizm, ki en önde gelen temsilcileri (Kropotkin, Jean Grave vb.) 1914–1918 savaşı sırasında hainçe emperyalist burjuvazinin kampına geçmişlerdir, proletaryanın kapsamlı, merkezileşmiş ve disiplinli örgütlerinin gerekliliğini yadsır ve böylece proletaryayı güçlü kapitalist örgütler karşısında savunmasız bırakır. Bireysel terörizmi savunarak, proletaryayı kitle örgütü ve kitle mücadelesi yöntemlerinden saptırır. Soyut bir «özgürlük» kavramı bakış açısıyla proletarya diktatörlüğünü reddeden anarşizm, proletaryayı burjuvaziye, onun ordularına ve tüm baskı organlarına karşı en önemli ve en keskin silahından yoksun bırakır. Proleter mücadelenin merkezlerinde herhangi bir kitle hareketini temsil etmek şöyle dursun, anarşizm gittikçe tüm taktiğiyle ve tüm eylemleriyle —Sovyetler Birliği'nde işçi sınıfının diktatörlüğüne karşı çıkmak da buna dahildir— nesnel olarak devrim karşıtı güçlerin birleşik cephesine katılan bir tekkeye dönüşmektedir.

«Devrimci sendikalizm» —ideologlarından birçoğu savaşın kritik döneminde faşist tipte «anti-parlamenter» karşıdevrim kampına geçmiş veya sosyaldemokrat tipte barışçı reformistler

haline gelmiştir—, etkisi olduğu her yerde, kitlelerin devrimcileşmesini engeller; anarşizm gibi, siyasi mücadeleyi (özellikle de devrimci parlamentarizmi) ve proletaryanın devrimci diktatörlüğünü reddeder. İşçi hareketinin ve özellikle de sendika hareketinin mesleklere göre ademi merkezileşmesini savunur, proletarya partisini reddeder, ayaklanmanın gerekliliğini inkâr eder ve genel grevin önemini abartır ("kolları kavuşturma taktiği"). Proletarya diktatörlüğünü reddetmesinin bir sonucu olan Sovyetler Birliği'ne karşı saldırıları, bu bakımdan onu sosyaldemokrasi ile aynı kampa soka[r]

Karakterize edilen tüm bu akımlar ve eğilimler, politikanın temel sorununda, *proletarya diktatörlüğüne* karşı tavırda, işçi hareketi içinde proleter devrimin baş düşmanı olan sosyaldemokrasiyle hemfikirdir. Bu nedenle de hepsi azçok kesin bir biçimde, Sovyetler Birliği'ne karşı sosyaldemokrasiyle aym cephede durur. Marksizme tamamen ihanet eden sosyaldemokrasi, gittikçe artan ölçüde Fabianların, yapıcı sosyalistlerin ve lonca sosyalistlerinin ideolojisine dayanıyor. Bu akımlar, II. Enternasyonal'in burjuva «sosyalizminin» liberal-reformist resmi ideolojisi haline geliyor.

Sömürge ülkelerde ve bir bütün olarak ezilen halklar ve ırklar arasında komünizm, işçi hareketi içinde kendine özgü belli akımların, belirli bir gelişme aşamasına kadar belli olumlu bir rol oynamış olan, fakat yeni gelişme aşamasında gerici güçler haline gelen akımların etkileriyle karşı karşıya geliyor.

Sun Yat-Senizm Çin'de küçükburjuva ulusal «sosyalizm»in ideolojisiydi. «Üç ilke» (milliyetçilik, demokrasi, sosyalizm) öğretisinde halk kavramı sınıf kavramının üstünü örtüyordu; sosyalizm, özel bir sınıf, proletarya tarafından gerçekleştirilen özel bir üretim tarzı olarak değil, bulanık bir toplumsal refah tablosu olarak sunuluyordu; emperyalizme karşı mücadeleyi, Çin'de smıf mücadelesinin gelişme perspektifiyle birleştirmi-

yordu. Bu yüzden, Çin devriminin ilk aşamasında muazzam olumlu bir rol oynayan Sun Yat-Senizm, Çin devriminin daha sonraki seyri içinde sınıf farklılaşmasının ilerlemesiyle, onun gelişmesinin ideolojik bir biçimi olmaktan çıkıp, onun engeli haline geldi. Sun Yat-Sen'in ardılları, onun ideolojisinin tam da nesnel olarak gerici hale gelen özelliklerini abartılı bir şekilde vurgulayıp, böylece açıktan karşı-devrimci bir güce dönüşmesinden sonra Guomindang'ın resmi ideolojisi haline getirdiler. Bu nedenle, Çin proletaryasının ve emekçi köylülüğünün kitlelerinin ideolojik gelişmesi, Guomindang'ın ihanetine karşı kararlı bir mücadeleyle ve Sun Yat-Senizm ideolojisinden geriye kalmış olan şeylerin aşılmasıyla el ele yürümek zorundadır.

Hindistan'daki *Gandizm* gibi baştan sona dini kavramlarla dolu olan, en geri ve iktisadi bakımdan gerici yaşam biçimlerini idealize eden ve kurtuluşu proleter sosyalizmde değil, bu geri biçimlere geri dönüşte gören, pasif sabır öğütleyip sınıf mücadelesini yadsıyan akımlar, devrimin gelişme süreci içinde açıkça gerici güçlere dönüşüyorlar. Gandizm her geçen gün daha çok, halk kitlelerinin devrimine karşı yönelen bir ideoloji haline geliyor. Komünizm bu ideolojiyle amansızca mücadele etmelidir.

Vaktiyle Zenci küçük-burjuvazinin ve Zenci işçilerin ideolojisi olan ve Zenci kitleler üzerinde hâlâ belli bir etkiye sahip olan Garveyizm de keza bugün bu kitlelerin devrimcileşmesinin engeli haline gelmiştir. Başlangıçta Zencilerin tam toplumsal hak eşitliğini savunurken, daha sonra Amerikan emperyalizmine karşı mücadele yerine «Afrika'ya geri dönüş» şiarını ileri süren bir tür «Zenci Siyonizmi» haline geldi. Hakiki demokratik her türlü özellikten yoksun olan ve gerçekte var olmayan bir «Zenci krallığının» aristokratik nitelikleriyle oynayan bu tehlikeli ideolojiyle en sert şekilde mücadele edilmelidir, çünkü bu ideoloji Zenci kitlelerinin Amerikan emperyalizmine karşı kurtuluş mücadelesini ilerletmiyor, tam tersine engelliyor.

Tüm bu eğilimlerin karşısında *proleter komünizmi* vardır. Tüm dünyanın devrimci işçi sınıfının güçlü ideolojisi olan komünizm, tüm bu akımlardan ve özellikle de sosyaldemokrasiden, Marx ve Engels'in öğretisiyle tam uyum içinde *teoride ve pratikte proletarya diktatörlüğü uğruna devrimci mücadele vermesiyle ve bunu yaparken proleter kitle eyleminin tüm biçimlerini kullanmasıyla* ayrılır.

2) Komünist Strateji ve Taktiğin Ana Görevleri

Komünist Enternasyonal'in proletarya diktatörlüğü uğruna muzaffer mücadelesi, her ülkede kitlelerle sımsıkı bağlı olan, birleşik, mücadelede çelikleşmiş, disiplinli ve merkezileşmiş bir komünist partisinin varlığını gerektirir.

Parti, işçi sınıfının en iyi, en bilinçli, en aktif ve en yiğit mensuplarından bileşen öncüsüdür. Bünyesinde proletaryanın tüm mücadele deneyimlerinin özetini cisimleştirir. Marksizmin devrimci teorisine dayanan Parti, tüm sınıfın kalıcı ve genel çıkarlarını günbegün temsil ederek, bünyesinde proleter ilkelerin, proleter iradenin ve proleter devrimci eylemin birliğini cisimleştirir. O, demir disiplinin ve en sıkı devrimci demokratik merkeziyetçilik düzeninin bir arada tuttuğu devrimci örgüttür; proleter öncünün sınıf bilinci, devrime bağlılığı, proleter kitlelerle sürekli bağ kurma yeteneği ve bizzat kitlelerin kendi deneyimleriyle yeniden yeniden sınanan ve açıklığa kavuşturulan siyasi önderliğinin doğruluğu sayesinde böyle bir örgüt haline gelir.

Tarihi görevini —proletarya diktatörlüğünü kurma— yerine getirebilmek için Komünist Partisi önüne şu *stratejik hedefleri* koymak ve gerçekleştirmek zorundadır:

Proleter kadınlar ve işçi gençlik de dahil, *kendi sınıfının çoğunluğunu* kazanmak. Bunu yapmak için Komünist Partisi'nin

proletaryanın büyük kitle örgütleri (Sovyetler, işçi sendikaları, işletme konseyleri, kooperatifler, spor ve kültür dernekleri vb.) üzerinde tayin edici etkisini sağlamak zorunludur. *Sendikaları,* proletaryanın günlük mücadeleleriyle sımsıkı bağlı olan bu kapsamlı kitle örgütlerini ele geçirmek için sistematik çalışma, proletaryanın çoğunluğunu kazanmak açısından özellikle büyük öneme sahiptir. Gerici sendikalarda çalışmak, onları ustaca ele geçirmek, sendikal örgütlü geniş kitlelerin güvenini kazanmak, reformist önderleri alaşağı etmek ve onları mevkilerinden söküp atmak devrimin hazırlık döneminin en önemli görevlerinden biridir.

Proletarya diktatörlüğünü kurmanın bir başka önkoşulu, *emekçi kitlelerin geniş katmanları* üzerinde proletaryanın hegemonyasını gerçekleştirmektir. Bu hedefe ulaşmak için Komünist Partisi kentte ve kırda yoksul katmanların kitlelerini, aydınların ve «küçük insanlar»m alt katmanlarını, yani genel olarak küçükburjuva katmanlarını kendi etkisi altına almak zorundadır. Partinin *köylülük* içindeki etkisini koruma çalışması özel öneme sahiptir. Komünist partisi, kır nüfusunun proletaryaya en yakın katmanlarının, yani her şeyden önce tarım işçilerinin ve köy yoksullarının tam desteğini kazanmak zorundadır. Bunun için, tarım işçilerinin özel örgütleri, kır burjuvazisine karşı mücadelelerinin çok yönlü desteklenmesi ve küçük ve en küçük köylüler arasında enerjik bir çalışma gereklidir. Köylülüğün orta katmanlarına gelince, Komünist Partisi (gelişmiş kapitalist ülkelerde) bunları tarafsızlaştırma politikası izlemelidir. Tüm halkın çıkarlarının temsilcisi ve mali sermayenin boyunduruğuna karşı mücadelede en geniş kitlelerin önderi haline gelen proletaryanın tüm bu görevleri çözmesi, muzaffer komünist devrimin mutlak önkoşuludur.

Proletaryanın dünya çapındaki mücadelesi açısından Komünist Enternasyonal'in en önemli stratejik görevleri, *sömürgeler,*

yarısömürgeler ve bağımlı ülkelerdeki devrimci mücadelenin görevleridir. Bu mücadelenin önkoşulu, sömürgelerin işçi sınıfının ve köylülüğünün en geniş kitlelerini devrimin bayrağı altında toplamaktır ve bu ancak ezen ülkelerin proletaryası ile ezilen ülkelerin emekçi kitleleri arasında en sıkı kardeşçe işbirliğiyle elde edilebilir.

«Uygar güçler» denilen ülkelerde proletarya diktatörlüğü bayrağı altında emperyalizme karşı devrimi örgütlerken, Komünist Enternasyonal aynı zamanda sömürgeler, yarısömürgeler ve bağımlı ülkelerde (örneğin Latin Amerika) emperyalist tecavüze karşı her hareketi destekler; her türlü şovenizme ve büyük küçük köleleştirilmiş halklar ve ırklar üzerinde emperyalist kötü muameleye (örneğin Zencilere, «sarı ırk»tan işçilere karşı tavır, Yahudi düşmanlığı vb.) karşı çıkar ve onların ezen ulusun burjuvazisine karşı mücadelesini destekler. Komünist Enternasyonal, emperyalist burjuvazinin ve onun sosyaldemokrat acentası İkinci Enternasyonal'in Büyük Güç ülkelerinde körüklediği şovenizmle özellikle enerjik şekilde mücadele eder ve emperyalist burjuvazinin pratiğinin karşısına, toprakları üzerinde eşit haklara sahip halkların kardeşçe ilişkilerini gerçekleştirmiş olan Sovyetler Birliği'nin pratiğini koyar.

Emperyalist ülkelerde komünist partileri, sömürgelerin devrimci kurtuluş hareketlerine ve genelde ezilen uluslara sistematik bir biçimde yardım etmelidir. En aktif yardım, ilk planda, ezilen ülkenin mali, iktisadi ya da siyasi bakımdan bağımlı olduğu ülkenin işçilerinin görevidir. Komünist partileri sömürgelerin ayrılma hakkını açıkça tanımalı ve bu yönde propaganda yapmalı, yani sömürgelerin emperyalist devletten bağımsızlığı için propaganda yapmalıdır. Sömürgelerin emperyalizme karşı silahlı savunma (yani ayaklanma ve devrimci savaş) hakkını tanımalı, bu savunmayı propaganda etmeli ve ellerinden gelen her türlü yolla desteklemelidir. Komünist partileri aynı siyaseti tüm

ezilen halklara karşı izlemelidir.

Sömürge ve yarısömürge ülkelerin kendilerinde komünist partileri, yabancı emperyalizme karşı cesur ve tutarlı bir mücadele yürütmeli ve bunu yaparken yorulmak bilmeksizin emperyalist ülkelerin proletaryasıyla yakınlaşma ve ittifak fikrini savunmalıdır; geniş köylü kitlelerini feodal boyunduruğu kırmaya çağırıp, tarım devrimi slogamnı açıkça atmalı, propaganda etmeli ve pratiğe geçirmelidir; din adamlarınm, misyonerlerin vb. gerici, ortaçağdan kalma etkilerine karşı savaş açmalıdır.

Bu ülkelerde esas görev, işçileri ve köylüleri *bağımsız* olarak (proletaryanın komünist sınıf partisinde, sendikalarda, köylü birliklerinde, köylü komitelerinde ve devrimci durum olduğunda Sovyetlerde) örgütlemek ve onları milli burjuvazinin etkisinden kurtarmaktır. Milli burjuvazi ile geçici uzlaşmalar ancak işçilerin ve köylülerin devrimci örgütlenmesini engellemediği ve emperyalizmle gerçekten mücadele ettiği takdirde caizdir.

Taktik çizgisini saptarken her komünist partisi, verili iç ve dış durumu, sınıfsal güçler dengesini, burjuvazinin istikrar ve güç derecesini, proletaryanın mücadeleye hazırlık derecesini, orta katmanların tutumunu vb. hesaba katmalıdır. Parti, şiarlarını ve mücadele yöntemlerini bu ilişkilere uygun olarak belirler, bu mücadelenin mümkün olan en yüksek düzeyinde mümkün olan en geniş kitleleri harekete geçirme ve örgütleme zorunluluğundan hareket eder. Devrimci bir durum olgunlaşırken parti, iktidarı ele geçirme ve burjuva-kapitalist toplum düzenini devirme esas devrimci hedefine tabi kılması gereken bir dizi geçiş şiarı atar ve verili koşullara uygun kısmi talepler ileri sürer. İşçi sınıfının günlük taleplerini ve günlük mücadelelerini göz ardı etmek, partinin faaliyetlerini salt bunlarla kısıtlamak kadar yanlıştır. Partinin görevi, günlük ihtiyaçlardan *yola çıkarak,* işçi sınıfını *iktidar uğruna devrimci mücadeleye* sevketmektir.

Bir *devrimci dalga* durumunda, hakim sınıflar dezorganize halde, kitleler devrimci kaynaşma halindeyken, orta katmanlar proletaryaya meylettiğinde ve kitleler savaşa ve fedakârlığa hazır olduklarını gösterdiklerinde, proletarya partisinin görevi, kitleleri burjuva devletine karşı cepheden taarruza geçirmektir. Bu görev, adım adım yükselen geçiş sloganlarını propaganda ederek (işçi konseyleri, üretimde işçi denetimi, çiftlikbeyi topraklarına zorla el koyacak köylü komiteleri, burjuvazinin silahsızlandırılması ve proletaryanın silahlandırılması vb.) ve parlamentodaki faaliyet de dahil partinin tüm ajitasyon ve propaganda kollarının tabi kılınacağı *kitle eylemleri* örgütleyerek yerine getirilebilir. Bu tür kitle eylemleri: grevler, grevlerle bağlantılı gösteriler, grevlerle bağlantılı silahlı gösteriler ve en sonunda da genel grevle birleştirilen burjuvazinin iktidarına karşı silahlı ayaklanmadır. Bu en yüksek mücadele biçimi, savaş sanatının kurallarına uyar, bir harekât planını, saldırgan savaş harekâtlarını, proletaryanın sınırsız bağlılığını ve kahramanlığını gerektirir. Bu tür eylemlerin mutlak önşartı, geniş kitlelerin, bizzat biçimi itibariyle en büyük emekçi kitlelerini kucaklaması ve harekete geçirmesi gereken savaş formasyonlarında (işçi ve köylü konseyleri, asker konseyleri vb.) örgütlenmesi ve orduda ve deniz kuvvetlerinde devrimci çalışmanın artırılmasıdır.

Yeni, daha keskin şiarlara geçerken Leninizmin siyasi taktiğinin şu temel kuralı rehber olmalıdır: Parti, kitleleri devrimci mevzilere o şekilde sevketmeyi bilmelidir ki, onlar kendi deneyimiyle parti çizgisinin doğruluğuna kanaat getirsinler. Bu kurala uyulmazsa, bu kaçınılmaz olarak kitlelerden kopmaya, darbeciliğe ve komünizmin ideolojik olarak «sol» doktrinerliğe, küçük-burjuva «devrimci» maceracılığa yozlaşmasına götürür. Proletarya partisinin, düşmana cesur ve kararlı bir saldırı yöneltmeyi gerektiren devrimci gelişmenin doruğundan yararlanmaması da daha az zararlı değildir. Ayaklanmaya geçmeden böyle

bir fırsatı kaçırmak, inisiyatifi düşmana bırakmak ve devrimi yenilgiye mahkûm etmek demektir.

Devrimci dalga yokken, komünist partileri emekçilerin günlük ihtiyaçlarından yola çıkarak *kısmi şiarlar ve kısmi talepler* ileri sürmeli ve bunları Komünist Enternasyonal'in esas hedefleriyle birleştirmelidir. Fakat bunu yaparken, önkoşulu devrimci bir durumun varlığı olan ve başka bir durumda kapitalist örgütler sistemiyle içiçe geçme şiarı haline gelen geçiş şiarları atmamalıdırlar (örneğin üretimin denetlenmesi sloganı ve benzeri). Kısmi talepler ve kısmi şiarlar doğru bir taktiğin mutlak koşulu iken, bir dizi geçiş şiarı kopmaz bir şekilde devrimci bir durumun varlığına bağlıdır. Kısmi talepler ve geçiş şiarları ileri sürmeyi «ilke olarak» reddetmek de keza komünizmin ilkeleriyle bağdaşmaz, çünkü bu tür bir taktik partiyi pratik olarak hareketsizliğe mahkûm ve kitlelerden tecrit eder. Dolayısıyla, sermayeye karşı başarılı mücadelenin, kitleleri sınıf temelinde seferber etmenin ve reformist önderleri teşhir ve tecrit etmenin aracı olarak *birleşik cephe* taktiği, *tüm devrim öncesi dönem boyunca* Komünist Enternasyonal'in taktiğinin özsel bir unsurudur.

Birleşik cephe taktiğini doğru kullanmanın ve genelde kitleleri kazanmanın önkoşulu, *sendikalarda* ve proletaryanın diğer kitle örgütlerinde sistematik, inatlı çalışmadır. Bir sendikaya, hatta en gericisine bile —yeter ki kitlesel karakter taşısın— üye olmak, her komünistin görevidir. İşçilerin mücadelesinin önderliğini ele geçirmek, sendikal örgütlü kitleleri partiye kazanmak ancak işçilerin çıkarlarını kararlılıkla ve enerjik bir şekilde savunmak için sendika ve fabrikada sabırlı, tutarlı çalışma yürütmekle ve reformist bürokrasiye karşı amansız mücadeleyle mümkündür.

Reformistlerin sendikaları bölme çabalarının tersine komünistler her ülkede ve tüm dünyada sınıf mücadelesi temelinde

sendikaların birliğini savunur ve *Kızıl Sendikalar Enternasyonali*'nin çalışmasını her bakımdan desteklerler.

Her yerde işçi kitlelerinin ve tüm emekçilerin günlük taleplerini savunan, burjuva parlamentoların kürsülerinden devrimci propaganda ve ajitasyon amaçları için yararlanan ve tüm kısmi görevleri, proletarya diktatörlüğü uğruna mücadele hedefine tabi kılan Komünist Enternasyonal partileri şu bellibaşlı alanlarda kısmi talepler ve kısmi şiarlar ileri sürerler:

İşçilerin dar anlamdaki *çıkarlarını* savunmak üzere — siyasi mücadele sorunlarına *dönüşen* (büyük sınai çatışmalar, sendikal ve grevle ilgili yasalar vb.) iktisadi mücadele sorunları (tröst sermayesinin saldırılarını geri püskürtme, ücret ve çalışma süresi ile ilgili sorunlar, zorla uzlaştırma, işsizlik); dolaysız siyasi karakterli sorunlar (vergiler, zamlar, faşizm, devrimci partilerin takibata uğratılması, beyaz terör, genel olarak hükümetin siyaseti); son olarak *dünya siyasetinin* sorunları: Sovyetler Birliği'ne ve sömürge devrimlerine karşı tavır, uluslararası sendikal hareketin birliği için mücadele, emperyalizme ve savaş tehlikesine karşı mücadele ve emperyalist savaşa karşı mücadeleye sistematik hazırlık.

Köylülük için kısmi talepler: vergi siyaseti, köylülüğün ipotek borçları, tefeci sermayeyle mücadele, yoksul köylülerin toprak eksikliği, icar ve kullanım hakkı vb. ile ilgilidir. Bu kısmi taleplerden hareketle Komünist Partisi, sonunda büyük toprak mülkiyetinin zoralımı şiarında ve (gelişmiş kapitalist ülkelerde proletarya diktatörlüğünün, geri ülkelerde ve birçok sömürgede proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünün anlamdaşı olarak) işçi-köylü hükümeti şiarında birleşinceye kadar, şiarlarını gittikçe yükseltmelidir.

Aym şekilde, *işçi ve köylü gençlik* arasında (herşeyden önce Komünist Gençlik Enternasyonali ve onun seksiyonları tarafın-

dan) ve *kadınlar* arasında, proleter ve köylü kadınlar arasında sistematik bir çalışma geliştirilmelidir. Bu çalışma, bu katmanların yaşam ve mücadelelerinin özel koşullarından hareket ederek, onların taleplerini proletaryanın genel talepleri ve mücadele şiarları ile birleştirmelidir.

Sömürge halkların ezilmesine karşı mücadelede *bizzat* sömürgelerdeki komünist partileri, özel koşullara uygun olarak: tüm ulusların ve ırklarm tam hak eşitliği, yabancıların tüm ayrıcalıklarının kaldırılması, işçi ve köylülere örgütlenme özgürlüğü, işgününün kısaltılması, çocuk emeğinin yasaklanması, tefeci borç sözleşmelerinin iptali, kiraların indirilmesi ya da iptali, vergi yükünün hafifletilmesi, vergi boykotu vb. gibi kısmi talepler ileri sürmelidir. Tüm bu kısmi talepler Komünist Partisi'nin şu temel taleplerine tabi olmalıdır: Ülkenin tam siyasi bağımsızlığı ve emperyalistlerin kovulması, işçi-köylü hükümeti, topraklar tüm halka, sekiz saatlik işgünü vb. *Emperyalist* ülkelerde komünist partileri, emperyalist askeri birliklerin sömürgelerden geri çekilmesi için kampanya yürütmeli, orduda ve deniz kuvvetlerinde ezilen halkların özgürlük mücadelesini savunmak için aktif propaganda yürütmeli, kitleleri silah ve asker sevkiyatını önlemeye seferber etmeli, grevler ve diğer kitlesel protesto biçimlerini örgütlemelidir.

Komünist Enternasyonal, *emperyalist savaşlar* tehlikesine karşı azimkâr mücadele hazırlığına özellikle büyük dikkat göstermelidir. Sosyal-şovenizmin, sosyal-emperyalizmin ve salt burjuvazinin emperyalist planlarını gizlemeye yarayan pasifist gevezeliğin amansızca teşhiri; Komünist Enternasyonal'in ana şiarlarının propagandası; aralıksız olarak bu görevleri gerçekleştirme örgütsel çalışması, ki burada legal ve illegal çalışma yöntemlerini birleştirmek mutlak zorunludur; orduda ve deniz kuvvetlerinde örgütlü çalışma — bu alanda komünist partisinin faaliyeti bunlar olmalıdır. Savaş tehlikesine karşı mücadelede Ko-

münist Enternasyonal'in başlıca şiarları şunlardır: Emperyalist savaşı içsavaşa dönüştürmek; «kendi» emperyalist hükümetinin yenilgisi; Sovyetler Birliği'ne ve sömürgelere karşı bir emperyalist savaş halinde, bu ülkeleri her türlü yoldan savunmak. Bu şiarların propagandası, «sosyalist» safsataların ve Milletler Cemiyeti'nin «sosyalist» maskelerinin teşhiri, 1914 dünya savaşının derslerini daima akılda tutmak — tüm bunlar, Komünist Enternasyonal'in tüm seksiyonlarının ve tüm üyelerinin reddolunamaz görevleridir.

Devrimci faaliyetin ve devrimci eylemlerin koordinasyonu ve amaca uygun yönetimi için, uluslararası proletaryanm, en önemli önkoşulu komünist partilerin en sıkı disiplini olan *uluslararası sınıf disiplinine* ihtiyacı vardır. Bu uluslararası komünist disiplin, ifadesini hareketin yerel ve özel çıkarlarını ortak ve kalıcı çıkarlara tabi kılmakta ve Komünist Enternasyonal'in yönetici organlarının tüm kararlarını kayıtsız şartsız uygulamakta bulmalıdır.

Partileri salt «kendi» ulusal burjuvazisinin ve kendi «anavatanı»nın disiplinine tabi olan sosyaldemokrat II. Enternasyonal'in tersine, Komünist Enternasyonal seksiyonları sadece bir disiplin tanırlar: tüm ülkelerin işçilerinin proletaryanın dünya diktatörlüğü için mücadelesinin zaferini garantileyen dünya proletaryasının disiplini. Sendika hareketini bölen, sömürge halklarına karşı savaşan ve burjuvaziyle bir olmaya bakan II. Enternasyonal'in tersine Komünist Enternasyonal, emperyalizmin boyunduruğuna karşı mücadelede tüm ülkelerin proletaryasının, tüm ırkların ve halkların emekçilerinin birliğini koruyan örgüttür.

Komünistler bu mücadeleyi uluslararası sınıf cephesinin tüm kesitlerinde kararlılıkla ve korkusuzca sürdürürler, burjuvazinin kanlı terörünü hiçe sayarak, proletaryanm zorunlu, önüne geçilemez zaferinden emin.

«Komünistler, görüşlerini ve niyetlerini gizlemeye tenezzül etmezler. Açıkça beyan ederler ki, amaçlarına ancak şimdiye kadarki tüm toplumsal düzenin şiddetle devrilmesiyle ulaşılabilecektir.

Varsın hakim sınıflar bir komünist devrim korkusuyla titresin. Proletaryanın zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi yok. Kazanacağı bir dünya var.

Bütün ülkelerin işçileri, birleşiniz!»

Komünist Enternasyonal VI. Dünya
Kongresi Tutanaklarından 1928

EKLER

KOMİNTERN PROGRAMI ÜZERİNE

[SBKP(B) MK Plenumunda Konuşma
5 Temmuz 1928]

Her şeyden önce, yoldaşlar, Komintern programı için taslağın[1] *kapsamı* sorunu gözden geçirilmelidir.

Program taslağının çok büyük, çok kapsamlı olduğu söyleniyor. Yarı yarıya, üçte bire indirilmesi talep ediliyor. Programın bazı genel formülleri içermesi gerektiği, bununla yetinilmesi ve bu formüllerin program olarak tanımlanması gerektiği talep ediliyor.

Bu taleplerin her türlü temelden yoksun olduğunu düşünüyorum. Programın yarı yarıya ya da hatta üçte bire indirilmesini talep eden kişi, program taslağının yazarlarının önünde duran gö-

---

[1] SBKP (B) MK Plenumu tarafından Temmuz 1928'de görüşülen Komünist Entemasyonal program taslağı, Komintern'in V. Kongresinde (Haziran–Temmuz 1924) oluşturulan Program Komisyonu tarafından hazırlanmıştı. Komisyona, program taslağının hazırlanmasını yöneten J. V. Stalin dahildi. KEYK Program Komisyonu tarafından 25 Mayıs 1928'de kabul edilen ve SBKP (B) MK Temmuz Plenumunda onaylanan taslak, Komünist Enternasyonal VI. Kongresinde (Temmuz – Eylül 1928) onaylanan Komintern programına temel teşkil etti.

revleri anlamıyordur. Komintern programının, herhangi bir tekil ülke için, ya da diyelim ki, yalnızca «uygar» uluslar için bir program olamayacağı sözkonusudur. Program, dünyanın tüm komünist partilerini, tüm ulusları, tüm halkları, gerek beyazları gerekse renklileri kapsamalıdır. Program taslağının temel ve en karakteristik çizgisi budur. Ama program yarı yarıya ya da üçte bire indirilirse, tüm Komintern seksiyonlarının, gerek doğu gerekse de batı tüm seksiyonlarmn çalışmasının en önemli gerekleri ve temel çizgileri nasıl kapsanabilir? Yoldaşlar bu çözümsüz görevi çözmeye çalışsınlar. Bu nedenle, eğer program yarı yarıya ya da üçte bire indirilirse, bunun artık program değil, bilakis Komintern seksiyonlarına hiçbir şey sunamayacak olan soyut formüllerin bomboş arka arkaya sıralanması olacağım düşünüyorum.

Programın yazarları ikili bir görevle karşı karşıyaydılar: bir yandan dünyanın tüm komünist partilerinde asli ve temel olanı kavramak, öte yandan bu asli ve temel olanı, programın tek tek tezlerinin içi boş formüller değil, bilakis çok çeşitli ülkeler ve halklar için, çeşitli komünist partiler ve komünist gruplar için pratik tezler olacak biçimde kavramak. Bu ikili görevi kısa ve veciz bir program taslağı içinde çözmenin tümüyle akıl almaz olduğunu kabul edersiniz.

Programın yarı yarıya ya da üçte bire kısaltılmasını öneren aynı yoldaşların, aynı zamanda, mevcut program taslağını, eğer üç kat değilse, iki kat genişletme eğiliminde olan öneriler yapmaları işin en garip yanıdır. Gerçekten de, eğer program taslağında sendikalar üzerine, kooperatifler üzerine, kültür üzerine, Avrupa'da ulusal azınlıklar üzerine vs. ayrıntılı formülasyonlar olursa, o zaman bundan programm kısaltılması sonucunun çıkamayacağı açık değil midir? Mevcut program taslağmn eğer üç kat değilse, iki kat genişletilmesi gerekirdi.

Aynı şey, programm ya komünist partiler için somut bir tali-

mat olmasını, ya da içinde, programın tek tek tezleri de dahil herşeyin açıklanmasını talep eden yoldaşlar için de söylenmelidir. Birincisi, programm yalnızca bir talimat veya esas olarak bir talimat olması gerektiği talep edilemez. Bu yanlıştır. Böyle bir talebin yerine getirilmesinin, programm kapsamını inanılmaz ölçüde genişleteceği bir yana, bir programa böyle bir talep getirilemez. İkincisi, bir programda programın tek tek deklaratif ya da teorik tezleri dahil, her şey ele alınamaz. Bunun için program yorumları vardır. Program, yorumlarla karıştırılmamalıdır.

İkinci sorun, *programın yapısı* ve program taslağı içinde tek tek bölümlerin *sıralanması* ile ilgilidir.

Bazı yoldaşlar, hareketin nihai hedefi üzerine, komünizm üzerine bölümün, programm sonuna konulmasını talep ediyorlar. Bu talebin de aynı şekilde temelsiz olduğunu düşünüyorum. Program taslağında, kapitalizmin krizi üzerine bölümle, geçiş dönemi üzerine bölüm arasında, komünizm üzerine, komünist ekonomik sistem üzerine bölüm bulunuyor. Bölümlerin böyle sıralanması doğru mudur? Tamamen doğru olduğunu düşünüyorum. Önce, programda *ona geçilmesi* talep edilen ekonomik sistemden, bu durumda komünist ekonomi sisteminden söz edilmeksizin, geçiş döneminden söz edilemez. Geçiş döneminden, kapitalizmden bir başka ekonomik sisteme geçişten söz ediliyor. Ama nereye geçiş, nasıl bir sisteme — bizzat geçiş dönemi karakterize edilmeden önce bu konuşulmalıdır. Program, bilinmeyenden bilinene, az bilinenden çok bilinene doğru gitmelidir. Önce kapitalizmin krizinden ve sonra, hangi sisteme geçileceğine değinmeksizin geçiş döneminden söz etmek, okuyucunun kafasını karıştırmak ve program yapısmın da uyması gereken pedagojinin en temel bir gereğini çiğnemek anlamına gelir. Ama bir program, okuyucunun az bilinenden çok bilinene doğru yakınlaştırılmasını zorlaştırmamalı, bilakis kolaylaştırmalıdır.

Başka yoldaşlar, sosyaldemokrasi üzerine paragrafın, prole-

ter devrimin ilk safhasından ve kapitalizmin kısmi stabilizasyonundan söz edilen program taslağının ikinci bölümüne alınmaması gerektiği görüşündeler. Böylece, programın yapısıyla ilgili bir sorunu ortaya attıklarına inanıyorlar. Bu yanlıştır, yoldaşlar. Gerçekte burada politik bir sorunla karşı karşıyayız. İkinci bölümden sosyaldemokrasi üzerine paragrafı çıkarmak, kapitalizmin kısmi stabilizasyonunun nedenleriyle ilgili en önemli sorunlardan birinde politik bir hata yapmak anlamına gelir. Bu, programın yapısı sorunu değil, kısmi stabilizasyon döneminde politik durumun değerlendirilmesi, bu stabilizasyonun faktörlerinden biri olarak sosyaldemokrasinin karşı-devrimci rolünün değerlendirilmesi sorunudur. Bu yoldaşlar, kapitalizmin kısmi stabilizasyonu üzerine bölümde, sosyaldemokrasi üzerine paragrafı çıkaramayacağımızı bilmelidirler, çünkü stabilizasyonun en önemli faktörlerinden biri olarak sosyaldemokrasinin rolü karakterize edilmeden bizzat bu stabilizasyon açıklanamaz. Aksi takdirde faşizm üzerine paragrafı da bu bölümden çıkarmak ve hem bu paragrafı hem de sosyaldemokrasi üzerine paragrafını partilerle ilgili bölüme almak gerekir. Fakat bu iki paragrafı, faşizm üzerine ve sosyaldemokrasi üzerine paragraflarını kapitalizmin kısmi stabilizasyonunu ele alan bölümden çıkarmak, kendi kendini silahsızlandırmak ve kapitalist stabilizasyonu açıklamak için kendini her türlü olanaktan mahrum bırakmak anlamına gelir. Buna yanaşmayacağımız açıktır.

NEP ve Savaş Komünizmi sorunu. NEP, proletarya diktatörlüğünün, pazardan yararlanarak ve pazar aracılığıyla kapitalist unsurların altedilmesine ve sosyalist ekonominin inşasına yönelik politikasıdır, pazar olmaksızın, pazar dışta tutularak doğrudan ürün değiştokuşuyla değil. Kapitalist ülkeler, en azından içlerinden en gelişmişleri, kapitalizmden sosyalizme geçişte NEP'siz yapabilirler mi? Yapamayacaklarını düşünüyorum. Pazar ilişkileri ve bu pazar ilişkilerinden yararlanılmasıyla Yeni

Ekonomik Politika, proletarya diktatörlüğü döneminde şu ya da bu ölçüde her kapitalist ülke için mutlak kaçınılmazdır.

Bizde bu tezi inkâr eden yoldaşlar var. Fakat bu tezi inkâr etmek ne anlama gelir?

Birincisi bu, proletaryanın iktidara gelmesinden hemen sonra, pazar olmaksızın, para ekonomisi olmaksızın doğrudan ürün değiştokuşunun hemen kurulmasını olanaklı kılan, kentle kır arasındaki, sanayiyle küçük üretim arasındaki değiştokuşu sağlayan yüzde yüz tamamlanmış dağıtım ve ikmal aygıtlarına sahip olacağımızdan hareket etmek anlamına gelir. Böyle bir varsayımın ne kadar saçma olduğunu kavramak için yalnızca bu soruyu sormak yeter.

İkincisi, bu, iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesinden sonra proleter devrimin, orta ve küçük burjuvazinin mülksüzleştirilmesi yoluna gideceği ve kendisini, yapay olarak yaratılmış milyonlarca işsize iş bulma ve onların geçimini sağlama gibi muazzam bir yük altına sokmak zorunda olduğundan hareket etmek anlamına gelir. Proletarya diktatörlüğünün böyle bir politikasımn ne kadar saçma ve budalaca olacağım kavramak için yalnızca bu soruyu sormak yeter. Başka şeylerin yanısıra, proletarya diktatörlüğünü bu ve benzeri zorluklardan kurtarması, tam da NEP'in bir avantajıdır.

Ama buradan, NEP'in tüm ülkelerde sosyalist devrimin kaçınılmaz bir safhasını oluşturduğu sonucu çıkar.

Aym şey Savaş Komünizmi için de geçerli midir? Savaş Komünizminin proleter devriminin kaçınılmaz bir safhasını oluşturduğu söylenebilir mi? Hayır, söylenemez. Savaş Komünizmi, proletarya diktatörlüğünün, savaş hali ve müdahale tarafından dikte edilen, pazar aracılığıyla değil, bilakis pazarın dışlanmasıyla, esas olarak ekonomi-dışı ve kısmen askeri karakterde önlemlerle, kent ile kır arasında doğrudan ürün değiştokuşunu kur-

mayı amaçlayan, ürünlerin dağıtımını, cephedeki devrimci orduların ve cephe gerisindeki işçilerin geçiminin güvenceye alınacağı biçimde örgütlemeyi hedefleyen bir politikasıdır. Eğer savaş hali ve müdahale olmasaydı, o zaman Savaş Komünizminin de olmayacağı açıktır. Bu nedenle, Savaş Komünizminin proletarya devriminin iktisaden kaçınılmaz bir gelişme safhasını oluşturduğu iddia edilmemelidir.

SSCB'de proletarya diktatörlüğünün ekonomik faaliyetine Savaş Komünizmiyle başladığına inanmak yanlış olurdu. Bazı yoldaşlar bu bakış açısına kayıyorlar. Ama bu bakış açısı yanlıştır. Tersine, proletarya diktatörlüğü bizde inşa çalışmasına Savaş Komünizmiyle değil, bilakis Yeni Ekonomik Politika denen şeyin temellerinin ilanıyla başladı. Lenin'in, Yeni Ekonomik Politika'nın ilkelerini ilk kez temellendirdiği, 1918 başmda yayınlanan «Sovyet İktidarının En Yakın Görevleri»[2] üzerine broşürünü herkes tanır. Gerçi bu politika müdahale koşulları nedeniyle zaman zaman kesintiye uğradı ve ancak üç yıl sonra, savaşın ve müdahalenin bitiminden sonra ona geri dönebildik. Fakat SSCB'de proletarya diktatörlüğünün, daha 1918 başlangıcında ilan edilmiş olan Yeni Ekonomik Politika ilkelerine geri dönmek zorunda kalması olgusu —bu olgu, proletarya diktatörlüğünün devrimin ertesi günü — tabii eğer *ekonomik* değerlendirmelerden hareket edilirse— nereden başlayacağını ve inşa çalışmasını neyin üzerine kurmak zorunda olduğunu çok açık gösteriyor.

Bazen Savaş Komünizmi içsavaşla karıştırılır, birincisi ikincisiyle özdeşleştirilir. Bu tabii ki yanlıştır. Ekim 1917'de iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi mutlaka içsavaşın bir biçimiydi. Ama hemen Ekim 1917'de Savaş Komünizmini yürürlüğe koymaya başladığımızı söylemek yanlış olurdu. Savaş Komünizmi yöntemleri uygulanmaksızın, Yeni Ekonomik Poli-

[2] Bkz. V. İ. Lenin, Seçme Eserler, Cilt 7, s. 327–364, İnter Yayınları, İstanbul 1996.

tikanın esaslarından vazgeçilmeksizin, bizde 1918 başında, müdahaleye kadar söz konusu olduğu gibi, bir içsavaş durumunun var olabileceği kesinlikle düşünülebilir.

Proleter devrimlerin soyutlanmış cereyan edeceği ve bu nedenle hiçbir proleter devrimin müdahale olmaksızın, o halde savaş komünizmi de olmaksızın yapamayacağı söyleniyor. Bu yanlıştır. SSCB'de Sovyet iktidarının sağlamlaşmasını, kapitalizmin belirleyici ülkelerinde komünist partilerin gelişimini ve Komintern'in güçlenmesini sağladıktan sonra, artık soyutlanmış proleter devrimler olamaz ve olmaması gerekir. Dünya kapitalizminin keskinleşen krizi gibi, Sovyetler Birliği'nin varlığı ve tüm ülkelerde komünizmin gelişmesi gibi faktörler gözardı edilmemelidir. (*Bir ses*: «Ama Macaristan'da devrim soyutlanmıştı.») O 1919 yılındaydı[3]. Şimdi ise yıl 1928. Bazı yoldaşların argümantasyonunun göreceliliğini ve sınırlılığını kavramak için, SSCB'de proletarya diktatörlüğünün Almanya devrimini doğrudan desteklemeye hazırlandığı 1923 yılında Almanya'daki devrimi[4] anımsamak yeterlidir. (*Bir ses*: «Almanya'da soyutlanmış devrim, Fransa ile Almanya arasında soyutlanmışlık.») Mekân

---

[3] 21 Mart 1919'da Macaristan'da Sovyet Cumhuriyeti ilan edildi. Varlığının ilk günlerinden başlayarak, Macar Sovyet Cumhuriyeti zor bir durumdaydı. Ülke derin bir para ve gıda maddeleri krizi geçiriyordu, iç karşı-devrime ve Sovyet Macaristan'a karşı ekonomik bir ambargo ve askeri bir müdahale örgütleyen Antant'a karşı mücadele yürütüyordu. Macar Cumhuriyeti hükümetine dahil olan Macar sosyaldemokratlar, cephe gerisinde ve cephede haince bir yıkıcı çalışma yürüttüler ve Antant ajanlarıyla Sovyet iktidarının devrilmesi üzerine anlaşmalar yaptılar. Ağustos 1919'da Macar devrimi, iç karşı-devrimin ve müdahalecilerin birleşik güçleriyle düşürüldü.

[4] 1923 sonbaharında Almanya'daki derin devrimci kriz kastediliyor. Güçlü bir devrimci hareketin sonucu olarak Saksonya'da ve Türingya'da işçi hükümetleri kuruldu, Hamburg'da işçilerin silahlı bir ayaklanması oldu. Almanya'da 1923 devrimi yenilgiye uğradı.

itibariyle uzaklığı politik soyutlanmışlıkla karıştırıyorsunuz. Mekân itibariyle uzaklık tabii ki önemlidir. Ama buna rağmen politik soyutlanmışlıkla karıştırılmamalıdır.

Ya müdahalecilerin ülkelerdeki işçiler — bunların, örneğin Alman devrimine karşı bir müdahalede susacaklarını ve müdahalecilere arkadan saldırmayacaklarını mı sanıyorsunuz?

Ya SSCB ve onun proletaryası — SSCB'de proletarya devriminin müdahalecilerin faaliyetlerini sükunetle seyredeceğini mi sanıyorsunuz?

Müdahalecilere zarar vermek için, devrim ülkesiyle mutlaka mekân itibariyle bağlı olmak asla gerekli değildir. Bunun için, tehlikeyi hissetmeleri ve proleter dayanışmanın tüm gerçekliğini kavramaları amacıyla müdahalecilere kendi ülkelerinin en zayıf noktalarında vurmak yeterlidir. Diyelim ki burjuva İngiltere'ye Leningrad bölgesinde gücendirdik ve ona önemli bir zarar verdik. Buradan, İngiltere'nin öcünü bizden mutlaka Leningrad'da almak zorunda olduğu sonucu mu çıkar? Hayır, buradan o sonuç çıkmaz. Bunun öcünü Batum'da, Odesa'da, Bakû'da ya da diyelim ki Vladivostok'ta bir yerde bizden alabilir. Aym şey, proletarya diktatörlüğünün, proleter devrime diyelim ki Avrupa ülkelerinden birinde, emperyalist müdahalecilere karşı vereceği yardım ve desteğin biçimleri için de geçerlidir.

Müdahalenin ve buna bağlı olarak Savaş Komünizminin de tüm ülkeler için *kaçımlmaz* bir fenomen olduğu kabul edilemese de, yine de az çok muhtemel oldukları kabul edilebilir ve edilmelidir. Bu nedenle bu yoldaşların argümantasyonunu onaylamaksızın, program taslağında, Savaş Komünizminin proleter devrimi ülkeleri için belirli bir uluslararası durumda *mümkün* olduğu formülünün yerine, müdahalenin ve Savaş Komünizminin az çok *muhtemel* olduğu formülünün koyulabileceği sonucuyla hemfikirim.

Toprağın ulusallaştırılması sorunu. Kapitalist bakımdan gelişmiş ülkeler için, toprağm ulusallaştırılması formülünü değiştirmeyi öneren ve bu ülkelerde proleter devrimin birinci gününde *tüm* toprağm hemen ulusallaştırılmasının ilan edilmesini talep eden yoldaşlarla hemfikir değilim.

Ayrıca, kapitalist bakımdan gelişmiş ülkelerde *tüm* toprağm ulusallaştırılması üzerine hiçbir şey söylememeyi öneren yoldaşlarla da hemfikir değilim. Bence, program taslağında da yapıldığı gibi, küçük ve orta köylülere toprak kullanım hakkının garanti edileceği kaydıyla, daha sonra *tüm* toprağın ulusallaştırılmasından söz etmek daha iyi olurdu.

Bir ülke kapitalist bakımdan ne kadar güçlü gelişmişse, *tüm* toprağın ulusallaştırılmasının o kadar kolay uygulanabileceğine inanan yoldaşlar haksızdır. Tam tersi, bir ülke kapitalist bakımdan ne kadar güçlü gelişmişse, tüm toprağın ulusallaştırılmasının uygulanması o kadar zordur, çünkü toprak ve arazide özel mülkiyet gelenekleri orada bir o kadar daha güçlüdür ve dolayısıyla bu geleneklere karşı mücadele etmek bir o kadar daha zordur.

Komintern II. Kongresinde[5] Lenin'in, bu yönde aceleci ve dikkatsiz adımlardan sakınılmasını doğrudan ikaz ettiği tarım sorunu üzerine tezlerini okuyun — bu yoldaşların iddiasının ne kadar yanlış olduğunu kavrayacaksınız. Kapitalist bakımdan gelişmiş ülkelerde toprak ve arazide özel mülkiyet yüzyıllardır mevcuttur, ama toprak ve arazide özel mülkiyet prensibinin henüz köylülüğün damarlarına işlemediği kapitalist bakımdan az gelişmiş ülkeler için bu söylenemez. Hatta bizde Rusya'da köylüler bir süre, toprağın hiç kimseye ait olmadığını, tanrımn toprağı olduğunu söylediler. Lenin'in daha 1906 yılında, köylülü-

[5] Bkz. V. İ. Lenin, «Tarım Sorunu Üzerine Tezlerin İlk Taslağı», Eserler, Cilt 31. Türkçesi için bkz. Lenin, İşçi Köylü İttifakı, İnter Yayınları, s. 208.

ğün bunu kavrayacağı ve anlayışla karşılayacağından hareketle, burjuva-demokratik devrim beklentisi içinde, küçük ve orta köylülük için toprak kullanım hakkının garantilenmesi koşuluyla *tüm* toprağın ulusallaştırılması şiarını atmış olması da zaten bununla açıklanır.

Aym Lenin'in 1920 yılında Komintern II. Kongresi'nde, gelişmiş kapitalist ülkelerin komünist partilerine, *tüm* toprağın ulusallaştırılması şiarını —bu şiar, mülk sahibi içgüdüsüyle dolu bu ülke köylüleri için hemen kabul edilebilir olmayacağı için— hemen atmamaları uyarısında bulunması karakteristik değil midir?. Bu farkı gözardı edebilir ve Lenin'in talimatlarını dikkate almayabilir miyiz? Bunu yapamayacağımız açıktır.

Program taslağının *iç muhtevası* sorunu. Bazı yoldaşların, program taslağının iç muhteva açısından baştan sona enternasyonal olmadığı, çünkü kendi deyimleriyle, «çok Rus» bir karakter taşıdığı görüşünde oldukları ortaya çıkıyor. Burada bu tür itirazlar duymadım. Ama bu tür itirazlar, öyle anlaşılıyor ki, Komintern etrafmdaki bazı çevrelerde yapılıyor.

Bu tür ifadelere ne vesile teşkil etmiş olabilirdi?

Belki de program taslağında SSCB üzerine özel bir bölüm olması gerçeği mi? Ama bunda ne kötülük olabilir? Yoksa devrimimiz *karakteri* itibariyle ulusal ve yalnızca ulusal bir devrim midir, ve esas olarak enternasyonal bir devrim değil midir? O zaman neden ona tüm dünya devrimci hareketinin *üssü*, tüm ülkelerin devrimci gelişiminin *kaldıracı*, dünya proletaryasının *anavatanı* diyoruz?

Bizde, SSCB'deki devrimi yalnızca ya da esas olarak ulusal bir devrim sayan kişiler, örneğin muhaliflerimiz oldu. Bunu yaparken boyunlarını kırdılar. Anlaşıldığı üzere Komintern çevresinde, muhaliflerin izinden yürümeye hazır kişilerin bulunması gariptir.

Belki de devrimimiz *tip* itibariyle ulusal veya yalnızca ulusal bir devrimdir? Ama devrimimiz sovyetik bir devrimi, proleter devletin Sovyet biçimi ise, başka ülkelerdeki proletarya diktatörlüğü için de azçok zorunlu bir biçimdir. Lenin, SSCB'de devrimin tarihin seyrinde yeni bir çağı, Ssovyetler çağını açtığını boşuna söylemedi. Buradan, devrimimizin yalnızca karakteri itibariyle değil, tipi itibariyle de, esasında proleter devrimin her ülkede temsil etmesi gerektiği şeyin bir tablosunu veren, uluslararası bir devrim olduğu sonucu çıkmıyor mu?

Devrimimizin uluslararası karakterinin, SSCB'deki proletarya diktatörlüğüne, tüm dünya proleterleri ve ezilen kitleleri karşısında belirli yükümlülükler getirdiğine hiç kuşku yoktur. Lenin, SSCB'de proletarya diktatörlüğünün varlığının anlamının, başka ülkelerde proleter devriminin gelişmesi ve zaferi için mümkün olan her şeyi yapmaktan ibaret olduğunu söylerken buradan hareket ediyordu. Ama bundan ne sonuç çıkar? Bundan en azından, devrimimizin dünya devriminin bir parçası olduğu, tüm dünya devrimci hareketinin üssü ve aleti olduğu sonucu çıkar.

Yalnızca SSCB'deki devrimin tüm ülkelerin proleterlerine karşı yükümlülüklere sahip olmakla ve bunları yerine getirmekle kalmadığı, bilakis tüm ülkelerin proleterlerinin de, SSCB'deki proletarya diktatörlüğüne karşı belirli, oldukça ciddi yükümlülüklere sahip oldukları konusunda da hiç kuşku yoktur. Onların görevi, SSCB proletaryasını iç ve dış düşmanlara karşı mücadelesinde desteklemek, SSCB'de proletarya diktatörlüğünün boğulmasma yönelik bir savaşa karşı mücadele etmek, SSCB'ye bir saldırı durumunda emperyalizmin ordularının SSCB'deki proletarya diktatörlüğünün yanına doğrudan geçmesini propaganda etmektir. Buradan, SSCB'de devrimin başka ülkelerdeki devrimci hareketlerle ayrılmaz biçimde bağlı olduğu, SSCB'de

devrimin zaferinin tüm dünyada devrimin bir zaferi olduğu sonucu çıkmaz mı?

Bütün bunlardan sonra SSCB'deki devrimden yalnızca ulusal bir devrim olarak, tüm dünyadaki devrimci hareketle bağlı olmayan soyutlanmış bir devrim olarak söz edilebilir mi?

Ve tersine, bütün bunlardan sonra, SSCB'deki proleter devrimiyle bağıntı dışında, dünya devrimci hareketinden herhangi birşey anlaşılabilir mi?

Proleter dünya devrimini ele alan bir Komintern programı, eğer temel sorunu, SSCB'de proleter devriminin *karakteri ve görevleri* sorununu, tüm ülke proleterleri karşısında *onun görevleri* ve SSCB'deki proletarya diktatörlüğü karşısında *tüm ülkelerin proleterlerinin görevleri* sorununu *atlarsa* ne değeri kalır?

Bu nedenle, Komintern program taslağının «Rus karakteri»ne ilişkin itirazların, olabildiğince yumuşak ifade etmek gerekirse... çirkin bir nişaneye, rahatsız edici bir nahoş etkiye sahip olduğu görüşündeyim.

Tek tek noktalara geçelim.

Program taslağının 55. sayfasında, köyün, «proletarya diktatörlüğünü izleyen» emekçi tabakalarına ilişkin cümleyi değiştirmeyi öneren yoldaşların haklı olduğu görüşündeyim. Bu cümle açık bir yanlış anlaşılmadır ya da belki bir tashih hatasıdır. Değiştirilmesi gerekir.

Ama bu yoldaşlar program taslağına Lenin'in verdiği tüm proletarya diktatörlüğü tanımlarını almayı önerdiklerinde tamamen haksızdırlar. (*Gülüşmeler*)

52. sayfada, özü itibariyle Lenin'den alınmış olan, proletarya diktatörlüğünün şu tanımı veriliyor:

«Proletarya diktatörlüğü, proletaryanın sınıf mücadelesinin ye-

ni koşullar altında sürdürülmesidir. Proletarya diktatörlüğü, eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı, dış kapitalist düşmanlara karşı, ülke içinde sömürücü sınıfların kalıntılarına karşı, henüz aşılamamış meta üretimi temelinde ortaya çıkan bir yeni burjuvazinin embriyonlarına karşı şiddetli bir mücadeledir, kanlı ve kansız, cebri ve barışçıl, askeri ve ekonomik, pedagojik ve idari bir mücadeledir.»[6]

Program taslağı, proleter devrimin çeşitli aşamalarında diktatörlüğün şu ya da bu görevlerine uygun olarak diktatörlüğün daha bir dizi başka tanımını içeriyor. Bunun tamamen yeterli olduğunu düşünüyorum. (*Bir ses*: «Lenin'in formülasyonlarından biri atlanmış.») Lenin'de proletarya diktatörlüğü üzerine sayfalar dolusu yazı var. Bütün bunları program taslağına alacak olursak, kapsamının en az üç katına çıkacağından korkarım.

Bazı yoldaşların, orta köylülüğün tarafsızlaştırılması tezi ile ilgili itirazı da yanlıştır. Komintern II. Kongresi'ndeki tezlerinde Lenin doğrudan, komünist partinin kapitalist ülkelerde iktidarı ele geçirmenin arifesinde ve proletarya diktatörlüğünün ilk aşamasında orta köylülüğün tarafsızlaştırılmasından daha fazlasını bekleyemeyeceğini söylüyor. Lenin doğrudan, komünist partilerin ancak proletarya diktatörlüğünün sağlamlaşmasından sonra orta köylülükle sağlam bir ittifak kurmayı bekleyebileceklerini söylüyor. Program taslağını hazırlarken Lenin'in bu talimatını gözönüne almadan bırakamayacağımız açıktı, kaldı ki, bu talimat devrimimizin deneyimlerine tıpatıp uygundur.

Bir dizi yoldaşın ulusal sorunla ilgili gözlemleri de yanlıştır. Bu yoldaşların, program taslağının, devrimci hareketin ulusal momentlerini dikkate almadığım iddia etmek için hiçbir nedenleri yoktur. Sömürgeler sorunu özünde ulusal bir sorundur. Prog-

[6] Bkz. «Komünist Enternasyonal Program Taslağı». 130

ram taslağında, emperyalist baskıdan, sömürgelerdeki baskıdan, ulusların kendi kaderlerini tayininden, ulusların ve sömürgelerin ayrılma hakkından vs. yeterince özlü söz ediliyor.

Eğer bu yoldaşlar, Orta Avrupa'daki ulusal azmlıkları kastediyorsa, o zaman bu soruna program taslağmda değinilebilir, ama program taslağında Orta Avrupa'da ulusal sorunun özel olarak ele alınmasına ben karşıyım.

Nihayet, bir dizi yoldaşın, proletarya diktatörlüğüne doğru gelişimin ikinci tipini cisimleştiren bir ülke olarak Polonya'yla ilgili gözlemleri üzerine. Bu yoldaşlar, ülkelerin, kapitalizmin en üst derecede geliştiği ülkeler (Amerika, Almanya, İngiltere), kapitalizmin orta derecede geliştiği ülkeler (Polonya, Şubat devriminden önce Rusya vs.) ve sömürge ülkeler olarak üç tipte sınıflandırılmasının yanlış olduğuna inanıyorlar. Polonya'nın birinci tipte ülkelerden sayılması gerektiğini, yalnız iki tip ülkeden, kapitalist ve sömürge ülkelerden söz edilebileceğini iddia ediyorlar.

Bu yanlıştır, yoldaşlar. Devrimin zaferinin hemen proletarya diktatörlüğüne yol açacağı gelişmiş kapitalist ülkeler dışında, az gelişmiş kapitalist ülkeler, anti-feodal tipte özel bir tarım sorununun bulunduğu feodal kalıntılara sahip ülkeler (Polonya, Romanya vb.) de vardır, bunlarda küçük-burjuvazi, özellikle köylülük, devrimci bir patlama durumunda mutlaka ağırlıklı bir söz söyleyeceklerdir ve buralarda devrimin zaferi, proletarya diktatörlüğüne götürmek için, belirli ara basamakları, diyelim ki proletarya ve köylülüğün diktatörlüğünü gerekli kılabilir ve mutlaka da kılacaktır.

Şubat devriminden önce bizde de, örneğin Troçki gibi, köylülüğe ciddi bir önem düşmediğini, anın şiarınm «Defolsun Çar,

Gelsin İşçi Hükümeti» şiarı olduğunu iddia eden kişiler vardı. Lenin'in kendisini bu şiardan kararlılıkla ayırdığını, küçük burjuvazinin, özellikle köylülüğün rolünü ve özgül ağırlığım küçümsemeye karşı çıktığım biliyorsunuz. O zamanlar bizde bazıları, Çarlığın devrilmesinden sonra proletaryanın hemen egemen konuma geleceğine inanıyordu. Ama gerçekte ne oldu? Gerçekte, Şubat devriminden hemen sonra milyonluk küçük-burjuva kitleleri ortaya çıktı ve üstünlüğü küçük-burjuva partilere, Sosyal-Devrimcilere ve Menşeviklere kazandırdı. O zamana dek tamamen önemsiz partiler olan Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler «aniden» ülkede egemen güç haline geldiler. Bunun nedeni neydi? Bunun nedeni, milyonluk küçük-burjuva kitlelerin ilk başlarda Sosyal-Devrimcileri ve Menşevikleri desteklemesidir.

Bizde proletarya diktatörlüğünün, burjuva-demokratik devrimin az çok hızlı bir şekilde sosyalist devrime dönüşmesinin sonucu olarak kurulması gerçeği de, başka şeylerin yanı sıra, bununla açıklanır.

Polonya ve Romanya'nın, proletarya diktatörlüğüne giden yolda az çok hızlı bir şekilde belli ara basamakları katetmek zorunda olan ülkeler arasına dahil olduklarından kuşkulanmak için nerdeyse hiçbir sebep yoktur.

Bu nedenle bu yoldaşların, proletarya diktatörlüğüne giden yolda üç tip devrimci gelişmenin varlığını reddederken haksız olduklarını düşünüyorum. Polonya ve Romanya ikinci tipin temsilcileridir. Komintern program taslağına ilişkin notlarım bunlardır, yoldaşlar.

Program taslağının stili ya da tek tek bazı formülasyonlarla ilgili olarak, program taslağının bu bakımdan mükemmel olduğunu iddia edemem. Bazı düzeltmeler yapmak, belki stili basit-

leştirmek vs. gerekli olacaktır. Ama bu, Komintern VI. Kongresi program komisyonunun işidir.[7]

J. V. Stalin, Eserler, Cilt 11,
s. 127–138. (–İnter Yayınları)

[7] Komintern'in VI. Kongresi Moskova'da 17 Temmuz'dan 1 Eylül 1928'e dek toplandı. Kongre, Komintern Yürütme Komitesi'nin hesap verme raporunu, Komünist Gençlik Enternasyonali Yürütme Komitesi'nin ve Uluslararası Kontrol Komisyonu'nun hesap verme raporlarını, emperyalist savaşlar tehlikesine karşı mücadele önlemlerini, Komünist Enternasyonal programını, sömürge ve yarısömürge ülkelerde devrimci hareket sorununu, SSCB'de ekonomik durumu ve SBKP(B)'nin durumunu görüştü, Komintern tüzüğünü onayladı. Kongre, kaçınılmaz sonucu kapitalist stabilizasyonun sarsılması ve kapitalizmin genel krizinin şiddetle keskinleşmesi olan kapitalizmin iç çelişkilerinin artmasına dikkat çekti. Kongre, Komünist Enternasyonal'in işçi sınıfı mücadelesinin yeni koşullarmdan çıkan görevlerini saptadı. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nde ve SBKP(B)'de durum üzerine kararda Kongre, SSCB'de sosyalist inşanın başarılarını ve aynı zamanda bunun, uluslararası proletaryanın devrimci pozisyonlarının sağlamlaştırılması için önemini vurguladı ve bütün dünya emekçilerini Sovyetler Birliği'ni savunmaya çağırdı. J. V. Stalin, Kongre Prezidyumuna, Program Komisyonuna ve uluslararası durum ile Komünist Enternasyonal'in görevleri üzerine tezleri hazırlamakla görevlendirilen Siyasi Komisyona seçildi.

SBKP(B) MK TEMMUZ PLENUMU'NUN SONUÇLARI ÜZERİNE

SBKP(B) Leningrad Örgütü Aktifi Toplantısında Konuşma

13 Temmuz 1928

.....

2) Komintern Programı

Komintern'in programı sorunu, uluslararası işçi hareketinin temel sorunları sorunuyla sıkı sıkıya bağ içindedir.

Komintern programının olağanüstü büyük önemi, komünist hareketin temel görevlerini bilimsel bir şekilde formüle etmesinde, bu görevlerin çözümü için ana yolları göstermesinde ve böylece Komintern seksiyonlar için, onsuz emin bir ilerlemenin olanaksız olduğu hedef ve araçlar üzerine açıklık sağlamasında yatmaktadır.

Komintern Yürütme Komitesi Program Komisyonu tarafından sunulmuş olan program taslağının özellikleri üzerine birkaç söz. En azından yedi özellik sayılabilir:

1) Taslak, şu ya da bu tekil ülkenin komünist partisi için değil, bilakis tüm komünist partilerin toplamı için bir programdır, çünkü birbirleriyle ortak olan ve onlar için ilkesel öneme sahip şeyleri kapsıyor. İlkesel-teorik karakteri buradan geliyor.

2) Eskiden, «uygar» uluslar için bir program hazırlamak âdetti. Bunun tersine program taslağı, dünyanın tüm uluslarını, beyazları ve renklileri, metropolleri ve sömürgeleri dikkate alıyor. Onun herşeyi kapsayan, derin enternasyonal karakteri buradan geliyor.

3) Taslak, çıkış noktası olarak, şu ya da bu ülkenin veya kıtanın şu ya da bu kapitalizmini değil, bilakis tüm kapitalist dünya sistemini alıyor, bunun karşısma sosyalist ekonominin dünya sistemini koyuyor. Şimdiye kadarki tüm programlardan farkı budur.

4) Taslak, kapitalizm ülkelerinin eşitsiz gelişmesinden hareket ediyor ve tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi imkânı sonucunu çıkarıyor, burada iki paralel çekim merkezi —dünya kapitalizminin merkezi ve dünya sosyalizminin merkezi— perspektifine ulaşıyor.

5) Taslak, Avrupa Birleşik Devletleri şiarı yerine, emperyalist sistemden ayrılmış ya da ayrılan gelişmiş ülkelerle sömürgelerin Sovyet cumhuriyetlerinin federasyonu şiarını atıyor, dünya sosyalizmi için mücadelesinde, kapitalist dünya sisteminin karşısında duran bir federasyon.

6) Taslak, kapitalizmin işçi sınıfı içindeki ana dayanağı olarak ve komünizmin baş düşmanı olarak ısrarla sosyaldemokrasiye karşı yöneliyor, bu arada, işçi sınıfı içindeki tüm diğer akımların (anarşizm, anarko-sendikalizm, lonca sosyalizmi[1] vb.) öz itibariyle sosyaldemokrasinin bir varyasyonu olduğunu saptıyor.

[1] Lonca sosyalizmi – Sosyaldemokrat reformizm içinde Marksizme de-

7) Taslak, gerek batıda, gerekse de doğuda komünist partilerin sağlamlaştırılmasını, proletaryanın hegemonyasının ve sonra proletarya diktatörlüğünün de güvenceye alınması için önkoşul olarak önplana çıkarıyor.

MK Plenumu, Komintern program taslağını esas olarak onayladı ve taslağa tek tek değişiklik önerileri yapacak olan yoldaşları, bunları VI. Kongrenin program komisyonuna sunmakla yükümlü kıldı.

Komintern'in sorunları konusunda durum budur.

...

13 Temmuz 1928
J. V. Stalin, Eserler, Cilt 11,
s. 175–176 (–İnter Yayınları.)

---

rinden düşman bir yönelim; 1900 dolaylarında İngiltere'de ortaya çıktı. Lonca sosyalizmi, devletin sınıf karakterini, sınıf mücadelesini ve proletarya diktatörlüğünü yadsır, işçilerin, entelektüellerin ve teknisyenlerin ulusal sanayi federasyonunda birleşmelerini ve bunun burjuva devlet çerçevesinde sanayinin yönetimi için organlara dönüşmesini propaganda eder. Lonca sosyalizmi, devrimci yöntemleri reddetmekle işçi sınıfını atalete ve tümüyle burjuvaziye tabi olmaya mahkûm eder.

ISBN 975-7349-86-0
9 789757 349860

2400000

inter
yayınları